Země podvedená I - Zemřelé sny

Miroslav Vejlupek

(MÉ RODINĚ.)
Nejsou velké a malé příběhy. Jsou buďto všechny velké, nebo všechny malé.
ZEMŘELÉ SNY
ČÁST PRVNÍ
GÉRARDE, ACH, GÉRARDE!
I.

Kuchyně hotelu Hubert jako by byla vyjmuta ze zasněženého okolí. Stěny jsou bílé, bílé, sporáky jakbysmet, také uklízečka Schulzová je bílá, příbuzná krajiny. Bílá zcuchaninou pláště, stará zcuchaninou vlasů. Do zdi vlevo ode dveří vysekali před první válkou výklenek a před druhou do něj usadili registrační skříň se stolovou deskou. Působí to na tebe nezvykle. Jako bys nestál v restaurační kuchyni, nýbrž v nějaké... nějaké polní kanceláři. Buď jak buď, improvizovaná kancelář to vskutku je. Na desce se povalují brýle, lahvička inkoustu, kalkulačka, které vypadává klika, a halda tiskopisů: objednací listy, dodací listy, reklamační listy, dobropisy... A nad tím vším klenou se do dřeva vyškrábaná písmena, nějaký fór, nějaká recese nejspíš: RESTAURACE KRCHOV, SCHEF VACLAV COPAKKKK.

Václav Kopa se nemusí ani zbla snažit, aby tě utvrdil v neomylném dojmu: je to hostinský i úředník jako bič. Teď otevřel tvůj průkaz, takzvaný občanský:

"Tak tě u nás vítám, pane Schröder! Budu ti říkat Anton, viď?"

"Když chcete..."

"Koukám, že máš zrovna dneska osmnáct. Tak hodně úspěchů, až budeš nádeníkem u studánky. To víš, spíš uhlídáš pytel blech než jednu čurinku."

"Mně je to fuk!" vyhrkne Tonda: durdí se jako krocan. Jak to Kopa myslí? Vysmívá se mi? Dospělák, a není o nic lepší než holky z poříčínského děcáku! Každej není českej krasavec! Holky mi říkaly Morous...

Tonda se zapálil i po čtyřech letech.

(Drahuna vlítla do pokoje jako lítice:

"Co se tu povaluješ, Morousi! Máš narozky, a ty si kreslíš! Pojď! Holky ti zahrajou mažuretky. To je jiný kafčo než marš na Rusáky!" Chňapne po chlapcově paži a táhne Tondu chodbou a do schodů a na půdu. Vzpouzí se snad? Teplo dívčiny dlaně tak snadno zkrotí vzdor... V nejzazším, zešeřelém koutě rozvaluje se kovová postel s oprýskaným lakem. Na zemi potrhané matrace, na matracích holky s rozžatými pahýlky cigaret, na místě popelníku otlučenou vojenskou přilbu.

"Jupíí, Morous!"

Zatušíš nepříjemnosti.

"Drahuna přivedla válečnýho zajatce!"

"Na postel s ním! Přivázat!"

Nevede k ničemu bránit se. Sedm rozpustilých sněhurek nepřemůžeš.

"Holky! Chce vidět pochod mažuretek! Do toho!"

Promenádují se klem postele, vrtíce bochánky zadečků a jejich sukně se vlní, jako by je vír popadl.Chichotají se sněhurky, pitvoří a škádlí..., až najednou bum a vykřikne ta nejrozjívenější:

"Podívejte, co mu dělají kalhoty!"

"Sieg heil!")

"Co dělá fotřík? Taky ze kšeftu?"

"Nemám tátu."

"No. A fotrovna?"

"Nemám mámu..."

"Fíí. Jak to že ne?"

"Nabourali auťák. V osmačtyřicátým."

"Kurva-a! To je síla!... Jak se to stalo?"

"Nemám páru. Ještě jsem nechodil do školy."

Tu Kopa zvážněl a ďobl číšníka pichlavýma očima:

"Kdo tě tedy vychoval?"

"Přece děcák."

"Fíí! Schröder, Schröder... Počkat... počkat, něco mi to říká... No jo! Ty vole, už jsem doma!"

Kopovo překvapení vyšplhalo ze samých útrob. Plesklo hlučně o bílou zeď:

"Tak mladej, aby bylo mezi náma jasno! Pinglovi musím věřit, rozumíš! Jestli budu mít jenom podezřeníčko, že mi stahuješ prachy nebo zboží, pojedeš odtud jako namydlenej blesk! Rozumíš?"

"Rozumím." Proč mi to Kopa říká? Má mě za zloděje? Když z děcáku - tak kradu? Jenom aby ses nepotento, Kopo. Na pinglování jsem se dal, abych... Drahuna to ví nejlíp.

("Páni, mě omejou! Ty zase čmáráš, Morousi? Co pořád, ukaž? Kopečky, no bodejť."

"To je Boubín."

"Jdi se bodnout. Pořád jen kopečky. Kdybys přemýšlel, kam půjdeš do učení!"

"Chtěl jsem na keramičku. Ale tam je nášleh. Vychoušové se nepředřou, aby mi píchli..."

"Tak se pojď učit do RaJe! Se mnou." Drahuna poskakuje pokojem jako bekavé kůzle.

"Do ráje? To je frk?"

"Hihihi! Hlavo dubová! Do RaJe, chápej. Restaurace a jídelny. Budu servírka."

"V hospodě je moc lidí. To mě neba."

"Zvykneš si. Víš, kolik si rejžneš? Už nebudeš holkám pro srandičky. Budou ti zahřívat nohy."

"Teda Drahuno..."

Drahuna vyběhla do chodby:

"Páni, ty jsi praštěnej!"

"Počkej. Fakt jdeš do RaJe?"

"Už mě neba chodit v teplákách.")

A teď zkysnu u takovýho nenažrance! Ještě jsem se ničeho nedotk a už je na mrtvici. A z huby mu táhne jako z kanálu...

"Co jsi měl z chování?"

"Bič. Vždycky," řekne Tonda uraženě.

Ve výčepu najednou břinklo vědro, vyšplouchla voda a do toho spustila rozčílená uklízečka:

"Mein Gott! Šéfe, že mu nedáte pokoj! COPAKK je to nějaký gauner?! Na něho se vyprdněte! Holky byste si měl víc hledět! Prospěje jí to! A vám koneckonců taky!"

"Tak moment! Na Karinu nešmakat!"

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda!"

Jakkoliv uklízeččino vřeštění Kopu popudilo, nezůstalo docela bez účinku. Kopa se našponoval, až porazil židli, a s rukou na Tondově rameni řekl:

"No nic, Anton. Pojď. Ukážu ti cimru. Aby sis nemyslel, že si tě netentonoc..., dáme si po službě do trumpety. Když máš těch osmnáct..."

Šli do poschodí. Schody vrzaly pod sudovitým Kopou i pod tyčkovitým Schröderem, byly to dřevěné schody s vyšlapanými dolíky, a Schrödera mimoděk napadlo: Co lidí tudy prošlo! Chci být kámoš se všema. Nejsem harant a nikdo si na mě nebude vyskakovat!...

Proč, Tondo? vrzlo ve schodu. Často, přečasto se Tondovi zdá, že věci k němu promlouvají. Někdy je sám popíchne. Ony se ptají, a on jim odpovídá.

Už mě ta zima neba.

Pravda: Třináctiletá samota se ti stala sestrou.

Třeba ségrou. Narodila se v tý zátočině, kde dostal auťák smyk.

Konečně vystoupali na poslední schod, a pak už jim otevřela útlou náruč dlouhá chodba. Zdi lemovaly veřeje s poškrábaným lakem, a za takovými těžko zatušit luxus. Byť Tonda nečekal žádný zázrak, teď napětím zatajil dech.

"Sto jednička je tvoje, Anton. Mám byt hned vedle." Kopa harašivě odemkl. "Spokojenej, čímane?"

To že je můj bejvák? No néé!

Byla to docela útulná místnůstka. Na zelenkavém koberci u postele se krčil noční stolek. tvar jako vojenský bunkr, jakých je kolem Poříčí habaděj. Závěs na garnyži však nasákl slunečním svitem. Tonda pozapomněl na všechno, co mu při uvítacím ceremoniálu zkazilo náladu. I ten odpadkový koš je jamkou, kam nacvrnkáš všechny starosti. Tondovi se zdá, že všechno, co dosud utvářelo jeho život, byly prachobyčejné prkotiny. Má svůj pokoj!... Svůj život... Své větší já! Panebože!

"Takovej bejvák jsem ještě neměl... Jenom pro sebe..."

"Jenom pro tebe," potvrdil Kopa a byla to žádost o vděčnost.

Tonda taje. Má výsostné území! Má soukromí! Je někdo!

Budeš tu spřádat své sny, Morousi? zeptal se práh, když na něj chlapec šlápl.

To bych řek. Co taky jinýho?

O čem?

O holce Nej. O kámoších. O všem, co je hezký.

A co když zůstane zase jenom u snů?

Pak bude cimra mým azylem. V něm všechno přežiju. Když si mě podá depka, uvařím si čaj ze hřebíčku, přidrobím muškát a bude mi bájo. Ať si český holky dělají schválnosti! Ať se pošklebujou! O nic se neprosím: jsem totiž Němec!... Koupím si pastely a uhel a ostatní mi může být ukradený!

"Pane Kopo, je v Poříčí papírnictví? Maj tam skicáky?"

"K čemu?"

"Na kreslení."

"Rád maluješ? To nic není. Moje Karina se zbláznila do knížek. Na tu jednoduše nemáš. Má tak velkou knihovnu, že si to neumíš ani představit. No schválně, pojď. Budeš čubrnět! Vždycky po vejplatě si odskáknu do Poříčína a nakoupím tašku románů." Kopa odemkl vedlejší byt.

Tonda zírá ohromeně: jako by stál v přijímacím salonu monarchy, a ne bůhvíjakého patokáře. Gobelín, intarzie, křišťálový lustr a na vyřezávaném nábytku barevné sklenice tvarů, které jakživ neviděl. Všechno ho to vylákalo z tohoto dne a zasunulo kamsi do časů, o kterých nikdy nečetl a jen zřídkakdy slýchával. V pohárku na víno rozkvetly blatouchy a orseje a na stěnách kompotových misek dozrálo jeřabí, které podzim co podzim zahoří na cestách, co jich do Velkého Poříčí vede. Bublinky na vánočním zvonku jako by nabral ve stružce spěchající do Snivé. Pomněnkové kvítí snad prapředek huťmistr nejprve utrhl a začerstva do skla vyfoukal.

A není to všechno! Košíček skleněných perel posbíral sklář zpod řas lesních víl, co jich horská stavení přivedla na svět. A skleněné medvědisko a vlčisko a rozkacená veveřice, jelen v říji a přemluvená laň... To všechno ze zbytků sklářského kmene směli si huťaři vyfoukat do šerých světnic. Dávno již není rukou čarujících s píšťalou, ale kouzla přežila. Přežila děti a děti dětí: z věku do věku prochází vždycky stejný lom světla.

"To muselo stát majlant, pane Kopo."

Kopa Tondův úžas očekával a potají si ho i přál. "Podívej," ukázal na lustr, "to už nikdo nedovede. Ti dnešní srabaři mají obě ruce levý. Víš, jakou má tohle všechno cenu? Víš, kolik prašulí v tom mám?"

Teprve teď Tonda pochopil. Kopovo kázání v kuchyni... Aha. Kopu dráždí už pouhé pomyšlení na to, že by mu někdo sáhl na j e h o věci. Na jeho prašule. Tonda prozřel, a rychle obrátil list:

"A knihovna?"

"U Kariny. V ložnici. Mrkej," otevřel Kopa další dveře.

"- - -?"

"Zíráš?"

"To je fantastický!"

Takovou knihovnu mít... Od podlahy až ke stropu! Od rohu do rohu, na třech stěnách, jeminkote!... Takovou neměli ani v děcáku... Ale spát vedle ní, to by mi lezlo na mozek. Ale ten brajgl kolem! Karina potřebuje posluhovačku...

"Zíráš, co?"

"Můžu?"

"Neumazat, rozumíš!"

"Bratra Žaka jsem čet. Líbilo se vám to?"

"Nemám bratra - neznám bratra."

"Na západní frontě klid jsem taky čet."

"Já neměl klid v celým svým životě... Mě knížky nezajímají."

"Tak proč je kupujete?"

"Pro Karinu. Vždyť to říkám..."

"Takový knihomol...," Tonda s pohledem po binci kolem.

"To bych řek! Za pár odmaturuje a půjde na vejšku. Tam se jí sečtělost hodí."

"Mně baví kreslit. Na knížky stejně nemám."

"Můžeš si u nás nějaký půjčit. Ale to ti povídám - neomakat! Neumačkat! Víš, kolik v tom mám prašulí? A teď už pojď - musím dolů. Do dvou si vezmi volno a pak přijď. Odpoledne a večer je nášleh. Sám bych plaval."

"Vybalím si bágl."

Tonda má dvě tašky a číšnické blůzy a kalhoty a košile v nich. A plátěný sáček s nasušeným hřebíčkem... Po předcích nic. Táta s mámou prý tavili kmen patnáct let, ve sklárně, děda s bábou čtyřicet, prapradičům vzala huť plíce a táta prapradičů byl při tom, když vekopoříčskou sklárnu otevřeli. Tonda nemá ani skleničku na vodu.

Konečně tedy pelíšek jenom pro sebe; soukromí. Poprvé nehlídán. V děcáku jich bylo na pokoji pět, na intru čtyři. V týdnu to nestálo za moc, zato o nedělích býval jiným člověkem.

Přímo ses těšil, až přiběhne sobotní poledne a kluci se rozjedou k mámám. Do party nezapadl. Má uhrančivej hitlerjugendskej kukuč. Nemá smysl pro recesi.

No pravda, bylo ti líp, když přišla sobota a pokoj ztichl. Kreslit jsi mohl i po večerce: u baterky sebedéle. Bylo ticho a záclonou prosetý vzduch tě chladil do chodidel. Noc tě ukonejšila. Snad už v pondělí kluci řeknou: "Wie geht, Anton? Jsi pašák. Víš svoje a stojíš si za tím!" Snad už příští týden přijde holka Nej a řekne: "Co na tom, žes Němčour, Tony."

Neřekli a nepřišla.

Tvoje dívka Nej měla podobu Drahuny. K nepochopení: Byly chvíle, kdy s tebou jednala jako s věcí, a přesto jenom jí řekls všechno.

(Nástěnka jásá: SOCIALISTICKOU VÝCHOVOU KE KOMUNISTICKÝM ZÍTŘKŮM! Drahuna se čertí: "Celou třídu jsi zkoupal a čučíš, jako by se nechumelilo!"

"Sami jste se zkoupali."

"Ze stolničení zdrhli všichni! Jen svatoušek ne! Kdybys utek s náma, nic by z toho nebylo! Dobře, že ti kluci nabančili!"

"Čtyři na jednoho - to by jim šlo. Beztak. Na stolničení musíme po vyučování, a ještě s průšvihem!"

"Hlavně když ty sis šplhnul, Jediný slušňák. Německá disciplína! Germáne!"

"Drahuno," Tonda na dívku vyčítavě pohlédl, "jsme oba z jednoho děcáku! Nemůžeme držet při sobě? Když mi vychoušové zatrhli keramičku, šel jsem na pingla kvůli tobě.")

II.

Tenkrát byla Drahuna stejně nepřátelská jako je dneska Kopa. Tak protivnej chlap to je! Tak úsečnej! Tak odměřenej! Přitom se to seběhlo docela nevinně - ještě si ani nevyložil věci:

"Natočím si limču, pane vedoucí."

"Fíí. Dej si do vitríny účtenku a všechno piš! Nezírej! Dneska limonádu, zítra limonádu a cigarety. Za rok je to pěkných pár táců..."

"Nekouřím..."

"To se naučíš. A pořádek dělá přátele, to hlavně."

V kuchyni zahartusila uklízečka:

"Ani napít se nesmí! Že vám není hanba!"

"Do toho je vám prdlajs! Hleďte si podlahy, paní malířová!"

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda!" Krajina kolem Poříčí si povzdechla. Na bílou zcuchaninu pláště padl stín paměti a ve vědru šplouchla voda, jako když honí štika v násadě. Nad hladinu rybníka Pilný sesedla mlha; vrásčitá žena ji pročísla kostnatými prsty.

"Pane vedoucí?" zkusil se Tonda udobřit. "Proč se jmenuje tahle hospoda Krchov?"

"Nejmenuje se tak. Já jí tak říkám."

"Hřbitov nikde kolem není."

"Hotel se jmenuje Hubert. Jestli se tu dobře uvedeš a odmakáš si pár let, poznáš, že to hřbitov je. Hřbitov iluzí, rozumíš. Tady se ti každej odhalí jako blecha pod mikroskopem."

"Když Krchov, neříkají vám hrobař?" Tonda zažertoval a hned toho i zalitoval.

"Na takový řeči seš ještě moc mladej, mladej. Jsem hrobař, ale optimistickej, rozumíš. Přes všechny mrtvolky optimistickej."

"- - -?"

"Nekoukej! Karina - z tý něco bude! Nebýt Kariny, už jsem tady s tím praštil. Až se dostane na vejšku, půjdeme odtud oba."

"Jenom abyste si celou Karinu nepřechválil!" vyhrkla uklízečka do šustotu smetáku. "Abyste se nespálil! Neřádství jí kouká z očí. Má, na co si vzpomene."

"Do toho se nepleťte! Hleďte si podlahy!"

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda!"

Tonda netušil nic dobrého. "Tak já přijdu ve dvě."

"Neměl jsi sem chodit vůbec! Tady to není pro tebe," uslyšel upištěný doprovod uklízeččiných hlasivek.

Břit přímrazku kosí ptačí zpěv. Cestou roubenou dubištěm se sune ticho. Jen nad periférií města se překřikují vrány, luštíce ve sněhu šifrované v kresbách nízko posazených větví. Také o Tondovi je v nich psáno.

Tuhle náladu má rád: jako by se v ní poznal. Je jako on. Tichá, zádumčivá, tím víc neústupná.Nálada dospívá a Tonda toho má k přemýšlení na... na zbytek života.

Třeba ne, ale možná jo, kdyby jel táta o trochu pomalejc, nemuselo se to stát. Je k smíchu to kdyby, to ví, a přece nad ním lamentuje, protože na jediným k d y b y tenkrát vyrostl jeho další osud. Třináct sirotčích let a všechna léta, která má teprve před sebou. Kdyby jel táta pomalejc, do jeho života by nenastoupil nikdo z černých pasažérů, myslí si.

Mžik se zdá být nevinný, ubohoučký, nic v milionkrát delším životě, a přesto ho ucítíš jako úder pod pás. Prochodíš se životem s vyraženým dechem.

Zadumán dorazil Tonda k chatrné dřevěné bráně zející dokořán. Do stran se tu plazí dlouhé rozvaliny kamenné zdi; snad zde bývával park, snad obora, teď se za branou kupí navršené trosky aut a plno jiného haraburdí. Kousek mrtvoly světové války.

Možná kvaltoval táta kvůli mámě. Možná máma kvaltovala:

"Přidej! Rychlejc! Je mi po Toníkovi smutno."

Možná už se nemoh dočkat ani taťka.

Starostlivost je postrkovala.

Zatímco při chůzi mezi železnými torzy se mohl Tonda obírat svými představami, teď, když se ocitl sotva dvacet kroků před pobořeným altánem, na to nebylo kdy: za mřížovím latí se líbají milenci. Prohryzávají se jeden do druhého a Tonda se pro jistotu přikrčí. Takovej trapas!

(ZA ŠŤASTNÝ ŽIVOT NAŠÍ MLÁDEŽE!

"Ahoj, Tondo. Můžu dál?"

"Proč by ne?"

Drahuna se upelešila na válendě co nejblíž Tondy. "Víš, co je smutný?"

"- - -?"

"Co jsi řek posledně. Že jsme z jednoho děcáku. Jiní řeknou jsme z jedný ulice. Z jedný vsi. Ale my z jednoho děcáku. Není to blbý?"

"Tys na tom byla líp - jezdili za tebou."

"Prosím tebe. Jedině když byli nacamraní. Táhlo z nich jako z palírny."

"Nehoupej. Vychouš by je k tobě nepustil."

"Sám byl jako doga."

SLÁVA SOUDRUHU STALINOVI!

"Koho máš radši? Mámu nebo tátu?"

"Tátu. Máma mi jakživ nic nepřinesla. Táta má vždycky partyzánky."

"Proč tu vlastně jsi?"

"Nařídil to soud. Naši nejsou způsobilí. Jako že jsou pořád v luftu. A že nasávají... Můžu ti něco říct?"

"- - -?"

"Ale nikomu ani slovo! Čestný?... Čestný?"

"Jo."

"Spím na igelitu. Já se v noci počurávám! Když jsem byla doma, ještě prcek, táta přišel z hospody a udělal strašnej bengál. Noc co noc. Když jsem ho slyšela pod oknem, počurala jsem se napřed. Co mám dělat?"

Tonda svěsil ramena. "Nevím..."

"Proč ne? Jsi chytřejší!..."

"- - -."

"Tondo?"

"Jo?"

"Budeme spolu chodit?"

"- - -?"

"Ty nechceš?"

"Jako kluk s holkou? Jako páreček?"

"Samo. Všichni s někým chodí, jen my ne!"

"Chci..."

Drahuna se na Tondu přilípla. "Tak mi dej pusu," šeptla. "To neva. To se naučíš. Tak dělej, prosím tě."

Sklonil hlavu nad Drahuninu tvář. Dotkl se rty dívčina nosu.)

Trapné to bylo! Být tak suverénní jako tamten v altánu, možná by mu holky zahřívaly nohy..., ach, být aspoň trochu švihák!...

Teď přihrbeně poposkakuje zpátky k bráně; nechce těm dvěma brát, co je jenom jejich.

Brána hřbitova války je za ním - a teď kam? Stejnou cestou do Poříčí? Ještě má čas. Nad periférií městečka táhnou vrány. Topoly při cestě proťaly sněhem ztěžklou oblohu. Tuhle náladu má Tonda rád. Je taková jako on: tichá, zádumčivá, ovšemže neústupná.

Ubírá se přes umrzlou oranici k okrajovým domům. Ploty zahrad tu ovinula pěšina vyšlapaná hladovým srnčím. Pár minut chůze a Tonda stojí na konci. Krčí se tu přízemní chalupa se širokými venkovními dveřmi a s prorezavělým, tu a tam už prolomeným okapem. V prostorné prohlubině za oploceným dvorem se klikatí nezamrzlé koryto potůčku, lemované vrbovými keři a kmeny olší. Sekerou se tam ohání přihrblá babka.

Tu přece znám! Uklízečka Schulzová! Dobře přes padesát, a jak se umí rozmáchnout! Asi nemá všech pět pohromadě. Umtata - umtata člověka vystraší.

"Dobrý den."

Stařenka narovnala hřbet. Vyjevila se. "To jsou k nám hosti! No? Co ty na to?!" rozmáchla se doširoka.

"Proč se tak dřete?"

"Bémové mají vždycky co na práci. Kdyby Bémů nebylo, pořád by tu rost prales. A kde ty se tu bereš?"

"Okukuju Poříčí."

"Jsi na konci... Nic mi neříkej. Potřebuješ si oddychnout od Kopy. Čert aby ho vzal."

"Ani vy jste mu nepadla do oka."

"Někdy mi leze na nervy. Já jemu pořád. To víš, stará bába. On má vůbec pech na ženský. Bejvalku si vzal jako svobodnou mámu. Dva kluky měla. A čeho se dočkal?"

Vida, žádný umtata - umtata. Mluví docela normálně. A to ji měl v hospodě za půl blázna. Čipera Schulzová moc nevyrostla, je podsaditá, ale sekyru drží jako vařečku. "Co to bude, až to bude, paní Schulzová?"

"Zahrada."

"Zahrada? Vždyť je to mokřad."

"Zplanýruju to tu. Mužští ze sklárny sem navezou suť z bouraček a na to přijde zem. Vykopu svodnice."

"Z jakých bouraček?"

"Ty nevíš?" podivila se. "V Poříčíně se o tom nemluvilo?"

"O čem?"

"Anton. Víš ty vůbec, kde ses narodil?"

"Na Samotách. Naši jezdili do sklárny na kolech, než si koupili auťák."

"Ta suť bude ze Samot."

Neví, co na to říct. "Troufáte si," kývne aspoň a dá do toho, co může, aby to zaznělo uznale.

"Bémům se urodí i v hromadě kamení."

Tonda civí na Schulzovou nějak zbožněji; tolik elánu přece nemá ani on sám! Schulzová sekne sekerou, volnou rukou odhodí větev a krok za krokem postupuje dopředu, předkloněna, s hlavou div ne u kolen. Uklízečka Schulzová, co jí Kopa leze občas na nervy a ona jemu pořád. Chce zahrádku. Stromy vykácí. Mužští ze sklárny sem navezou suť ze Samot a na to přijde zem.

"A jestli můžu radit, tak si nepouštěj vedoucího k tělu. Žádnej kamarádšoft. A na Karinu taky bacha! Je celá po mámě!"

V zakouřeném výčepu je živo. U čtvercových stolků před pultem si hovějí umouněnci v modračkách: nohy doširoka roztažené a ruce křižmo přes prsa, v papulách cíga, před sebou sklenice a na tvářích živočišnou spokojenost. Přišmajdali ze stájí, kde nasypali do žlabů a nadojili mlíko do konví. Přikradli se z dílen, kde dávají do cajku kombajny, radlice a brány.

Také v lokálu už tu a tam posedávají štamgasti. Ti ovšem čistější a upravenější, protože sklárna vyrábí pro východní export - a dělník je reprezentací národního podniku. Ať fouká do píšťaly, ať míchá sklářský kmen, ať maluje či jenom tříští starou sklovinu z van vytlučenou,

vždycky má vytopenou šatnu, teplou vodu ve sprše a plat větší o šest sedm piv denně. A transparenty při cestě z domova do práce a z práce do hospody - nepřečte je, ani neshodí.

PĚTILETKU ČESTNĚ SPLNÍME!

JSME HRDI NA SVOU SOCIALISTICKOU VLAST!

Kopa uviděl Tondu a vztáhl k němu obě ruce:

"No vidíš! Pingl jako z obrázku! Tak pojď na to, ať se kšefty hejbaj. Možná ji znáš, ale pro jistotu ti dám zásadu násadu. Ty máš pravdu na chodníku. V lokále ji má host, i kdyby cancal kraviny. Pamatuj si to!"

"Stejně se nerad hádám..."

"Rád nerad. A potom - buď diskrétní! Vždycky a maximálně! Lidi ti o sobě občas něco poví. O sobě - o jiných. Poslouchej, přikyvuj, ale mluv co nejmíň. A když - tak neutrálně, rozumíš!"

"Nikoho tady neznám..."

"Tak to teprv poznáš! Hosti nemají číšníka za normálního člověka, rozumíš! Pro ně jsi vždycky horší než oni. Blahosklonně ti dají tuzéra, ale jenom pro vlastní pýchu: To jsem grand, mrkejte, jak seká pingl poklony!" Kopa se dlouze, pohrdavě zachichotal. "Ne, nejsi jim rovnej. Právě proto, že tě maj za poskoka, za podřadnýho, jsi to zrovna ty, kterýmu vyklopí i choulostivý věci. Jako králové šaškovi. Myslí si, že s nimi budeš cítit. Obdivovat je. Uspokoj je v tom a hned máš větší trinkgeld. Tak pamatuj! Kejvat bim bam a nežvanit!"

"Jsem ještě ucho, aby se mi svěřovali. A taky Němec..."

"No právě! Čím míň jsi jim rovnej, tím i neškodnější. O to víc ti vybreptaj! Jsem ve kšeftu už nějakých pátků, holenku, a řeknu ti jedno. Co ví pingl o lidech, to by ses nenaučil ani u soudu."

Kopovu zaškolovací lekci přerušilo zaťukání.

"Aha. Pan faráář jde! Jedinej člověk v křesťanským světě, který v hospodě ťuká na dveře. Dělá si srandu. Z víry i z režimu. Ten, co tu byl před ním, skončil v lágru. Za Hitlera. Za Gottwalda taky. Teď vykládá vagóny."

"Pochválen buď Ježíš Kristus!" Přes práh se převalil zavalitý muž s unylým obličejem.

"Aleluja, velebný pane, aleluja!"

"Nene! Ne. Dnes ne," farář rozhodně a aby Kopa uvěřil, předpažil, jako by odstrkoval ďáblovo pokušení.

Na Kopu to neudělalo pražádný dojem:

"Jen si nedělejte násilí, velebný pane! Když vám chutná a máte na to..."

Kněz udřepl hned k prvnímu stolu u okna.

"Anton. Pije limo, ale s tuplovaným rumem. Ať nemá prázdno, rozumíš! Když je pod parou, dává největší diško! Stovka útraty - a to je tu obden!"

"Kde na to bere?"

"Když nevyjde se svýma, sáhne do kasičky v kostele. Chuděry babky. Cpou pánbíčkovi korunky z důchodu a velebníček si za ně dává do nosu. Jednou se tak nacamral, že mi to vyzvonil."

"To je hrozný!"

"Nic není hroznějšího než to, co nás ještě potká, rozumíš. Co bys od velebnýho pána nechtěl? Německýho faráře po válce vysídlili, čtyři roky byly ovečky bez pastýře, ten českej se tu ani neohřál a už ho zavřeli, zase dva roky beze slova božího a nakonec sem přeložili tohohle ztroskotance. Má rajon za čtyři. Jak to má stíhat? Alkoholik! Sukničkář! Tak nedělá nic a aspoň má klid od úřadů. Abys rozuměl, tady převažujou tři sorty občanů Československý socialistický republiky. První - Němci, co směli zůstat, protože národní hospodářství je potřebovalo do sklárny. Druhá - Češi, co přišli budovat pohraničí a měli za to slíbeno. Něco i dostali. Ve třetí sortě jsou lidi, co utekli před špatným svědomím. Těm to stát zorganizoval i s dopravou. Hlavně Rumunům ze Sedmihradska. V hadicích jim teče něco krve slovenský, něco rusínský, něco maďarský... Jejich pradědkové a prapradědkové šli do světa za lepším živobytím. Dneska máme tu pakáž tady a ve sklárně k tomu. Tak co by ses velebníčkovi divil, že si přilepšuje? Nelíbí se mu tady a už nevěří, že ta slota bude žít podle desatera. No a takovej kněz je zase politickým kapitálem pro atheistickou lidosprávu. Tak sypej s tím limorumem!"

Jak to vypadáš, Schrödere? Tvé oči jsou vosí žihadla - a právě zabodla velebného pána. Přihopkalo kůzlátko Drahuna...

(INRI. "Ty v něj věříš, Tondo?" mekla Drahuna.

"Ne. Ty?"

"Taky ne. Tak proč jsme tady?"

"Byl jsem vloni na vánoční mši. Stáli tam lidi, co se mi vždycky pošklebovali. Popřáli jsme si... V kostele se stanou lidi lepšíma."

Kněz za jejich zády zachrastil svazkem klíčů.

"Už zamykají. Tony, pojď."

U východu je zastavila plechová kasička. NA ÚDRŽBU KOSTELA, zaprosila. Tonda zašátrá rukou v kapse. Desetikoruna. Kapesné na celý týden, a vstrčí ho do otvoru ve víku!

"Buch vám žehnej," kněz s tváří sluncem. Určitě existuje nebe a andělíčkové. Potom tedy i bůh. Vlastně Bůh.

"Tony! Tys tam hodil celou pětku! Ale já nemám ani vindru!"

"Já taky ne."

"Jak se dostaneme do Poříčína?"

"Po svejch."

"Blázníš? Deset kiláků?..."

"Pan farář není jako vychouš!" Tonda nezapomene: Vychovatel šuška do ucha vedoucího domova:

"Soudruhu vedoucí, přece byste nedoporučil toho kluka ke studiu! Vždyť je to němec!"

"Bude plnoletý a stane se občanem republiky."

"Cožpak němcům někdy záleželo na naší republice? Soudruhu vedoucí! Mého vnuka zplynovali! Snachu taky. Mého chlapce roztrhala mina v Karpatech! Proto umřeli? Aby tenhle studoval? Za naše peníze?")

Rozkacený Kopa soptí až hrůza:

"Okounět si můžeš po zavíračce. Teď sebou hejbni, ať se kšefty hejbají, rozumíš!"

Neseš velebnému pánu další porci limorumu a je ti nanic z jeho bodrého zaculení. Mít tak po službě, prchneš do azylu, do pokoje číslo sto jedna, zamkneš se, uvaříš si hřebíčkový čaj, a ať ti vlezou všichni na záda. Jak to Kopa ráno řek? Tahle krčma je hřbitovem iluzí, tady se ti každý odhalí jako blecha pod mikroskopem!

Ty už zase bloumáš, a na to teď není kdy: v levé stěně lokálu jsou dveře do zasedací místnosti; právě tudy prošli dva a rozsvítili si a už o debatují; spěchej k nim, ať nemají prázdno, host musí mít vždycky před sebou, jsou v tom tisíce...

"Dobrý večer. Budete si přát?"

Cvalík, málo do šedesátky, s plůtkem obočí a s oranicí vrásek nad ním, sedí tu naproti dívce málo přes devatenáct. Devatenáct má kyprou tvář posetou ďobínkami pih.

Cvalík se zazubil. "Áá! Nový pan vrchní! Jmenuju se Ryneš a jsem vedoucím agitačního střediska. Působil jsem v Poříčí politicky už po válce a teď, když je naše vlast socialistická, jsem se vrátil, abych pomohl Šumavě ještě jednou. Toto je soudružka Vojtová. Naše nová fotografka! My u vás občas schůzujeme, pane vrchní."

"Budete si přát?" Tondovi se ještě nestalo, aby se mu zákazník představil.

"Mně pivo! Soudružce asi limonádu, že?" vyzpíval Ryneš sytým, vlezlým, falešně bodrým barytonem.

"Limču...," píplo děvče.

Před výčepní pult přirázoval vyzáblý chlapík; přísný kukuč pod brýlemi, bílý, ažurou zdobený kapesník v kapsičce saka:

"Dobrý večer, pane vedoucí. Už je tady Úřední rozum?"

"Sedí vzadu, pane doktore."

I doktor se odebral do zasedačky, ale dojem z něho pořád visel nad pípou.

"Na toho si dej obzvláště bacha, Anton!" Kopa podmračeně. "Považuje se za nejchytřejšího tvora pod sluncem. My ostatní jsme blbci. A pije grog, tak mu ho tam šoupni."

"Jak se jmenuje?"

"Řehák. Vykuk, jen co je pravda. Agituje pro socialismus, a přitom staví vilu se dvěma vchody."

"- - -?"

"Přemýšlej, kamaráde. Jeden vchod do bytu, druhej do ordinace. Kdyby se to náhodou vrátilo do soukromýho. Pana doktora bylo dost už v pětačtyřicátým! To pan Národní pendrek vysvětlil poříčským Němkám, jakou špatnost provedly, když porodily Hitlerovi vojáčky, a doktor Řehák do nich potom pumpoval novou chuť do života."

"Jak pumpoval?"

"Tak. Má takovou pumpičku mezi nohama. Jak říkám - vykuk. Fiíí! Naše studentka je táády! Ahoj, Kárinkóó!"

Když se Tonda ohlédl, až se lekl. O zeď se opírá načesaná slečinka s podmalovanýma očima a s lupínky rtěnky nedovedně naplácané na rtech. To je přece ta vášnivá z altánu! Tondovi se zdálo, že mu Karina počítá uhry v obličeji.

"Ahoj, tati," zaševelila co možná nejněžněji, nepřestávajíc počítat.

"Nový pingl," řekl suše Kopa, "moje dcera," přidal hrději.

Karinina ruka je studená, až to zazebe. Karina má pobledlou tvář, ale této bílé Tonda nevěří. Příliš domýšlivá, příliš sebevědomá. Ačkoliv - není to smutek, co uvízlo v bělobě očí? Není to dokonce trápení? Kuš! Jistě se mu to jenom zdá. On je totiž právě takovým: smutným, ztrápeným, a svět je zrovna takovým.

"Co novýho, Karin? Umělas?"

"Jako když bičem mrská, tati."

"Jen se uč. A hlavně nedávej nikomu nic opsat! Ať máš lepší život než já. Až to tady večer zapíchneme, přijď sem. Anton má narozeniny. Trochu to spláchnem."

"Kolik ti je, Anton?"

"Osmnáct. A vám?"

"To je nářez!... Snad mi nevykáš? Mně taky."

UVĚDOMĚLOU PRACÍ NAPLNÍME IDEÁLY SVĚTOVÉ PROLETÁŘSKÉ REVOLUCE!

V zasedací místnosti byla hlava na hlavě. Agitátoři odkusovali z chlebíčků, slíbených jim na pozvánkách.

Hbitý Tonda se proplétal mezi stoly, aby sklidil talíře nejrychlejších jedlíků.

Zatímco jedl, aby ušetřil čas, Ryneš vybídl k diskuzi:

"O slovo se hlásí soudruh doktor Řehák."

"Soudružky a soudruzi, v začátcích nové éry naší země, která dostala loňského léta přívlastek socialistická, hodnotíme minulé období, první rok své politické práce," Řehák se slavnostním patosem. "Jako členové agitačních dvojic máme za sebou dobré politické výsledky.
V průměru šestkrát jsme navštívili každou rodinu ve Velkém Poříčí, abychom s ní probrali aktuální politická témata, předali pozvánky na schůzi nebo na brigádu atakdále. Přesvědčovat lidi, vysvětlovat jim, působit na jejich myšlení, to není vůbec snadné. Ale povedlo se nám to. Vývoj na nás ovšem klade stále nové požadavky a my je se ctí splníme. Pod dobrým vedením soudruha Ryneše zvládneme každou, sice obtížnou, ale záslužnou práci. Děláme to pro své Velké Poříčí. České a socialistické."

Agitátoři vděčně, přejícně zatleskali.

Jako by to bylo psychotronikum, Řehák vyšrouboval patos ještě výš:

"Už ne tři Luny k Měsíci, teď Věněra míří ještě dál - k Venuši až. Pod vedením velkého, vítězného sovětského bratra rozšíříme myšlenku komunismu do celého vesmíru!"

Agitátoři obdivně zatleskali.

"Výborně! Výborně! Děkuji soudruhu doktoru Řehákovi za jeho otevřená slova!" Ryneš od předsednického stolu. "O slovo se hlásí soudružka Vojtová. Také výborně!"

"Jsem mezi vámi poprvé, takže bych měla spíš poslouchat, ale nedá mi to. Chtěla bych reagovat na to, co právě řekl doktor Řehák. Myslím si totiž, že agitační dvojice mají co dohánět. Odevzdat občanům pozvánky na schůze, to není žádná politická práce. Ta by se měla..., nevím, jestli se dobře to... vyjadřuju..., ukázat právě teď. Jak víte, minulý týden neměly prodejny v Poříčí polévkové koření. Ihned se rozšířila fáma, že maggi nebude nejmíň rok a kdekdo jezdí do Poříčína a dělá si zásoby. Já myslím, že z toho vyplývá jediné: o nějakém politickém uvědomění nemůže být řeč. Agitační dvojice musejí pracovat jinak."

Hodinky napočítaly dvaadvacátou a jen co Tonda dosbíral prázdné talířky od chlebíčků, ještě roznesl další piva a s hliníkovým podnosem plným popele vklouzl zpátky do lokálu. Ani tady však nebylo nespokojených. Nikdo nehvízdl, nikdo nelouskl prsty. Ve formance nevidíš živáčka. Zato opilý kněz mává rukama, jako by to byly vrtule:

"Svět nebyl ještě nikdy tak složitý jako dneska! Proč žijete, dcero? Přemýšlela jste někdy o tom?" snažil se zapůsobit na přísedící ženu.

"O čem? Máma s tátou si ve stodole vrzli, a tak jsem tady. Jakýpak s tím cavyky..."

"To je pěkné, cavyky cavyky! Ale napadlo vás, že vaše pozemská pouť někdy skončí, dcero?"

"Drn pod hlavou - macešky na břiše, to musí bejt pohova..."

Židle usnuly na stolech, nohy naježené k bohu a do celého vesmíru. Ještě dvě vědra pivních slivek překážejí pod pivní stolicí. Ale nebudou dlouho...

"Tak co, Anton? Hotov?"

"Vzadu ještě neskončili. Mají diskuzi."

"Vezmi tyhle slivky a hoď je do dvora. Ráno je dám praseti."

"Kudy?"

"Kuchyní. Vypínač je hned u dveří. Dej bacha - třetí schod je prolomenej, rozumíš!"

Mrazivý vzduch zchladil pot na Tondových zádech. Ve chlévě pochrochtává nepokojné prase a piští vystrašená myš. Pod podsebitím dřevníku zaharašila uspěchanými skoky kuna.

Tondo, v tobě aby se čert vyznal. Jako ten krtek! Nevidí, ale zemí se vrtá. (Máme za sebou dobré politické výsledky!... Agitační dvojice mají co dohánět... Proč žijete, dcero?... Jakýpak cavyky...) Máš žízeň. Pil bys. Hřebíčkový čaj nejraději. (Proč naši tak spěchali? Jsem méněcennej, když byl mým domovem děcák? Jsem tím nejhorším, protože jsem Němec? Natožpak jenom němec? A holka Nej nejde...)

"Pane Kopo, zítra schod spravím. Ještě si tam někdo zláme nohu," nabídls Kopovi, když ses vrátil do výčepu. Tos tomu dal!

"Tak to tě nesmí ani napadnout, kamaráde! Dokud budu v týhle krčmě, nikdo na schod nemákne, rozumíš!"

"Někdo tam spadne..."

"Už spadnul, kamaráde. Říkám ti - nemakat! Nemakat!" Kopa vyšponoval tělo a tak zle se zamračil, že Tonda bezděky ucouvl. Bál se ovšem zbytečně: všechno zachránil Řehák: nakvašený plácl rukou do pultu a na šedém mokrém plechu se zatřpytily tři prsteny na dlouhých prstech.

"Platím, pane vedoucí!"

"Doschůzováno? Dneska jste měli i fotografku?"

"Blbá."

"Ale Ryneš dobře vypadá, že? Má elánu jako před patnácti, vlastně už šestnácti lety."

"Je to blbec!" Řehák hodil na pult desetikorunu, nasadil si klobouk, a nashledanou!

"I já se loučím, pá-pánové! Nechám vám tu se-se-sekeru!" velebný pán.

"Hospůdko, hospůdko malá,

bylas mi přisouzenáá! Aleluja!"

Otevřená okna lapají po vzduchu. Plazivé chuchvalce cigaretového dýmu kloužou po umrzlém sněhu dál a dál do nenasytné tmy. V lokálu i ve formance slyšíš jen cvrčka tesknícího po létě, ovšem v zasedací síni se strhl poprask. To Kopa obstaral ten randál:

"Na tomhle stole stály dvě maggi! Kde jsou, Anton? Ještě před schůzí tu byly!"

"Opravdu tu byly..."

"Pro legraci tu nejsem! Když jsi takový, žádná oslava! I kdyby ti bylo osmdesát! I kdyby ti bylo sto osmdesát! Těpic! Máš po službě a u mě utrum!"

"Přece si nemyslíte..., pane vedoucí..."

"Myslím nemyslím, těpic!"

Tak to sis opravdu nezasloužil. Co bys dělal s polévkovým kořením?

Dneska nejspíš ubude sušeného bílí v plátěném pytlíku. Vypiješ hodně čaje.

Jdeš po schodech, schody pod tebou vržou, jsou to odřené schody s dolíky vyšlapanými podpatky bot, co lidí tudy prošlo, Čechů i Němců, ale tobě je smutno. Jenže Kopa kašle na to, jak ti je. Jdeš po schodech, pár posledních ti zbývá - a co, co? - Karina! Nějak se ti nezdá. No bodejť, má upito!

"Trochu života do toho umírání, pikolíku. Kam se neseš?"

"Na pokoj."

"Co bude s dejchánkama?"

"Pan vedoucí je naštvanej... Ztratilo se maggi..."

"To se dalo čekat. Mně to bylo hned divný s tou oslavou. Zašij se na pokoji, skočím pro pitivo," zamíří Karina do bytu a nohy sune jako šachista figury. "Co libo? Koňak nebo víno?"

"Nic... Čaj..."

"Ty svatoušku! Přede mnou to neschováš. Jsi feťák!... Nech to na mně. Něco vyberu."

To mě tedy podrž! Prý se to dalo čekat. Oslava jí byla hned divná. Ale Kopa to přepísk, takhle mě podezírat! Pro pitomý maggi! A ráno zrovna tak. Tak hele, mladej! Musím pinglovi věřit, jinak odtud pojedeš jako namydlenej blesk!

"Co tady stojíš jako solnej sloup?" Karina na prahu pokoje skrze, dělá kukuč skrze baňatou láhev a na bobku k tomu, protože šachista táhl rošádu. "Ani židli tu nemáš! Hodíme se na postel. Nebo seš stydlivka?"

"- - -?"

"No, jen se nedělej. To se hned pozná, že jsi upejpavej. Tumáš, cvaknem si. Na ty osmnáctý! Co ti mám přát? Úspěchy v pohlavním životě už ti přál táta..."

"Jak to víš?"

"Přeje je každýmu."

"To je nějaký přání?"

"Náhodou - takový úspěchy jsou důležitý. Táta to musí vědět. Sám je totiž neměl..."

Karina si lehla napříč postele. Hlavu a ramena opřela o zeď, na hrudník zasadila napoleonku jako květ hořce do krtin a ruce složila na břicho.

"Jak se ti tu líbí, Anton?"

"Ujde to..."

"Kdybys nehoupal! A já myslila, že jsi fér. Upejpavkové bývají fér. Proč ne ty, Anton?"

"Nevím."

"Máš komplexy? Neboj, vyhrabeš se z nich. Taky jsem je měla."

Když férově, tak férově! "Nelíbí se mi, žes taková suverénka! Jak o něm mluvíš - o tátovi!"

"Mně se na něm nelíbí věcí!"

"Ale on se v tobě vidí! Závidím ti ho..."

"Měl by si vzít lupu. Myslí si, kdoví jaká nejsem ovečka. Vůbec nechápe, že v takovým cirkusu, jako byl u nás doma, může vyrůst jenom kripl. Na, cvaknem si."

"Kupuje ti knížky. Závidím ti ho..."

"Blázen! Myslí si, že je čtu! Představ si: Vsugeroval si, že budu studovaná dáma. Nejmíň inženýrka! Jenže já nechci žít, jak mi to táta předepíše! Jasný?... Pálí ti to?"

"Vykládáš mi takový věci... Znáš mě jenom chvíli. Ty se nebojíš, že to tátovi řeknu?"

"Nic mu neřekneš. Ty zrovna! I kdyby. Táta si vsugeroval, že jsem ta Nej. Kdybys o mně řek jedno špatný slovo, vyrazí s tebou dveře. Jo, chválit mě, to by byla jiná..." Karina utrhla hořec a napila se. "Jenže já už toho mám plný zuby! Už mě nebaví tahle fraška! Až se to provalí, táta si hodí mašli."

Jsi vyjukaný. Karina ti připravila zlatý hřeb večera, a ty - máš dokonce strach? Tušíš, že se stalo, co nemělo; Karinina tvář je zrudlá vzrušením; jako by zoufalství, jež v sobě dívka skrývá, mělo právě teď explodovat. Karina chtivě loká ze sklenice. Teď se zakuckala, ublinkla a vzpřímila se. Je sexy! napadlo tě hned, ale v tu ránu je to zase pryč, výčitka, že tys způsobil tohle všechno...

"Já... Neměl jsem tě provokovat..."

Karinin hysterický záchvat skončil u okna. S pohledem klouzajícím po umrzlém sněhu do nekonečné tmy rozpovídala se dívka nanovo:

"Jednou jsme s mámou pročítaly nějakej časopis. Tenkrát už bylo jasný, že naši půjdou od sebe. Nebylo u nás klidu. Jedinej den ne. Táta poletoval bůhvíkde a máma se právě vrátila ze schůzky s tím svým. Přišla opilá na mol. Seděly jsme a máma z ničeho nic povídá: Míša Rádl ani nenavlíkne trenýrky, tak ho má macatýho.

Byla jsem z toho úplně vedle. Ale zdálo se mi, že právě teď se můžu mámě svěřit. Měla jsem totiž mindrák jako každá holka. A tak jsem jí to řekla: Mami, já mám jedno prso menší.

Máma vyletěla jako sršeň a vlepila mi pohlavek. Děvko! Ty jedna děvko! ječela - na mě!"

"Já...," Tonda nesměle.

"Co ty? Pořád já, já, já! Koktáš, nebo co?"

"Já... Proč ti to bylo divný s tou oslavou?"

"Člověče! Ty seš nechňápavej! Vážně si myslíš, že se táta zblázní kvůli maggi? Maggi sem, maggi tam! To je tátovi putna. Prostě nechce, aby mu někdo koukal pod ruku, když počítá tržbu. Vidí jen svý tisíce. Holenku!... A vůbec - s tebou je tedy zábava!"

Dveře rezonovaly Karininým hněvem. Karininým pohrdáním. Karininým neštěstím.

Tak to dokáží jenom dveře.

Tonda scedil hřebíčkový květ a nedočkavě se napil. Když se to dočetl, když začal sušit..., nevěděl, že sladit nesmí. Cukr je prevít - všechno zkazí. Dneska už Tonda ví, kolik lžiček a kolik vody a jak dlouho luhovat. Ani azylem, ani výsostným územím nestala se ti stojednička. Na skicák jsi zapomněl docela. Byl to neobvyklý den. Dnes, podivné, že teprve dnes, ti to došlo: Nejen v tvém vlastním světě, ve světě všech lidí jsou propletence záhad, klamu a předstírání. Nejen v tobě, i v jiných vězí, co nevypoví. Vezmi Karinu. Kopu. Vezmi si Schulzovou. Jeden patří do života druhého, a přece každý hraje jinou partičku šachů. Taková Karina! Nemusela vyrůst v děcáku, aby prožila možná horší věci než ty. Kdyby ti neřekla o tátovi skrblíkovi, o mámě záletnici, nestála by ti za slovo. Přece taková nóbl fajnovka! Suverénní, bezstarostná. Tak jsi ji přece otypoval, když přišla poprvé do výčepu. Ale teď - i

ona má své bolesti. A kdyby tu ještě seděla..., chytl bys ji za ruku... Tenkrát, když tě vedla Drahuna na půdu, ruka hřála jako plát.

Nic s tím neuděláš. Společný svět všech je mnohem zamotanější než svět jediného kluka. Takový Řehák. Pod dobrým vedením soudruha Ryneše se agitátorům podaří splnit cokoliv. Pod dobrým vedením, řekl v diskuzi a ve výčepu: Ryneš je blbec! Velebný pán taky tak - v kostele svatoušek, a zatím: Hospůdko, hospůdko, aleluja!

Kňučet je zbabělost. Potřebuješ sílu. Dupnout si potřebuješ. Narovnat se. Teď jsi pochopil Drahunu!...

("Ty máš ale náturu! Líbáš, a přitom jako bys nelíbal," odfrkla.

"Proč?"

"Proč! Proč! Ty nemáš ruce? Ty nemáš tamto?"

"Ještě jsem žádnou..."

"To vím taky!..."

"Chodíme spolu teprv měsíc..."

"No právě! Už měsíc."

"Drahuno?... Jsi poctivá?"

"- - -!"

"Jsi poctivá?"

"Jo-o!"

"Lžeš! Vidím na tobě, že lžeš!"

"No tak tedy nejsem, no! Tři roky nejsem, no!"

"Teď je ti sedmnáct!"

"A co?"

"Kolik jsi jich měla?"

"Nepočítám to. Šest, když ti to udělá radost."

"Panebože! Už je nemáš ráda?"

"Měla jsem ráda první dva."

"Třetího?"

"Byl jako ti první dva. Chodit s holkou bylo spát s ní. Aby mu zahřejvala nohy... U prvních jsem to hned nepoznala."

"Když jsi neměla... ráda, jak to, že...? To se nedělá."

Z Drahuniných očí vyšlehl posměch:

"Máma s tátou si to rozdali i přede mnou. Třeba ráno. A večer se porvali. Taky přede mnou. Bili do sebe hlava nehlava. Byli do sebe celý zblázněný."

"A mě? Máš mě... Máš?"

"Nevím."

"Nemáš. Vím to."

"Když to víš, tak se neptej. Kdybys byl jako ten maník, co ho hraje Gérard Philipe, měla bych tě ráda pořád. To bys byl chlap."

"Já nehraju ve filmu."

"Ani já ne! Ale proč jsem z děcáku? Proč musíš do kostela? Proč nemám vůbec nikoho ráda? To je nejhorší ze všeho. A ty? Nevím, ještě nikdy... Srabe! Jsi horší než tamti!" Drahuně se náhle zlomil hlas a místo pištění uslyšel Tonda sten:

"Všechno je proti mně! I ty. Nemůžu tě ani vidět...")

Tonda vnořil jazyk do vlažnoucího čaje. Hlavou mu proběhl příjemný pocit - nejpříjemnější z celého dne. Tondovi stačí k tomu, aby měl aspoň myšlenky kurážnější.

Vůbec se mi tu nelíbí! Ale kdybych tu nebyl, nepoznal bych nikoho z těch kolem a nedošlo by mi, co Drahuna tenkrát myslela. Je to jasný. Jako Gérard Philipe! Jasně. Jsem srab! Dokud budu klopit oči a rudnout, každej si na mě troufne.

Čaj zmohl Tondu docela. Ale jen udeřila půlnoc, Tonda opět zostražitěl. Na chodbě je živo! Zachumlal se pod deku a předstíraje spánek, čekal, co se bude dít. Chválabohu skoro nic. Chodbou zaduněly těžké kroky vedoucího. A ztěžklým hlasem Kopa i zaskřehotal:

"Spravit schod by chtěl, ten dobrodinec... Přes mou mrtvolu!"

A zase ticho. Tma venku a tma v pokoji si padly do náruče. Černý strop oblohy ozdobila puklina měsíce a dvě tři dírky hvězd. Tonda dosrkl ze dna hrnečku. Po prvním dnu první noc v restauraci Krchov, schef Vaclav COPAKK.

III.

S ránem zavála Velké Poříčí nová běloba a ta stará, mastná zůstala v hotelu Hubert. U registračky ve výklenku posedávají Kopa s Karinou, talířky másla a medu před sebou. Tonda snídá opodál. Vstoje, talíř na rohu sporáku.

"Zítra je bracií den. Jaký knížky bys chtěla, Karin?"

"Ještě jsem nedočetla ty z posledka, tati," Karina střikla na Tondu něco nevraživosti. Opovaž se, feťáku! Taky to na tebe prásknu!

"Nevadí. Doženeš to. Zaber, Karin, zaber! Ať to někam dotáhneš."

"Neboj, tati. Tak já jdu, nebo přijdu pozdě," zavrněla.

Kopa jako by neslyšel lidskou řeč, ale rolničky.

Tonda je na tom hůř. "Měj se! Jestli nemáš co číst, přijď. Půjčím ti. Dneska zavírá taťka ve čtyři," patří mu a zaťatá pěstička k tomu. Jazyk za zuby, Čajíčku!

"V úterý zavíráte dřív, pane vedoucí?"

"Ještě jsem ti to neřek? V úterý dřív a středa je zavírací den. Dneska přijď na směnu v poledne."

Tonda si načepoval limonádu.

"Ve vitríně máš účet."

"To svět neviděl!" zavřeštěla Schulzová vytírající podlahu v lokálu. "Takovýho krkouna! Celej život si tím zkazil, a nedá pokoj a nedá!"

"Starejte se o sebe, jo!"

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda!"

"Paní Schulzová, vždyť mě neubude. Tu kačku zaplatím..."

"Jen se nedej! Děláš jako on - a má snad on účet ve vitríně? Tumáš, tady je dvacka a až půjdeš zase někdy za město, odtáhni mi ty kmeny blíž k plotu. Sama s nima nehnu."

"Peníze si nechte. Nestojí to za řeč."

Hotel za zády, pustil se Tonda napříč náměstíčkem podél zasněžených lip, podél kostela, fary a ještě dál.

Míří za město alejí topolů, k vrakovišti. Vítr kreslí do sněhu obrazy svého rozmaru a nad periférií se potácejí vrány. Tonda má tuhle bílou náladu rád. Včera v noci si umínil opak; že bude Gérardem Philipem, to si předsevzal, ale teď je tu zas stýskání: Kdybych měl tátu s mámou, všechno by bylo jinak. Nikdy bych nepoznal děcák s Drahunou a cizotu mezi lidma. Nikdy bych nepřišel do Krchova.

Včera mi došlo to s Drahunou. Jenže rozumět nestačí. Dupnout si neznamená, že se z tebe stal Gérard. Gérarde, ach, Gérarde!

Branou k vrakovišti prošel Tonda loudavě a duchem nepřítomný. Popaměti zamířil k altánu. Na chvíli se tam posadím. Tam budu sám..., nebo ne? Hele! Jsou tu zase! Karina s tím svým. Jak to, že není ve škole? Spěchala přece, aby nezmeškala. Dceruška tahá papínka za nos, jen co je pravda! Ale dneska se ti dva moc necukrujou... Chlápek lítá jako divous a Karina - pláče! Co to breptá?...

"To přece nemůžeš udělat! Umíš si představit tu ostudu? Michale!"

"Prcka si necháš vzít, a po ptákách!"

"Fíí. A to není ostuda? A co ve škole? Přes čtyři tejdny jsem tam nebyla! Vylejou mě jako necky. S tátou to sekne..."

"Najednou máš starosti! Táátínek! Přežil gestapácký manýry svý Helgy, přežije i tohle! Ten se má rád," chlápek posměšně, pusu našpulenou: "Umtata - umtata! Carara... Vezmi v plen ruskou zem!"

V tom okamžiku se Karina neovládla: vlepila posměváčkovi pohlavek a vyvřískla:

"Sobče! Sobčéé! Takhle je to s náma! Žádná láska! Zase jen cirkus!"

"Momééent, milostivá dámo!" Plesk a plesk...

Na Karinině obličeji naskočily bílé otisky prstů a pod nosem se rozeběhl pramínek krve.

"Jsem fackovací panák, nebo co?! Utrum!" štěkl Rádl. "Doufám, že je to jasný."

Máš brunátné tváře, Tondo; lituješ Kariny, po včerejším večeru ji musíš litovat, a zároveň nenávidíš toho hrubce. Jak je sebevědomý, a jak posměvačný! Karino, Karino, tys to dopracovala! Sedíš na bobku a tvůj brekot se mísí s krákoráním vran.

Tonda vyšel z úkrytu. Ne do středu cesty, jen na okraj. Ne proti Rádlovi, jen vedle něho:

"To bylo dost blbý, ne?"

Rádl naštvaně mlčí.

"Včera jste se k ní měl..."

"Jo táák! Milostslečinka tu má špicla! Podívej, chlapečku, nic jsi neviděl a nic neslyšel! I kdyby - sviním není nikdy špatně. Zvláště ne těm po mámě..."

"Kdo je u tebe svině? Kdo je po mámě!" Karina nepříčetně, ale Michal jde svou cestou. "Vezmi v plen ruskou zem!"

Čert aby to! Včera se div nesnědli a dneska - rvou se jako kočky! Tonda jde potichu k dívce a připadá mu, že je to Drahuna. Bečící holky jsou si podobné. Vlastně mu připadá, že obě nEJ jsou podobné jemu samotnému. V jejich příbězích je něco z nálady... tiché, zádumčivé, smiřitelské. I když Karina pláče, i když vlepí pohlavek tomu donchuanovi, bezradnosti

neutekla; vždyť u nich doma to bylo jako v cirkuse. Michal se nemohl navléknout do trenýrek a táta neměl úspěchy v pohlavním životě.

Karina bečí k zešílení.

"Nebul!" řekne Tonda. "To nepomůže."

"Co ty tady okouníš? Čmuchal jsi?"

"Buď ráda, že šel po svých. Surovec..."

"Věděla jsem, že to tak dopadne. Vůbec mu na mně nezáleží."

Tonda zalovil v kapse:

"Na, kapesník. Zakloň. Podívej, máš krev i na kabátě."

"Dostala jsem ho z Německa. Stál šest tisíc v našich!"

"Já..."

"Zase já, já, já! Jak to, žes nás vyčmuchal?"

"Procházím se."

"V tomhle haraburdí?"

"Ty sem chodíš randit."

"A kam jsme měli chodit, když mě nesměl nikdo vidět?"

"Nemáš tahat tátu za nos. Dej přeci bacha! Kape ti krev na boty."

"Vidíš, co mi udělal. Dostala jsem je z Německa. Měla jsem mít dva páry, ale jeden mi český celníci ukradli z balíku... Ani nevím, kolik stály..."

"To neva. Je ti líp?"

"Kdybys věděl, jak mě bolí hlava... Tondo, neříkej tátovi, cos tady slyšel. Neřekneš?"

"Vyrazil by se mnou dveře, kdybych tě nechválil. Včera jsi to tvrdila."

"Ale přece jenom... Beztak z toho nevyklouznu. Chytila jsem dvě sardele z ruštiny a dvě z dějáku. Mám měsíc neomluvený absence. Prostě vyhazov! Táta se zblázní. Myslí si, že ze mě bude inženýrka."

"A to malý?"

Na dívčině tváři se mihl lišácký úsměv:

"To já jen tak. Šila jsem na Michala boudu. Jinak bych se nedozvěděla, jak to se mnou myslí... Chodit s někým a nevědět - je to jen tak, nebo to myslí vážně, taky by ti to nebylo fuk. Tak tátovi ani muk, čestný?"

"Čestný."

"A mazej už! Nestarej se."

"- - -?"

"Běž, Čajíčku. Jdi. Prosím tě..."

Pěšinu k chalupě uklízečky Schulzové prošlapalo srnčí a udusalo zaječí. Lidské stopy tu nenajdeš. Kdo má rozum celý, nestojí o společnost té, jež prý má rozumu jen půl. Všichni ostatní ve Velkém Poříčí mají rozum celý. Tonda míjí sněhové návěje, do kolen schován stružkou pěšiny. Plouží se svým životem a vidí, že do něj nevedou lidské stopy. Sám jim tedy cestu vyšlape. Je to na něm. Pochopil. Už se nemůže dočkat: půlrozum je při něm.

(VZDĚLÁNÍ PATŘÍ VŠEMU LIDU.

Dveře jsou dokořán a navztekaní kluci v nich mají dokořán papuly; nejvíc Pinďa, protože je nejmenší:

"Heil, Adolf! Sháníme tě po celým baráku a ty si tu válíš šunky. Víš přece, co ti chceme!"

"- - -?"

"Rozbít ti držku!" zaječí Drápek a má zaťaté pěsti. "Aby sis pamatoval, že šplhouny mezi sebou nestrpíme... Proč jsi nezdrh s náma? Teď máme po vycházkách!"

"- - -"

"Ztratil jsi řeč, Adolf?"

"Má nasráno," šklebí se Kiki.

"- - -"

"Dostaneš Stalingrad, Adolf!"

Neodpovídá. Mlčí jako němý. Přišli si přece vylít zlost, namelou mu buď jak buď. Nic nezviklá jejich odhodlání. Teď dostal první herdu. Bacha na bachor! Převalí se na břicho a rukama si přikryje týl. Herdy duní: omezenost se vždycky potřebuje předvádět, a ta panovačná zvláště. Tak máš tedy Stalingrad.

"Tak si to dobře pamatuj, Adolf! Partu nám tady nenabouráš, jasný? Víckrát neuděláš, co dneska. Jinak jsme tu zas! Máš dost?"

"- - -!"

"Máš dost?"

"- - -!"

Zběsilost ještě nedosáhla svého, na Stalingrad se sypou granáty. Pak hrdinové odejdou a ty... Pohrdání ti zakázalo slzy.)

Pod bezlistými stromy poskakují hladoví kosi a kormutlivě zobou do zmrzlých jablek. Tonda sem tam rycne do zteřelých hrotů plotu. Sníh křupe pod nohama a Tondův pohled poskakuje z plaňky na plaňku. Oba mají naspěch.

Zvláštní. Co předvedli Michal s Karinou v altánu, Tondu popudilo, a přitom dobře ví, že nebylo zbytí, muselo... muselo... se to stát. Jako na rozkaz čehosi nespoutaně mocného, co je v člověku vrostlé. V něm. Ve všech... Ale jak se to jenom jmenuje?

A zase je kde dřív! Jak může něco takového zmoci? Co to po něm Drahuna chtěla? Být Gérardem Philipem znamená zvyknout si na tu změť. Zvyknout si na nevyzpytatelnost a smířit se s ní. Člověk má svá pravidla, ať dělá cokoliv, a přesto jsou to chatrné jistoty na samém vrcholu výstavního monstra: živočišnosti. Ke všemu ještě inteligentní.

Je to tak?

Má odpustit životu, že není podle snů zbloudilce, co pořád vyhledává azyl nebo výsostné území?

(Nejtvrdší pěst má Pinďa; Drápek o něco slabší a Kiki - protože je předseda čéesem - se zmůže jen na pár kopanců, když už ležíš na zemi.

"Tak ty nepřestaneš šplhat, Adolf! Ty nedáš pokoj! Brigáda byla do dvou, jenom tys musel do čtyř! Odteďka budeš mít na intru peklo! To ti slibuju! Jsme domluvený?"

"- - -."

"Jsme domluvený?..."

"- - -!"

"Ty neumíš mluvit?"

Kolikátý Stalingrad to je?

"Tak jsme domluvený? Jsme? Adolf!"

"- - -!"

Proč mu neuděláš radost? Proč neřekneš *jsme domluvený*? Víš přece, kolik schválností na tebe vymyslí, co všechno za to schytáš, dobře to víš, tak řekni domluvený! Řekni! Poddej se jejich zlosti.

Velký. Kulový. Zkejsnul jsem na brigádě dýl, aby se mi zkrátilo odpoledne na intru.

Granáty prší. Ulice těla tutlá bolest ze zápasu bez pravidel. Není-li pravidel - není ani vítěze.)

Tak Tonda urazil zbytek cesty. Postává za chalupou uklízečky Schulzové, před sebou z lesa vykrojený klín lučin s vilnou ovínkou zurčiny. Paní Schulzová je pašák! Už z dobré poloviny sťala keře i stromy, povalující se ve sněhu a nasládle vonící do lednového mrazu.

Odloupni kůru a běloba dřeva tě oslepí. Sáhni na svléknutý strom. Dřevo je hlaďounké, ani ne studené, hlavně hladké a tvůj prst po něm sklouzne jako touha do snu. Líbí se ti to. S chutí a hravě jsi odtáhl poražené kmeny, co jich tu dokonávalo. Pak se přikradeš k chalupě a odtud do neuzamčené kůlny s polovyvrácenými dvířky. Pro sekeru jdeš. Jsou tady dvě: zaseknuté do špalku. Jedna je menší, příliš, příliš lehounká pro tvou ruku a náhlé sebevědomí dřevorubce. Ta druhá sedí v ruce jako ulitá.

S povykasanými rukávy pustil se Tonda do prvního stromu. Nemusí, ale chce. Chce vědět, zda to dokáže také. Rube urputně. Vykousnuté odštěpky kmene padají do břečky pod jeho nohama, a když se kmen položí (hubuje praskotem), kapénky bláta stříknou do Tondovy tváře pár pih. Tonda nedbá. Ani líce si neotřel, přihrnul se k další vrbě a znovu ťal. Na zpocená záda se mu přilepila košile. Ale on neustal ani potom.

Zasněžené hory ho obejmuly a Tonda ucítil tlukot jejich srdce. Je tady doma se svými Bémy. Se Schrödery, co jich tu kdy bylo. Nežli zavolali pradědu Tondova prapraděda, aby také stavěl sklárnu, šlachovitý kakabus vysekal průnik do bukové stráně a v jejím středu napůl kruh, napůl čtverec. Po něm bratr, po něm švagr a nějací dva z Rakous. Vyklučili pařezy. Posbírali kameny na holině i v pralese. Postavili stavení a když byla hotova i palisáda, lesní cestou přes výmoly dokodrcal se pod stráň panský kočár. "Vpište to do map." -

"To bude snímeček! Postav se bokem, prosím tě. Vyblejsknu tě ještě jednou."

Tonda se lekl a zakabonil. Vůbec se mu nechce z náruče pocitů. Pak poznal Vojtovou a zatvářil se jen o málo vlídněji:

"Co tady děláš?"

"Nevidíš? Fotím tě!" Vojtová s veselýma očima. "Snad ti to najednou nevadí? Při schůzi jsi ani nemrk."

"Při schůzi? Ty - mě?"

"Po obědě to vyvolám. Přinesu ti pár snímečků, chceš?"

"Tak jo..."

"Ještě je Kopa naštvanej pro to maggi?"

"Ty o tom víš?"

"Nechali jste otevřený okna. Bylo vás slyšet jako z ampliónu."

"To maggi jsem neznárodnil. Fakt."

"Chceš si zahrát na šerloka? Chceš vědět, komu se maggi hodilo?"

"To teda chci."

"Až ti ukážu fotky ze schůze, na jednu si dej majzla. Postav se víc šejdrem, prosím, prosím...

Táák. Ještě poslední snímeček. Prima! Čau. A na trudovinu jsou dobrý kvasnice. Nebo si sežeň bé jedničku."

Vojtová odhopkává k městu. Mžouráš očima, jako by se ti to jenom zdálo. Vojtová! To je třída, panečku. Žádný kuňkátko jako ty. Nic ze sebe nedělá. To Karina si hraje na dámu a přitom je tak trochu mišuge. Nejspíš asi bude.

Je opravdu zvláštní, fotografka Vojtová. Určitě ne blbá; to se Řehák plete, i když je doktor. Vojtová je taková... taková... obyčejná..., a přitom vlastně extra.

Teď nemáš čas bloumat: jsi dřevorubec a chtěl bys jím být až do setmění. Tak do toho! Do toho!

Jako bys ze sebe vyrubal sebelítost. Melancholii, kterou nemůžeš zapřít, protože bývá poznat v tvých očích. Dokonce v každém pohybu. A kdo by to byl řekl: ani do kreslení nemáš chuť, ba vůbec nespěcháš do sto jedničky. Hlavně když ti kmen drží pevně pod paží; táhneš, škubeš jím, lomcuješ. Bláto vcucne tvou nohu, ale ty se nedáš, pšukáš a funíš, ale nepovolíš... Tvůj čas přijde! zaznělo odněkud. Postavíš dům pevnější, než pradědkové svedli! slíbily hory. Ty kolem a ty v něm.

A tu to Tondu napadlo.

Ta chalupa, kde stála jeho postýlka, nemůže být daleko. Tamhle? Nebo támhle? Ještě víc doprava? Úvoz tam vedl a pod ním potok s olšemi... Právě ty stromy každého spolehlivě dovedly i za tmy. Přece tam! Tam jsou a vyrostly k nepoznání! Jednou ses mamce ztratil. Šels s vodou, chtěls vidět, kde ona má chaloupku, ale den na tebe nepočkal. Popaměti bys zpátky netrefil. Olše šly tedy s tebou a voda ti vyprávěla, aby sis nezoufal.

Jak to tam vypadá dneska? Nejlíp bude jít, jak olše radí, protože úvoz vůbec není tím, co býval. Ne koňské spřežení, díváš se, ne bicykly, tanky si tudy krátí cestu. Čelisti pásů chroupou zem. Stopuješ uřvaná monstra a špatně stopuješ - Samoty ne a ne nalézt. Jediná zeď tady trčí z hromady trosek a tady zeje díra na místě veřejí od sklepa. Což nedokážeš nalézt těch pár chalup, mezi kterými ses batolíval?

Nejspíš budou jinde. Nejspíš severněji - lišejník tě povede tím směrem.

I nepovede...

I tam vzadu - zase olše! Že ty by to byly?

Srdce ti tluče o překot, a když upadneš do sněhu, tělu se nechce vstát. Zpohodlnělo. Už není horalovo. Ještě není horalovo.

Nerozumíš tomu.

Kde jsou Samoty?

Přece jsi nezabloudil! Přece jsi se neztratil *doma*!

Kudy teď a kam?

Teprve hodinky ti napoví. Den zase nepočkal. Je poledne a tys už měl být na place, rozumíš! Upaluješ, jako by ti hořelo za patama, ale co jsi zmeškal, nedohoníš; klopýtáš a klouže to, padáš a klopýtáš, už se řítíš známou pěšinou podél plotů, letět bys chtěl jako ty vrány pod kupkami mraků, ale místo toho ti podklouzla noha, znovu vstaneš a utíkáš, zahrada vedle zahrady a koroptev vedle koroptve a křik vran a kresby větru ve sněhu, a konečně náměstí, kostel, dobré lidi jsi tam hledal, ale ani Schulzovou, ani Vojtovou nikdy nenašel, a přece - už letíš po schodech hotelu; za sebou drobty sněhu, šupem umýt, šupem se převléknout... Postavíš dům pevnější, než prapředkové svedli! -

Zatímco se soukáš do černých kalhot a do bílého rondonu, z ampliónů v ulicích dorachotí si do stojedničky pochod zpívaný dětmi. "Vážení občané," utne zpěv mužský hlas. "Posloucháte rozhlasovou relaci Jednotného zemědělského družstva Rudý říjen ve Velkém Poříčí. Připravil a čte soudruh Michal Rádl." Zašustil papír a potom spustil stejný hlas: "Jednotné zemědělské družstvo se připravuje na výroční členskou schůzi. V rámci toho se sešli na úsekové schůzi všichni členové živočišné výroby. Konstatovali, že ve srovnání s předchozím rokem stoupla dojivost o půl litru na krávu a den. Co se nepodařilo, je zastavení nárůstu úmrtnosti telat. Narodilo se mrtvých nebo po otelení uhynulo celoročně o šestnáct telat víc, což představuje dvacet dva procent..."

"Nádivo! Kdybys nechlastal, tak nechcíply!" zaláteřil pod oknem ochraptělý, přiopilý hlas. Spolu s tím se strhl ve výčepu povyk umolousanců přehlušovaný jen skřípavým cinkotem půllitrů.

Vedoucí má kšeft. To si schytám! To schytám! Tonda spěchal tak, že zapomněl zamknout pokoj. -

"Fíí. To jsi udělal poprvé a naposled, rozumíš! Kolik je?"

"Bude jedna."

"Fíí. Měl jsi přijít v poledne, jestli se dobře pamatuju! Co kdybych to udělal já? Otevřít párkrát o hodinu pozdějc, nesplním plán tržby. Na ředitelství ze mě udělají sabotéra! O co jsi přišel dýl, o to dýl taky skončíš, rozumíš!"

"Rozumím."

Tonda vplul do lokálu, jako by chtěl dohnat, co zmeškal. U stolu pod prvním oknem seděl doktor Řehák, úsměv půlměsíce:

"Čekám na Úřední rozum, pane vrchní. Kdyby se objevil, řekněte mu."

"Všimne si nás."

"Třeba jo. Třeba ne. Úřední rozum je blbec."

Datlovo zaťukání, pak dveře dokořán a: pochválen buď Ježíš Kristus.

"Aleluja, velebný pane! Aleluja."

"Nene. Ne! Dnes ne," ohradí se kněz a vehementně, rázně namíří k obvyklému stolu. "Dobrý den, mladý pane vrchní."

"Jako včera, velebný pane?"

"Vy šibale! Vy umíte člověka přesvědčit. A cože tak nesvůj? Nějaké problémy? Přijďte někdy ke mně a obraťte se k Bohu. Proč vlastně žijete? Přemýšlel jste někdy o tom? Napadlo vás, že taky umřete?"

(ZA ROZVOJ SOCIALISTICKÉHO POHOSTINSTVÍ! vyvolává nástěnný kalendář, soused věšáku.

Druhá služba před koncem, sotva hodina zbývá a pro Tondu je celou věčností. Zpátky do dvora paní Schulzové by chtěl, sekyru do ruky - tolik se mu to líbilo! A Lenka Vojtová by se tu měla objevit, na trudovinu jsou dobrý kvasnice, Tondovi nejde na rozum, že zrovna jeho, německýho kluka, co z něho lezou slova jako z chlupatý deky, a ksicht má posetej uhrama, umanula si vyfotit. Ani trochu to nechápe, a přitom se jakoby bojí: Co když si to rozmyslí? Co když nepřijde?

"Fíí. Naše studentka je tady! Co novýho ve škole, Karin? Umělas?"

"Jasan, tati."

"A známky? Zkoušená - bylas?"

"Jedna dvojka, tati." a hupky dupky po schodech.

"Soudruhu Ryneši, říkám vám, že s váma je radost pracovat. Kdyby byli všichni agitátoři takoví, ne šestkrát, ale desetkrát za rok bych je poslal do bytů. Práce s lidma není snadná a taková, taková Vojtová, ještě jí teče mléko po bradě, a m n e bude poučovat? Kri-ti-zo-vat!"

"Nic si z toho nedělejte, soudruhu doktore. Mladí jsou vždycky takoví. Vidí všechno moc jednoduše."

"Ale přesto - jestli to udělá ještě jednou, musíte prominout, skončím v agitačním středisku. Skončím, jako že se Řehák jmenuju. Nejlíp by bylo, kdybyste Vojtovou vyškrtl. Ať nám do toho nestrká prsty. Takové telecí."

"Žádné obavy, soudruhu doktore, však ona se otrká! Načerpá víc úředního rozumu, a bude v lati. Je perspektivní. Kdepak vyškrtnout. Umí přece fotit! Pomůže nám v názorné agitaci nám v názorné agitaci."

"Dobře, dobře, soudruhu Ryneši, ale jestli to udělá ještě jednou... Jako že se Řehák jmenuju..."

Hodně je toho k slyšení u čtvercových stolů, ale hlavně že už se blíží zavíračka. Ještě srovnat sklenice v regálech, umýt výčepní pult a propláchnout trubky. Ještě seběhnout po schodech do dvora a vlít páchnoucí slivky do kamenného žlabu ve chlívě. Ještě pozavírat okna.

K smíchu! Všechno je k smíchu. Tahle hospoda je hřbitovem iluzí a stát se v ní optimistou, k tomu už musí být nátura. Otrlá. A až se Kopa dozví pravdu o studentce Karině, bude po optimismu. Pohřbí svou jedinou iluzi. Ne, neměl jsem do Krchova chodit. Jsem Bém a Bémovi se urodí i na haldě kamení. Nedostat tátovo auto smyk, taky bych se vyučil sklářem. Nic minulýho by nebylo! Žádnej děcák, žádná Drahuna. Pinďa s Drápkem a Kikim by nebyli, velebný pán, doktor Řehák, samý iluze, lidi jsou živý iluze...

A Schulzová? A Vojtová, Tondo? Jsou také tvou iluzí? Když ti Lenka přinese fotky, bude to tvá iluze?

"Tondó-ó!" ozvalo se z okna nad chlapcovou hlavou. "Máš na zejtra nějakej plán?"

"Nemám, Karin."

"Tak přijď k nám. Táta bude v Poříčíně. Přijď dopoledne, jo?"

"Proč?"

"Jen tak," řekla Karina, nevídáno!, uzardělá.

"Co - jen tak?"

"Prostě tak. Přijdeš? Když jsem sama, je mi šoufl."

"Tak dobře."

Prase chlemtá slivky a myš přestala pištět. I kuna si na Tondu zvykne. Jen Kopa v kuchyni u výklenku postává nějak nesvůj.

"Anton! Sem pojď! Dej mi ruku. Máš v zasedačce návštěvu! Pojď." Vede Tondu jako táta syna.

Dva pohraničníci a pes v zasedačce se zatvářili spokojeně. Máme tě!

"Tady ho máte, soudruzi."

"Psst!" Druhý pohraničník poslouchá vysílačku. Oba jsou mladí, utekli Tondovi tak o dva, o tři roky.

"Soudruh major je už na cestě," řekne radista a vyhlíží do ulice zpoza záclony. "Tam. Tam!"

"Fíí. To abych postavil na kafe. Taky si dáte? Nebo raději grog? No. Noo. Jeden můžete. Pro zahřátí, soudruzi. Přeberte si toho kluka - postavím vodu."

Vojáci zarytě mlčí. Pes zarytě vrčí. Kopa nechal pootevřené dveře, a tak je sem slyšet hluk z kuchyně. Kopa šoupe nohama, jako by nesl pytel, a ne konvici vody. Přitom ustaraně vzdychá, tu a tam chrchlavě zakašle a hlen odplivne do dřezu se špinavým nádobím.

"Já vás zdravím, soudruhu vedoucí!"

"Čest! Soudruhu majore!"

"Ten lyžař posledně, to byla trefa. Máte to u nás. Fotil tankodrom. Hodili jsme ho kontrášům."

"Na lidi mám nos," pochválil se Kopa. "Než spořádají vepřo, mám je oťukaný. Na práci s lidma musí mít člověk talent."

"Taktak. Kde máme to nordický štěně?"

"V zasedačce. Odevzdal jsem ho chlapcům."

"Trochu si s ním zašprechtím."

"Soudruhu majore," Kopa šeptem, "káávinku? Grůůček?"

"Kávu s velkým. Nalejte to rovnou, ať kluci nevidí. Jim ale čistou!"

Major je velký. Oči má velké, ramena velká a břicho největší. "Servus! Wie geht?"

"Dobrý den..., soudruhu majore..."

"Ty už poznáš hodnost podle výložek? Zajímají tě takový věci dlouho? S kým si o tom povídáš?"

"S nikým. Říkali, že major je na cestě."

Majorovi zkameněla tvář. "Ukecaní!" štěkl. "Měl u sebe něco?"

"Ještě jsme ho..."

"Takže mít teď zrovna kvér, napere to do mě jako do matrace. Vy že sloužíte socialistický vlasti? Takoví idioti!"

Major zašátral po Tondově těle. "Ruce nahoru! Čelem ke zdi! Nohy od zdi! Váš samopal, desátníku!"

"Rozkaz!"

"Obsaďte přední lokál! Psovod venkovní vchod!"

"Rozkaz!"

Noc vyšplhala po ciferníku nástěnných hodin.

Majorovi povyrostly oči a ramena. Břicho se rozteklo.

"Ještě jedno, soudruhu vedoucí?"

"Kolikáté už to bude?"

"S tím si nedělejte starosti, soudruhu majore. To je na mě."

"Tak znovu, junge Freund! Kdo tě poslal do vojenskýho prostoru? Cos měl zjistit? Polohu špačkoven? Rychlost našeho zásahu? Rozmysli si to! Špatně to s tebou dopadne! Netrucuj."

Tonda neudrží víčka. Mdlé oči dohlédnou jen na hlaveň samopalu: výš je nepustí světlo lampy. Je prudké a agresivní.

"Dívej se mi do očí, junge Freund!"

"Bolí to..."

"Mě taky bolelo, když jste mi hodili granát do zákopu! Taky mě bolelo, když jste mi vrátili tátu v rakvi! Gestapáci! Přeorali jste mi život!"

Tonda se rozplakal:

"Sou-soudruhu ma-majore, byla to náhoda. Ne-nevěděl jsem, že je tam vo-vojenský... prostor. Hledal jsem Sa-samoty."

"Nezkoušej to na mě! To ti mám věřit, ty vole?" Ač seděl major docela pohodlně, funěl vysílen vlastním rykem. Rumová pachuť jeho dechu vytrvale bušila do Tondova chřípí. "Usmyslil - usmyslil sis, že budeš po fotrovi? Nevděčníku! Za dělnický peníze tě lidově demokratický zřízení vychovalo! Fotr a mutr se na tebe vysrali, republika se tě ujala, a ty takhle?!"

"Naši se na mě nevykašlali! Zabili se v autě!"

"Hovno, vole! V děcáku s tebou měli soucit. Z výchovných důvodů se zabili. Jenom jako, ty vole! Tenkrát tady měl auťák jenom národní správce. - Tvůj fotr převáděl, abys věděl! Za jidášskej groš převáděl popletený lidi - do žaláře kapitalismu! Chápeš? Když jsme mu na to přišli, vzal roha i s mutr. Vyflákli se na tebe oba!"

"To není možný..."

"Když ti to říkám, tak tomu věř! Jsem voják!"

Tondova hlava klesla na desku stolu, hned naproti samopalu.

Major zhasl lampu. "Nate, soudruhu vedoucí. Už ji nepotřebuju. Ukliďte si to," plkne major.

"Vaše kafíčko, soudruhu majore..."

"Je to chcíplotina. Asi fakt zabloudil. Ale máme ho zapsanýho."

IV.

Ve škole jsi kdysi slyšel šumění moře z lastury. Teď slyšíš totéž a jakési vříškání k tomu: není to volání?

Tonda se ohlédl ke dveřím. Karin!

"Jsi hluchej, nebo co? Venku na tebe volá nějaká holka!" zamumlala; přece nebude dělat Tondovi poslíčka! Za okamžik ovšem zjihla:

"Co je ti, Anton?"

"- - -!"

"Ty s ní chodíš?"

Tonda mlčí jako hrob, a že by mu prospělo vyzpovídat se. Nenabourali. Nechvátali ke mně. Foukli přes čáru a nechali mě tady... V děcáku mě litovali. Všechno byla lež. -

"Slyšíš?! Volá na tebe nějaká holkajzna! Co bulíš, Čajíčku? Co je?"

"Nesahej na mě!"

"Nonono! Aby tě neubylo..."

Tonda sešoural se schodů a před hotel.

Vojtová!

"Nesu ti ty fotky. A vitamíny. Ty by sis kvasnice beztak nekoupil. Promiň. Včera jsem nestíhala." Všimla si Tondových očí a cinkla soucitné:

"Nějakej trapas?"

"Proč?" zalhal jí.

"Nesu ti ty fotky," řekla přiškrceně. "Fakt mi to včera nevyšlo. Máš fotogenickej obličej. Koukni."

"Germánskej ksicht mám."

"- - -!"

"Taky uhry."

"Ty se ztratí. Vitamíny zaberou. A když ne, dorosťák v Chlumu mi napíše jiný. Taky jsem je brala."

"Ty se učíš?...?"

"V Chlumu. Malířkou skla. Mám zrovna praxi tady ve sklárně. Až dodělám školu, nastoupím sem. A co ty?"

"Já? Co já?"

"Není tě do putyky škoda?"

"- - -?"

Lichotí Tondovi? Ne, upřímně to myslí - pozná jí to na očích. Holka Nej má k záludnosti daleko, předaleko - kam až teče potok ze Samot. Tonda pošilhává tu na ni, tu na černobílé fotografie, poznává sebe a všechny, co jich bylo na schůzi agitačního střediska.

"Pozór! Záběr pro šerloka!" Vojtová vytáhla poslední fotografii jako karetní eso. Páni! Pánií! Dvě ruce a v nich - polívkový koření. Tělo fuč. Jen lahvičky a ruce nějak povědomý, protože tři prsteny...

"Takhle je to. Takhle," sykl Tonda a dech se mu zatajil. "Pan doktor Řehák!" Všichni jsou blbci, prej kus politický práce, a přitom staví vilu se dvěma vchody, i maggi ukradne a druhej den si troufá přijít zas, jako mílius se tváří, jestli to Vojtová udělá ještě jednou, jako že se Řehák jmenuje...! "Na Řeháka si dej majzla. Nemůže ti zapomenout, žes ho shodila..."

"Ani se nedivím. Takovej nafoukanec se narodí jednou za sto let. Vsadím se, že už přemýšlí, jak by mě ze střediska vykousal."

"Už to i zkusil."

"- - -?"

"Dotíral na Ryneše."

V Lenčiných očích zajiskřilo. "Vytřeme mu zrak? Helfneš mi?"

"Klíďánko..."

"Dělám přece názornou agitaci. S fotkama to jde nejlíp. Uvidíš ten tanec. Fakt mi helfneš? Pozítří ráno v zasedačce, jo?"

"Jo..."

"Tak já frčím. A co je s tebou? Jsi nějakej divnej..."

"Mohla bys odtud zdrhnout?"

"Ze Šumavy? Ne."

"Z Československa."

"Z Československý socialistický republiky?" opravila ho. "Nemohla. Proč bych to dělala? Moje vlast poslala k ledu kapitalisty. Nikdo mě nevykořisťuje. Jsem absolutně svobodná."

ČÁST DRUHÁ
OPTIMISTICKÝ HROBAŘ
I.

Nebe svléklo černou řízu. Nejprve odhalilo bělmo dekoltu, potom paží a nakonec celého trupu. Rozednilo se.

Václav Kopa leží na posteli ještě v pyžamu, na břiše popelník, mezi prsty cigaretu s dlouhým pahýlem popele. Ani si nepovšiml oharku na kabátku. K ďasu! Dárek od Kariny, a já ho poničím!

(DNES ŘÍŠE - ZÍTRA SVĚT!

AŤ ŽIJE VŮDCE!

Čahoun se majetnicky rozhlédne. Poprvé zde, a už zdomácnělý. "Paní Koppová?" upadlo mu z úst a oharek s tím.

"Přejete si?"

"Doktor Friedberger. Hory šeptají pověst o árijské matce ve Velkém Poříčí. Říše je vám vděčná, madam. Dala jste jí hrdiny. Jeden vyznamenán in memoriam - mladší nebo starší?"

"Mladší o čtvrt hodiny. Oba šli v Rusku na věčnost. Hned na začátku."

"Představoval jsem si vás starší, paní Koppová."

Helga zamrká zahanbenýma očima:

"Měla jsem je za svobodna. Na vdavky mi chyběly roky. A ženich."

Friedberger stiskne úzké, zlostné rty. "Život nás zkouší. Chce vědět, co je v nás. Nemáte tu přelidněno, zdá se mi," ukáže do pustoprázdného lokálu, a nebyl to prst, ale břit nože.

"Lidi nemaj peněz nazbyt," Helga, jako by to ona způsobila. "Sklárna napůl stojí. Dělá jen tabulový a kalíšky."

"Kdo je ten vyšumělec?"

"Manžel. Co kluci padli, zplaněl mu rozum. Ale ne moc."

Friedberger přilepí na Koppu přísný pohled:

"Servus!!"

Ani podřadnost, kterou ho Friedberger ocejchoval, nevrátí Koppu do přítomnosti. Zanedbaně neoholený, nečesaná povřísla vlasů, netečně vstřebává nicotu. Co jiného smí - živá mumie nehybně odpočívající ve svém výčepním sarkofágu?

"Říše nepotřebuje darmožrouty! Kdo nechápe velikost doby, nemá nárok na existenci!"

"Vaši, řekni něco. Tak Vaši," zaprosí Helga.

"- - -."

Doktor Friedberger nejprve složí ruce na zadku. Rozvážným, pochodovým krokem projde napříč lokálem, aby poodhrnul záclonu u otevřeného okna:

"Ve vesmíru i v dějinách germánského živlu všechno funguje na principu nahodilosti kontrolované zákonitostí. V tom jsou ti dva, vesmír a Německo, spojenci."

"- - -?"

"Nemusíte říkat nic, paní Koppová. Tak to je ten lokál, kde jste ošetřila poříčské ordnery? Skvělý příklad německé sounáležitosti. Tenkrát vás to mohlo stát i život."

Helga těká očima po špičkách doktorových bot. "Dva mi tu umřeli. Nebylo pomoci." A stejně, co zbývalo, než je sem pustit, sami by sem vlezli. Táhli Poříčím a vytloukli každej krámek, každej českej krámek. Což se tu Vašek nadřel málo? A já - byla jsem svobodná máma, když se vrátil z Hamburku. A nevzít si mě on, pořád by na mě plivali, a s dětma si nechtěl nikdo hrát.

"Potřebuju oddané srdce. V Poříčíně vás doporučili spolehliví lidé. Administrativní práce a nejnutnější úklid. Tak jak?"

Z kuchyně odpoví pláč nemluvněte. Zavržou péra kočárku po dvojčatech.

"Říše potřebuje vojáky. Malou ohlídá *on*. *Ano*, nebo *ano*?")

Ještě že v tomto světě letí všechno nadzvukovou rychlostí. I roky. Karina odmaturuje, půjde do Prahy na vysokou, a já se taky zdekuju. Odstěhujeme se do stověžatý matičky - Karin tam má větší perspektivy a já v klidu dožiju, neznámej a zapomenutej. V Praze nepotkám Schulzovou (Baba jedna, pořád mi musí Helgu připomínat!), tam nezahlídnu ksichty Řeháka a velebnýho pána (Sotva některýho z těch dvou potkám, málem zvracím žluč! Dobře vím, že se s nima pelešila!). V Praze nebudu hrát zdvořilost k tomu se třemi prsteny. Stanu se člověkem. Shodím masku i parohy.

("Oh! Poříčská paní hostinská! I hory si šeptají pověst o vás! Doktor Řehák, prosím. Toho času správce sklárny. Bude-li vás něco zlobit, klidně přijďte. Nejsem fanatik... S doktorem Friedbergerem jste jistě zakusila své... Tak to je ten slavný ordnerský lazaret a krchov?... Už je tu pan komisař?"

"Kdo?" Helga vyjukaně. "Nikdo tu není. Jste první."

"Ach tak. Vy nevíte, kdo je pan Ryneš? Byl sem dosazen ráno. Američani předali správu. Budeme mít u vás schůze. Musím připravit předsednický stolek!" a nedovřel dveře zasedačky.

Helga jde na zvědy. "Co si hory šeptají, pane doktore?"

"- - -."

"Proč si mě tak...?"

"Vzrušuje mě žena, která ví o mužích víc než medicína."

"Kdybyste nepovídal..."

"Neberte si to tak. Vzali vám děti, vzala jste jim bojara."

"Kdo? Komu?"

"Rusové. Rusům."

"Vy ordinujete tady v Poříčí?"

"Od pondělka."

"Kde?"

"Ordinaci mám hned před sklárnou. Vás... trápí nějaké potíže?"

"Nemůžu spát. V noci mě navštěvuje."

"Kdo?"

"Ta pověst!"

"Podíváme se na to. Přijďte ke mně. Ty kadeře nejsou árijské, žene?"

Kopa zalezlý v kuchyni se přikrade k registračce. Přehrábne dodací listy a nesmyslně je překládá. Tak takhle je to. Nemůžu spát. V noci mě navštěvuje... Jakým tónem to Helga řekla! Zabij můj strach, a budeš mě mít, doktore! Ale jo, jsou to árijské kadeře.

Kopa zatuší zlo: ve válce jako po válce, Helga už jiná nebude! Když Reich zaved v těchto horách svůj pořádek, Helgino němectví bylo Kopovým k dobru. Nemuseli odsud. Nepřišli o hospodu, kterou Václav ve dvaatřicátém zbavil dluhů penězi vytrpěnými v Hamburku. Jednoduše se předělal na Wenzla Koppu, a měli klid oni dva i Karel - Karl i Jan - Hans.

V jedenačtyřicátém jim vzal obě dvojčata wermacht. Ve dvaačtyřicátém bůh...

Večer, po první poválečné šestnáctce, lehne si Kopa do manželské postele a předstírá, že čte, a šilhá po manželce. Helga stojí před zrcadlem, silonovou košilku nad kolena:

"Už mám špeky. Pár tejdnů po válce a já mám špeky!")

Pověst jde horami. Leptá je a vsakuje se do podzolu.

(SLUŽBA NĚMECTVÍ - NEJVZNEŠENĚJŠÍ CÍL!

"Podřídit všechny formy lidské reprodukce dominantní ideji! To je smysl mého vědeckého výzkumu. Jak je s ní daleko?"

"Teprve ji tříská!"

"Ona nekřičí?" doktor Friedberger vstal a nevěřícně vhlédl do kabiny. Vysvlečený blond chlapík bije do opuchlého obličeje vězenkyně. Snad mívala vlasy... Jejich zbytky slepené dny a noci zaschlou krví do zpřelámaných jehlic, a mokvající líce bez kůže proměnily bytost v odpudivou stvůru.

"Polky mají kočičí život," řekl Friedberger. "V Krakově jsem jednu střelil do ucha a ona dýchala ještě půldruhého dne. Tahle pojde do rána. Pokolikáté ji tu máme?"

"Šestý den, pane doktore."

"To je moc! To by se německému vojáku stát nemělo," doktor Friedberger otevřel okénko kabiny. "Maxi! Muž té polské vši znásilnil tvou ženu! Táta té polské vši znásilnil tvou ženu! Bratr té polské vši znásilnil tvou ženu! Hodili ji psům!"

Max klove drobty masa z těla, které dnes dožije.)

Pověst jde pověstí..

A tak je to pořád - ve věčnosti hor.

("Tlak devadesát pět na sto šedesát. Máte, paní Helgo?"

"Ještě ne."

"Jsi chlapík, Fritzi! To byla tvoje třetí!" Friedberger plácne chlapisko po zádech. "Uklidíš ráno." Když vyprovodí Fritze a kroky na chodbě ztichnou, Helga teprve dopisuje. Je v posledních dnech pomalá, ví to. Je bez zájmu o svět za zdmi pevnosti, která je pravou polovinou ordinací, levou úřadovnou gestapa. Za zdmi domu zůstaly starosti a zůstaly tam radosti. Život, jenž se kol domu žije, vystoupil z ní ven; pitvorný Nehodný, opruzený vylhanou civilizací. ZDE, v marastu, nezahaluje život svou nahotu. ZDE má bytí ideu, která se nepřetvařuje: utýrané libido. Z libida povstává všechno neštěstí světa.

Helgu mučí svíravé bolení v podbřišku. Poodejde k oknu. Aby bolest rozchodila a zapomněla na ni. Kolem balustrády venku vine se šňůra příchozích. Těch pět v uniformách už párkrát potkala, šestý je nový. Čahoun; čmáraniny jizev ve tváři se pokouší vítr zamaskovat dlouhými špinavými rousy, a dlouhá košile ze šifónu saje krev šplíchající z čahounových úst při každém škobrtnutí. Muž má svázané ruce a budoucnost na věčnosti.

Když jí známí i neznámý zmizí z očí a pochodují chodbou, Helga vyjde z ordinace, aby je uviděla zblízka.

"Polská veš?"

"Ruská veš! Táta býval bojar. Mladej má jen kyselou prdel."

Helga vklouzne na záchodek.

V nezamčené, nedovřené kabince polekaně poskočí stín a doktor Friedberger, zadrhnutý pohled, zadrhnutý hlas, změří si Helgu studenýma, mrtvýma očima. Kostnatá tvář zbledne a zprůsvitní a Helga ví proč: Helga vidí kapouna. Neviděla dosud takového muže.

Vyjukaná zjančeně a ztřeštěně vyhopkne ze záchodku, mžourá na dveře: ne, nespletla se, on to je dámský záchodek!: vzdor tomu neměla chodit dovnitř...

Dveře se rozskočí a Friedbergerova chapadla vervou Helgu zpět. Oči a mrtvá duše v nich ji znehybnily.

"To mi udělali v Krakově," řekl Friedberger.

"Pusťte... pusťte, prosím..."

"Musíš umřít, povídám."

"Chci tu s vámi zůstat přes noc... Příteli!"

"K čemu to bude?"

"K čemu budete chtít.")

Kde máš konec, těhotná pověsti?

("Tep sedmdesát za minutu."

Friedbergerovo chapadlo zatřáslo dveřmi:

"Pch, modrá krev, která zrudla! Pusť se do něho! Vem ji v plen, ruskou zem!"

Když Helga spustila šaty z válečků paží, doktor Friedberger otevřel úzké, široké okénko:

"Zabil tvého Hanse! Zabil tvého Karla! Uřezal jim hlavy! Hodil je psům!")

Teprve když byl popelník plný, Kopa vstal, aby se osprchoval. Oholil se a jak se přitom díval do zrcadla, viděl obraz ve sto let starém vyřezaném rámu, těžké gobelíny, barokní lustr a na stolku černý, ručně vyšívaný ubrus a na ubruse televizor Tesla 4001. První ve Velkém Poříčí! První! Ani ředitel sklárny ho neměl dřív než on.

A na lustr když zakládali v huti kmen, nikdo z dnešních nebyl ještě na světě!

Ne, nebylo snadné získat to všechno. A pro koho jsem se tak přičinil? Pro koho dřu jako mezek? Pro Karinu přece! Aby jí po mně něco zůstalo! Aby se za mě nestyděla.

Ještěže to mám. Až pofrčím s Karinou do Prahy, komouši mi nevrátí za znárodněnou hospodu ani vindru. Celej život jenom ztrácím.

("Kde jsi byla tak dlouho, Helgo?"

"Přece na vyšetření. Myslíš, že nespavost je rýma?"

"Dal ti na to něco?"

"Má nějaký ampule. Čert se vyznej v těch klikihákách. Musím chodit na kontrolu. Dvakrát tejdně."

Do Kopy udeřil hrom. Mlčí však.

Řehák přijde večer:

"Cítíte se lépe, paní Kopová?"

"Jako bych se včera narodila, pane doktore."

"Hlavně na kontroly chodit. Tělo musí dostat své."

Kopovo tělo zakusilo muka. Od toho dne po dva večery v týdnu rysíma očima zkoumá Helgu: Helga nosí dlouhou noční košili, ale když jde proti světlu lampičky, Kopa nemůže nespatřit ztemnělá místa na těle.)

Dveře obýváku jako když rozrazí vichřice. Karina! Rozcuchaná, v zelenkavém župánku, stojí ve veřejích vyjukaná a vystrašená. Má teď hodně učení, pomyslil si Kopa a s pýchou hleděl na dceru. Na to nejcennější, na to nejmilovanější.

Karina vytušila, co se honí v tátově hlavě:

"Ty nejedeš do Poříčína?"

"Až dalším vlakem. Dneska jsem si polenošil. Měl jsem po včerejšku zdrchaný nervy. Představ si, pes přived péésáky až do výčepu. Už jsem myslel, že pingla odvezou antonem."

"Usmažím ti vajíčka."

"Krátí se nám to, Karin. Jen co odmaturuješ, podívám se po nějakým bejváku v Praze. I pro tebe to bude lepší. Těšíš se?"

"A jak, tati! Co v takovým Zapadákově? Sklárna, farma jézetdé, první stupeň základní školy, ordinace obden, jedna pultovka a dvě hospody. Celá civilizace."

"Už to nebude dlouho trvat. Dočkáš se. Udělám pro tebe všechno na světě."

Již převlečená Karina chystala v kuchyni snídani. Kopa z ní nespouští oka. Zdá se mu, že Karina je nejobratnější ze všech žen, které kdy poznal. Nejinteligentnější. Nejosobitější. Jako by ho pohladil peříčkem po hrudníku.

Tato bytost že je po mámě? Nesmysl! Schulzová šilhá a špatně prorokuje. Karina je jednoznačně po mně, z Helgy nemá vůbec, ale vůbec nic! Kupříkladu snídaně. Kdy mi ji Helga udělala naposled? Ve dvaačtyřicátým. Vím to docela přesně.

Někdy je mi líto, že tě vidím tak málo, Karin. Odjedeš do poříčínskýho gymnázia, já už vařím knedlíky dole v kuchyni. Přijdu po šestnáctce sedřený, ty už spíš. Jen středa je výjimkou, ale

ani tu nemám jenom pro tebe. Kluci z branže by mi neodpustili, kdybych nepřijel. Koneckonců chápej, že taky potřebuju aspoň na den vypadnout z toho Krchova. Změnit prostředí. Odreagovat se.

"Hlavně si nezačínej nic s klukama, Karin. Vůbec o nic nepřijdeš. Na to máš čas až po promoci. Pak si budeš vybírat - nadbíhat ti budou. Teď by ti mužskej překážel."

"Neboj, tati. Já a chlapi? To zrovna!"

"K nohám ti kleknou, džentlmeni. Ale z mámy si příklad neber!"

"Neboj, tati. Víš přece, že jsem zůstala u tebe. Kdybych se v mámě viděla, šla bych k ní, nemyslíš?"

"To je pravda," Kopa vděčně. Dobře jsem tě vychoval, Karin, dobře. Z mámy nemáš vůbec nic. Nedá se vykládat, jaký to bylo, když jsme já a máma žili jako dvě štiky v jednom rybníku. Jsi tak trochu svědek toho dne, kdy jsem začal mámu nenávidět; tenkrát už ti táhlo na čtvrtej rok.

("Aby bylo jasno, Helgo. Vzal jsem si tě se dvěma dětma..."

"Byly to i tvoje děti!"

"Jo. Vychoval jsem je. Staral se, aby neměly hlad... Tak se ke mně podle toho chovej. Chovej se slušně, a ne jako lehká u Prašný! Zapomeň na válku - co bylo, bylo."

"No dovóóól! Musím si takový urážky nechat líbit? Zapomeň ty! Zapomeň na Hamburk! Jenom kvůli lidem sis mě vzal! Aby se nedomákli, že ty... nejsi... žádnej... mužskej!"

"Helgo! Při památce těch dětí!..."

"Umtata - umtata!"

"Ty že jsi má že-žena?..."

"Já jsem ráda, že ji mám, carara, že ji mám...," spustila Helga zpěvavě a byl v tom výsměch a bylo v tom pohrdání.

Hopká, skotačí, vlaje. Jedenačtyřicet a má vitalitu kůzlete! Nohy má hezký, tělo hezký, napadlo Kopu, ale uvnitř nic, pusto, pusto, rozkradený člověčí...

Kopa dřepne v kuchyni do židle a opět, po kolikáté už, mihotají se mu myslí vzpomínky. Co už toho v týhle barabizně prožil! A jeho ruka škrábe nožem do registračky kostrbaté RESTAURACE KRCHOV, SCHEF VÁCLAV COPAKK. Že má ženu neženu (a je mužem nemužem), to zavinili v Hamburku. -

(... Když procitl z limbu, siné šero zrovna šátralo v koutech. V naději, že se mu všechno jenom zdálo, zvedl hlavu k zrcadlu zavěšenému nad čelem postele. Ale bylo to tak. Zrcadlo odráželo protilehlé okno a za ním budovu nějaké redakce. Nejčerstvější zprávy v každou

chvíli, chvástalo se tam na úzkém plátně a doširoka zapřísahalo KREV A LID! Kopa byl bez kalhot a bez podvlíkaček zakrvácených natrženou řití. Byla to tedy skutečnost, ne sen.

Ačkoli teď už zrcadlu uhýbal, ne a ne odehnat ty dva: holozubé po řádění hnisotoku, jaký měl táta na huti, a chlupaté v obličeji a smrdící mošusem. Sáhl dozadu a bolest konečníku se přestěhovala do hlavy. Ošoustali ho. Nechtěli navoněné křivochcalky, počíhali si na něj, až mu padne v baru, a na Margit, až domyje zaprasený nádobí.

Když smýval krev dostal třes. Už není mužem. Všechno je hnusné: Hamburk, námořníci, holky z bordelu, KREV A LID, milování i peníze, ba i život. Právě peníze ho přivedly až sem. Ve Velkým Poříčí nezavadil o práci, ve sklárně propouštěli, táta dostal hnisotok, máma nemá koho obsluhovat a neplatí za zboží, na hospodářství sloužit, na to nemá Venca náturu. Nejlíp udělat se pro sebe, myslil si. Rejžnout si, poplatit sekyry za mámu a živnostničit v Hubertu sám...

NĚMECKO NĚMCŮM, zablikalo na něj zvenku a Kopa pořád ještě nechápal, že dostává znamení. "Kancléř mluví k národu!" řičel kamelot na chodníku pod oknem. "Budoucnost má jméno Hitler!")

A Schulzová má to srdce vysmívat se ti. Připomínat ti úděsné chvíle, kdy se člověk jen zázrakem nepomate. Nu, těch pár měsíců to ještě vydržíš. Pokaždé sis uměl poručit: Jen klid! Klid! Hostinský si nesmí dovolit přepych pomluv - ubyli by hosté, a tím i tržba. Jedinkrát jsi nevyvlekl z lokálu ani Řeháka, ani velebného pána, ač ses jen ztěží ovládal. Hostinský si nesmí dovolit skandál - jen v klidu a v pohodě zákazníků udržíš tržbu, jakou potřebuješ mít. Jakou chceš mít.

Tržba, peníze... Víš, že je máš, a víš, kde je máš. Měl jsi i Helgu. Ovšem kde? Někdy jsi tušil, někdy i věděl, ale nezabránil. Helga prostě byla tam, kde být chtěla. O tržbě jsi věděl vždycky všechno. Báječná jistota: daří se ti práce, jediný přítok štěstí do moře znechucení.

Než začala vařit voda, Karina si připravila věci do školy.

Na to se Kopa obzvláště rád dívá. Patří k jeho středě - obřad, odměna za starostlivost. Když pozoroval dceru, jak vkládá učebnice do kožené brašny, pociťoval zadostiučinění. V těch minutách se blížil skutečnosti jeho sen o Karině a koneckonců o něm samém. V těch minutách se proměňoval na rádce.

"Hlavně si dej bacha na takový, jako je Rádl. Půl Slováka, čtvrt Rumuna a čtvrt cikána, od ženský k ženský. Z bytu do bytu. Peníze rozfofrovat a zesměšnit slušnýho člověka. Na takový bacha, Karin."

"- - -?"

"Mně už je tvoje máma putna, ale pamatuj si, že jednou se jí všechno vymstí. Vždyť si to vezmi! Osmadvacetiletý floutek! Mohla by být jeho mámou! Odstrčí ji od sebe, jinak to nemůže skončit! Teď se jí drží, nechá se od ní vydržovat, jenže máma jde letos do důchodu a už nebude mít škváru!"

"- - -?"

"Proč mlčíš, Karin?"

"Poslouchám tě, tati. Abych ti pravdu řekla, mně je Michal ukradenej. Nějakej přivandrovalec! Nějakej Kladeňák! Nudle oteklá." Karina přišla blíž a upřela na otce bezelstné oči.

"Takovýho se musí slušnej člověk štítit. Jen si hleď učení, Karin. Hezkých a vzdělaných žen nebude nikdy dost. Uvidíš, že prorazíš."

Karina odešla do kuchyně, aby přinesla snídani.

"Nezapomeň si vyzvednout přihlášku na vysokou, Karin."

"Neboj, tati. Ještě je čas, tati."

II.

Budík návyku se přece ozval: čas vyrazit k nádraží. Kopa zamkl byt, přehlédnuv od prahu chodbu, končící u dveří půdy. Ještě když tu byla Helga, představoval si, že je chodba zobrazením jeho vlastní budoucnosti. Řada prázdných let a na jejich konci nejasné, nevábné, ponuré zúčtování. Ale to bývalo. Teď je Kopa optimista.

Než sestoupil do přízemí, aniž by zaťukal, vrazil do Schröderova pokoje:

"Tak co, pikolíku? Už jsi se zmotořil?"

"- - -!"

"Tys napuklenej?"

"Proč?"

"Cos pohledával ve vojenským prostoru? Nepřiznáš se mi?"

"Bohužel si nešplhnete. Hledal jsem Samoty."

"Samoty neexistujou. Dobrých deset let. Jedenáct let."

"To neudělali Němci?"

"- - -!"

Je podezřelý. Je ti velmi podezřelý, uhrovitý pingl. Čert mu věř! Sedí jako zařezaný, a to tě provokuje: je v tom vzdor. On tě neuznává.

"Na čáru jsi to měl sotva hodinu. Jak ti mám důvěřovat, když neznám tvý politický smýšlení?" zkusil Kopa přátelský tón. "Co si mám myslet?"

"A co by? Naši emigrovali."

"Mně jsi tvrdil, že se zabili v autě."

"Vychoušové mi lhali. Aby mě to nesebralo..."

"Fíí. Zbytečně jsem tě podezíral," řekl Kopa zjihle. "Pardon. Tak už ten život chodí. Nevěš hlavu, Anton. Já na tom byl taky špatně. Mockrát. I o kejhák mi šlo. Ale ze všeho jsem vybruslil. Život je něco jako ruleta. Hazard, rozumíš. Nejhorší je, že hrát musíš. Pingl jsi šikovnej. Ještě jsem tu takového neměl."

"Ale jim jste včera pomáhal..."

Zdálo se, že Kopu zamrzela vlastní upovídanost. Nechal Tondu Tondou a zamlkle, dotčeně se ubíral k nádraží. Cestu lemovaly duby ověnčené hrozny vran a Kopa k nim úzkostně vzhlížel.

Nechat holku napospas běhně, to bych si nikdy nevzal na svědomí. Takového Rádla si vodila až do bytu. Jen kvůli Karině jsem žil s Helgou dál. Zachránil jsem Karinu.

(Děcko v postýlce říčně pláče. Co je mu? Jen o dva roky starší, než je mír...Kopa si neví rady. Kde je Helga? Dávno zavřeno, tak kde ksakru vězí?

"No tak, malá, neplač. Neplač. Jdu pro mámu. Nebul."

Kopa seběhne se schodů. Před výčepem zatuší zradu a ztiší krok. Když přece pootevře dveře, hněvem div nezařve. Helga a velebný pán! V objetí! Na pultě něco sklenic po limonádě a něco odlivek po rumu. Helga zavrní:

"Odkdypak letí velebníčkové na ženský?" a štípne kněze do líce. Vítězná. Zamanula si velebníčka svést, a pak zesměšnit. Tomu to však nevadí. Musil Helgu prokouknout, ale dal by si líbit všechno pro pět minut, kdy se může mačkat k Helgině tělu.

"Od tý doby, kdy Marie počala, aniž by zhřešila..."

"Nabacáš mě nejdřív?"

"Nabacám."

"Kousat mě taky budeš?"

"Taky..."

Kopa odcouvá do chodby - závaží v lýtkách - oharky v očích. Všechno skončím! Všechno! Půjdu k soudu, a hotovo! Takovou nechci, hotovo!

Karina už nepláče - je vyčerpaná a chraptí.

"Maličká, maličká, nebul. Táta se ti vrátil. Nedá tě. No, maličká, houpy houpy... Nedá."

Čtvrthodinka stačí, aby poznal, že silnější nenávisti je pláč děcka. Není možné nepodlehnout mu. Když Karin pláče, Kopa ji pochová, přebalí a ona zmlkne a ručkama tak šátrá po jeho

obličeji, ale tak... První slůvko, které vyřkne: Ta-ta. Ta-ta. Ne máma. Na celým Poříčínsku není líbeznějšího hlásku. Ta-ta.

Přece nenechám Karinu biologický maceše! Nepůjdu k soudu. Cožpak jsem někdy slyšel, že by soud vzal dítě mámě a dal ho tátovi? Rozvést se znamená Karinu ztratit. Obětovat ji. Obětuju se já.)

Mrazilo. Na stromech přibylo ptáků, a protože si jich Kopa hleděl víc než hodinek, uslyšel zahoukání a pak už spatřil housenku vlaku na trati do Poříčína. Zmeškal. Zaťal pěsti vražené do kapes zimníku, jako je měli tenkrát oni.

(Podzim už přebarvil zeleň listnáčů a vlaky se Poříčí pořád vyhýbají; ještě nebylo kdy opravit koleje.

Vedou je do Poříčína touto cestou. Do sběrného lágru je vedou. Kopu míjejí tváře, které se nechtějí přiznat. Ani k neštěstí, ani ke strachu.

V Kopovi je malá dušička a bojí se, že mu to řeknou.

Neřekli však. Skoro všichni už kolem něj prošli a všichni mlčeli.

Ten poslední ne - Hopfinger:

"Fratim se! Fesmu si, cos mi ukrat! Satim se pšebal.")

Někdy se Kopa probudí a spánky i hruď má vlhké potem.

(Kopa kopne do dveří.

"Co to má znamenat, Hopfingerová? Nevíte, že se nesmíte zamykat?"

"Motlili jsme se pšed obětem."

"Modlit jste se měli, když vám Henlein blbnul hlavy. To už nedoženete. Hopfingerová? Vy jste drhla podlahu? K čemu? Stejně vás vypakujou."

Kopa rozrazí dveře do ložnice. Zrcadlo a svatební fotka tu zaplaťpánbůh jsou! Nikdo ho nepředběh. "Nevejrejte, jako když vám teče z nosu," houkl, když vytloukl sklo a vytrhl fotku. "Rám si beru. Zrcadlo taky." Dobrá řezbařina s časem získá. "Ještě jste měli vyšívanej ubrus. Ten velkej černej."

Když dostane, co žádá, jde po svých. Pábení úlevné svobody a vlajkoslávy má účinky všeobecné a spontánní. I v oknech jeho restaurace třepotá se narychlo sešpendlená československá vlajka a papírová americká; do kapsy bys ji složil, ale sám ji vymaloval už na apríla.

Ke Schulzům se neodvážil, ti prý budou moci zůstat, znají sklářské řemeslo, ale z Wurmovic domu zase odvádějí starého k panu komisaři. Komisař Ryneš už má Velké Poříčí přečtené, jako by tu byl odmala. Nejraději má, když Němec udá Němce. Starý Wurm pomohl v osmatřicátém ordnerům poschovávat ekrazit: v seníku na své pastvině. Starý Wurm ukázal

gestapu dům, kde uslyšel Londýn, když Heidrichův život dohasl. Od toho dne, kdy Američani předali správu Čechům, komisař Ryneš obden posílá si pro Wurma. Tam ho vedou četníci, zpátky ženou Poříčtí. Vždycky, když Wurm vyvrávorá z Rynešovy úřadovny, oči poschovávané do nateklé modře, rty odfrkují sraženou krev, mine Řeháka v bílém plášti. Doktor, ruce složené na prsou, postává na prahu ordinace hned vedle komisařovy kanceláře. To kdyby jeho umu bylo třeba tělu, jež přiznalo se ke slabosti.

Než se Wurm vypotácí z domu potrestaného nadčlověčenství a než se ho ulice chtivě zmocní, aby ho dokopala k ženským z Wurmových, má Koppa dost a dost času vybrat si. Koppa však nevybírá, jde na jisto a hrom do toho - musel by být slepý, aby neviděl, že už je vybrakováno. Wurmovic ženské polehávají na holé podlaze; stůl nahradily okenní parapety a židličky otlučená, rezlá vědra. Koppa však nelpí na ledajakých věcech:

"Vltavíny - kam jste je schovali? Sem s nima! Nebo si vás pan komisař podá!"

"Už nemáme vltavíny," řekne nejmladší Wurmovic slečinka.

"Nelži!" vlepí jí Koppa pohlavek.

"Má je doktor Řehák."

"To není možný..."

"Sama jsem mu je odnesla..."

"Proč?"

"Abych už nemusela do ordinace..."

"Pane Kop-po," stará Wurmka žadonivě, ale rýpavě. "Holka nelže. Vždyť už máte gobelíny. Tak jí věřte."

Koppa vyrazí z ven, zrovna když u vedlejšího domu zastaví koně s žebřiňákem. Ani tady pro něho nezbude. S málem v rukách, popuzený, navztekaný na Řeháka zamíří ke svému hotelu. Od Huberta se zrovna odlepil hlouček a - zdá se mu to, nezdá? Proboha, co to dělají?! Jako o závod doběhne Koppa před Huberta a se špatnou předtuchou se hrne se do schodů.

Dveře do bytu jsou vylomené.

"Co to děláte! Ukradli jste mi gobelíny! Dejte je zpátky!"

Nedají.

"Vy jste se snad zbláznili! Jsem přece Čech! Vidíte mě první den?"

"Poněmčilec jsi. Ta tvoje árijka jako když jí vymaluješ! Nechybí ti? Pan komisař si pro ni poslal! Pěkná veš!"

"Proboha, nechte ty obrazy na zdi! Koupil jsem je od Schulze! Ještě před válkou!"

"Tůdle nudle.")

Kopa okamžik zkameněle stál, potom škubl tělem, jako by mu dělalo potíž odlepit se od umrzlé země. Do Poříčí se musí každopádně dostat! Co by si tam o něm pomysleli? Zamířil na hlavní silnici. Větrem rozhoupanými větévkami se mu uklonily mladé jabloně a vrzavý křupot sněhu ho přiměl k novým vzpomínkám.

("Kam jdeš, Helgo?"

"Kam bych šla! Do výčepu."

"Přijď v poledne. Dopoledne to zvládnu sám. Hleď si malý..."

"Proč já? Je tvoje jako moje. Chci mezi lidi!"

"Jsi máma, nebo ne?"

"Staral ses za války, starej se zas. Chtěla jsem vojáka!"

"Ani měsíc jsi nekojila...")

Ještě dnes v něm vaří krev. A že už minulo let! Helga přestala být mámou - minulost ji pohltila nadobro.

Časem Kopa pochopil, že výčep a lokál Helgu léčí. Pověst ji navštěvuje už i za bílého dne. Helga nesnese ticho. Neunese samotu. Moře lidí kolem, to je její živel. Kdežto on je opak - jen jen se naskytla chvilenka, utekl před světem ke Karině, ach!, to posvátné ticho!, neječní na tebe ani hnědá idea, ani rudá idea, ticho a oni dva v něm! Tulí se k sobě a dovádí. Táta myje nádobí, malinká šveholí a tleská ručkama a kope nožkama; úžasné, že batolata projevují city celým tělem.

Tak tedy - bylo mu fajn: myl nádobí. Zženštěl nadobro? Omyl, bezkonfliktní činnost prováděnou bezmyšlenkovitě a se stereotypem prostě dělat musíš, táhne tě to k ní, sytíš se nevyrušovaným domovem a domov i vytváříš. Domov je odpočinutí od všeho zlého.

Kopa měl od čeho odpočívat: vždyť šenkýř není pro hosty člověkem. Nepovažují ho za sobě rovného. Řeknou mu věci div ne intimní, ale taky si víc dovolí; pro pozdě přinesený rum nadají do blbců a pro rum vůbec nepřinesený obrátí hospodu naruby. Mátožnost neodpustí. "Vždyť z nás máš! Živíme tě! Tak kmitej!" pobízí tě náplava Slováků, Rumunů, Maďarů, Volyňáků. Tebe, který ses v těchto horách narodil a neutekl, ani když je Říše odškubla z československé nudličky. Ne, nejsi vážený člověk v poříčském Babylonu; a nebudeš. Musil bys mít halenu bez knoflíků, musil bys mít sukni rozstřiženou nad kolenem a masitý zadek v ní.

Helga má oboje.

Kopo! Neměl jsi nikdy utéci jedno kam? Jistěže měl. Jen si to nechceš připustit: ve chvílích nejhlubšího ponížení sebeúcta napráskala i chorobné hamižnosti. I ten Krchov, který tě stál majlant, nechal bys tu jiné hamižnosti.

I v této chvíli v sobě cítíš touhu stěhovavých ptáků: mohou za to koleje ubíhající podél silnice. Ano, vždycky, když jsi na nádraží civěl na lesklé kolejnice protínající nekonečno, měl jsi chuť rozběhnout se s nimi. Tam v neznámu bys vedl jiný život. Nevěděl jsi jaký, hlavně jiný. Bez Helgy. Bez Řeháka a velebného pána. Bez tlučhubů posbíraných a přivezených sem z rozstřílené Evropy. Jenže výčitka přišla vždycky včas: Nechat andílka napospas biologické maceše? Nikdy! -

Kopa vykračuje rázně. To pro ten hněv. Čím rozhořčenější je, tím prudčeji bubnují podrážky jeho bot do zasněženého asfaltu. Kopa jako by chtěl vdupat do země kus své bolesti. Docela zapomněl, že chodcům patří jenom krajnice a ho pořádně vylekalo skřípění brzd.

Z okna červené, zbrusu nové felicie se vyklonil doktor Řehák:

"To je náhoda! Má poklona, velectěný pane vedoucí! Svezete se?"

"Ejhle! Velectěný pan Řehák. Rád. Komu by se chtělo šlapat pěšky až do Poříčína?"

"Máme stejnou cestu."

Jeli. Kopa cítil, že za tu laskavost by měl zkusit něco veselého, srdečného, ale to by musel zapomenout na Helgina potemnělá třísla z pětačtyřicátého, šestačtyřicátého, sedmačtyřicátého - osmačtyřicátého už ne, to přece Řehák obarvil sebe sama do ruda a zuvědoměl, zušlechtil se mravně a jeho sexus se stal opatrnějším: navlíkl se do maskáčů.

"Co vás táhne do Poříčína, pane vedoucí?"

"Nákupy, kamarádi, to víte. A vás?"

"Mám tam pacientku. Už dlouho marodí."

"Snad ne nespavost?"

"Právě. Už psychopatologického rozsahu."

"To je zlý."

"Uvidím, co se s tím dá dělat."

"- - -."

"Co vy? Máte nového číšníka, že?"

"Mám."

"Nějaký blbec?"

"Neřekl bych."

"Mně se zdálo."

"- - -."

Zapovídali se, nešetřili ironií a cesta jim uběhla a vjeli do Poříčína. Ve zdech města jsou staletí a světořády, ale jeho tvář duševní se nezměnila pranic. Vysoko nad domy dýmají laufy továrních komínů a na laufech špínou usmolená tu hvězda, tu srp a kladivo, vždycky z plechu a do ruda, a pod podloubím měšťané.

"Tady vystoupím," Kopa dutě, když minuli nemocnici. "Děkuju za laskavost, pane doktore."

"Příště zas."

Fíí. Raději bych, aby příště nebylo. Friedberger a ty jste vyrvali Helgu světu. Ale už nejsem nešťastnej. Těch prašulí, co jsem nasyslil. Největší jistotu ze všech jistot. Víš, že jich budeš mít přesně tolik, kolik vyděláš. Víš, že budou přesně tam, kam je uložíš. Druhá měna snad nebude.

Kopo, Kopo - nenapravitelný!

Ale budiž spravedlnost: nestřádal jsi jen pro sebe. Pro Karin. Pro budoucnost. Aby nebyla jako ta chodba v patře hotelu. Čím peněz přibývalo, rostly i tvé představy: Z Karin bude vzdělaná, společenská dáma. Něco extra.

Čímž má být vyplaceno tvé utrpení.

Kopa se loudá dlážděným náměstím. Zvoní kroky a šumí ústa. V podloubí postávají mamky v zábalu opařeniny cigaretového kouře, kočárky před sebou. O kus dál klevetí venkovské babky v galoších a dlouhých ošuntělých zimnících. Kopa se zastaví před výkladem s knihami. Zběžně, rychle přečte tituly a vejde.

"Budete si přát? Ani tentokrát nepřijde dcerunka zkrátka?" Prodavačka švehlí a užuluje se na starého známého.

"Přišly nový romány?"

"Kolik, pane Kopo?"

"Tak do půldruhýho kila. Pět nebo šest. Ať to poberu."

"Mám tu prvotinu Šumaváka. Nějak příbuzného s Karlem Flosmanem, co jste mu postavili v Poříčí pomník. Už ani nevím, v kterém to bylo roce."

"V sedmatřicátým. Po tý slávě se mi to navalilo do lokálu a nestíhali jsme. Obsluhovali jsme všichni. Já, žena, oba kluci nám píchli, a stejně jsme plavali. Nestačily nám sklenice. Jen považte, dvacet štěňat jsme vytočili!"

"Vážně? Takže tu prvotinu - dáte si?"

"Fíí! Podívejte na kluka! Vysázeli mu za ní pěkných pár tisícovek, co?"

"- - -?"

"Teprve prvotina, říkáte? Divím se, že nepíše víc, když na to má."

"Pak tu mám Flosmanovy spisy. Ještě od předloňska, ale pořád je to ke čtení."

"Tak jo. Kolik?"

"Sto dvě koruny, pane Kopa."

"Zase kilo pryč. Je to divný v tom našem světě. Jeden zatouží po krásným a musí za to zaplatit."

"- - -?"

"Tak nashle za měsíc."

"Nashledanou, pane Kopo. Jen přijďte."

Do kavárny se musel prokličkovat. To v konzumu dostali maggi a lidi ve frontě bojovali jako o život. Do kavárny zajde středu co středu a dnes se těší obzvláště. Dnes se klukům pochlubí:

"Hoši, do konce roku prásknu do bot. Karin jde na vysokou a já koupím v Praze barák. Hromadu let se na to těším," a objedná láhev vodky, aby věděli, že to myslí vážně. Že je to takový malý předloučení. Když to takhle promyslil, knihy už se mu nezdály tak těžké. Ne, vůbec nejsou těžký, konstatoval na začátku nové myšlenky produkující teplo: I Karin by mohla bejt spisovatelkou! Spisovatelka je víc než inženýrka! No opravdu! Přečetla tolik knížek, ať taky nějaký napíše! Nejdřív jednu a potom ostatní...

Musím si s Karin promluvit...

III.

Když se to tak vezme, ten kluk, ten Schröder, neměl to lehký a grázl to není. Poznal bych to. Bez mámy, bez táty, dušičky iluze frnk do nebíčka! Pořád má iluze. Měl by vědět, jak to všechno je. Jak to všechno bylo! bloumal Kopa nad sklenicí vína. Ač hostinským čtyřicet let, v dýmu kavárny mu slzí oči. Dítě je bezbranný. Přijde na svět, mezi lidi ho prsknou a koukej na tu parádu, telátko!

Nejsi špatnej kluk, Anton, to jsem ti přece řek. Tolik let ti svět lže a abys věděl, že s tebou cejtím, dostaneš knihu. Zabalila mi jich šest, jednu dám tobě. Ať víš, kdo je tvůj kamarád! Já měl celou partu kámošů a vykašlali se na mě do jednoho. Prý odjeli na zájezd a já tu kysnu jako trouba.

"Hej! Jéňo! Mám prázdnou. Nalej, loudale!"

Číšník ve smokingu tu byl nato šup:

"Vendo, dneska ses nějak rozjel! Načínám třetí fláděru."

"Však si nalej taky. Platím všechno! Řekni sám - je to od kluků fér? Já se za nima plahočím i pěšky a domácí vašnostové nepřijdou. Divný kumpáni, nemyslíš?"

"Vždyť si to tak neber."

"Poctivých deset let sem jezdím, abych netrhal partu. I oni tu byli pokaždý... Kdyby aspoň brnkli, jel bych na ten zájezd s nima."

"Asi to nestačili, Vendo, nedělej z komára velblouda!"

"Nestačili. Fíí. Ale tobě stačili. Takže na žádnej zájezd nejeli. Ty bys mi to brnknul. Je to bouda. Něco mi tajíš?"

"Jsi fakt jako malej, Vendo. Jsou na zájezdě. Říkám ti to česky? Nad pitomostí se rozčiluješ, a přitom jsi mi ještě neřek, jak se ti páčí nová servírka."

Máš podezření a nikdo ti ho nevymluví. Tví kluci, vysloužilí páni profíci, co kus, to šéf de rang, s tebou zkrátka vymetli. Je v tom něco jinýho. Žádnej zájezd. A ty k smrti nesnášíš... takový... jednání! Užil sis ho ažaž.

(Bylo po službě. Zavřeno. Kopa uzamkl osiřelý výčep. Těžkopádně, unaveně stoupal po schodech do poschodí. Byl to den k utahání. Nemocná Helga leží v posteli a obsloužit sám lidi ve výčepu, v lokále a v zasedačce, to by nestihl ani mladík. Kopa to stačit musel. Lidi louskali prstama, řičeli, učiněný blbinec.

Kopa se těšil na teplou vodu a na postel. V bytě však zcepeněl. Na pelesti postele u nemocné Helgy dřepí chlapík.

"Doslech jsem se, že paní Helga marodí. Řek jsem si: Navštiv ji, bude mít radost."

"To je od vás hezký, ale na návštěvy je dost pozdě."

"Umtata - umtata! Jak pro koho!" Helga hystericky.

Vůbec se ti to nelíbí. Panáčku, nepřeháníš trochu? Hodinu do půlnoci a tys v bytě u vdaný? Máš drzej pohled, zelenej kukuč kočky, a ty vousy na bradě tě neudělají chytřejším: Slušnějším teprv ne!

"Tobě to připadá normální? Jo, Helgo? Jenom tobě..."

"Mně taky, pane vedoucí," zašklebí se vousatý.

"V každým případě jste v cizím bytě! Buďte tak laskav...!" Kopa ukázal na dveře. "Chceme spát."

Helga, přece nemocná, se zprudka posadila, hrudník nahatější, vrásky hustější:

"Já nechci spát! Jsem ráda, že u mně pan Michal je!"

Couro! Gestapačko! "Vodíš si sukničkáře až do bytu?!"

"Co-co-co? To jsi pana Michala urazil. Vedle spí Karina - přece si nemyslíš..."

"Jestli na vás dělám dojem, že jsem bůhvíjakej... Rozumíte mi? Tak to je omyl, pane Kopa. Jsem stejně slušnej jako vy.")

Když zaplašil vzpomínku na první potkání s Rádlem, uvědomil si Kopa, kolik si toho pamatuje přesně do puntíku. Čemu se taky divit? Vždyť z každé trýzně v nás něco zůstává, byť o ní už nemluvíme.

"Co mlčíš?" strčil Jéňa do Kopy. "Ta má nohy, co?"

"Jednak je to kotě, jednak..."

"Co - kotě! To neznáš dnešní mladý, Vendo! Kdybys věděl, jak je náruživá! Takových erotomanek je málo. Škoda, že se počurává."

"Že ti není hanba, fuj! Taková žába... Fuj!"

"Tobě vadí, že mám úspěchy v pohlavním životě, žejo?"

"Vadí mi, že balamutíš. Kde jsou kluci?"

"Ty seš ale palice! Odjeli na zájezd! Na zájéézd! Vážně to pusť z hlavy. Vendo, mrkni na Drahunu. Bodejť by nebyla šunt, když je z děcáku."

"Z děcáku? Mám pingla... Šikovnej kluk."

"Nohy hezký nemá, žene?"

"- - -."

Jéňa je samá legrace a to tě zlobí. Chce tě za každou cenu rozveselit, podšívka jeden. Nesměl bys být číšníkem, abys to neprohlédl. Prej zájéézd!

Podezíravost a nedůvěra jsou do tebe vrostlé. Jako podhoubí se rozbujely a je ti o to lépe: Vždycky počítáš s tím nejhorším, takže tě nemůže nic překvapit ani zabolet. Ani zoufalství a bezmoc; jako tehdy, když u nemocné Helgy seděl bůžek Michal; tvářil se uraženě a seděl na pelesti jako přirostlý. Poražen, vykoupal ses a odpochodoval do ložnice - ke Karin.

Ulehls, ovšem usnout ne a ne. Ani Karina nespala.

Náhle uchopila tvoji ruku a dusíc se pláčem, vzlykla:

"Tatínku!"

Když řekne žába a jejích patnáct tatínku, není to samo sebou.

"Co se stalo, Karin?"

"Nic si z toho nedělej. Já tě ráda mám. Tatínku."

"Co bych, dítě? Vždyť se nic neděje."

"Děje, tatínku."

"- - -?"

"Neřekneš to na mě?"

"- - -?"

"Neřekneš, tati?"

"Ne."

"On byl u ní v posteli." -

... Už mátožný zamžoural Kopa do sklenky vína. Ten třpyt! Ta karmínová jiskra! Světlo lustru udělalo s vínem divy. Alespoň Kopovi to tak připadalo. Ještě upřeněji ulpěl pohledem na obrazci plápolavého ohně ve skle a napadlo ho, že vidí nedostižnou lásku. Láska vzápětí prostoupila jeho samotného. Láska k jeho dítěti a k životu. Neboť obojí Kopovi splývá.

Jednou se s Helgou zase pohádal a tehdy na něho chrstla:

"Já Karinu porodila! Ani nevíš, že polomrtvou! Když ze mě vyšla, měla kolem krku omotanou pupeční šňůru. Třikrát! Nevydala ze sebe ani hlásky a modrá byla jako teď ty! Bába měla co dělat, aby ji přivedla k sobě."

Bylo to omračující. Spousty chvil s Karinou, jeden rok za druhým mihly se tenkrát v Kopově paměti a leknutí, že nic z toho nemuselo být...

Nedomyslil. Mráz po zádech mu z toho běží ještě dnes.

Kde se vzal, tu se vzal Jéňa s talířem neseným na třech prstech:

"Abys přišel na jiný myšlenky. Nafutruj se. Moje specialita."

"Co je to?"

"Nepoznáš kapra? Fachmane!"

"Kapra? Teď v lednu? Nějakej zbytek od vánoc, co?"

"Nonono. Abych se neurazil," Jéňa špásovně a pak potichu:

"Čerstvej. Čerstvej. Mám jich plnou káď. Sám je chytám. Kamaráde, o takovým kšeftu se ti nezdá."

"Ty jako - načerno?"

Jéňa významně přikývl. "Čerstvý rybičky jdou v našem socialismu na dračku, Vendo. Naučil jsem si na ně zákazníky. Mezi náma - za noc chytím i pět kusů a do tří dnů nemám ani řízek! Pět kaprů, to je padesát porcí po deseti korunách, žejo? Pět stovek za půl tejdne! A za měsíc? Umíš si to spočítat, žejo?"

"Čtyři tisíce. Přes dva platy a ještě něco navrch." Kopa zbystřil a výmysly o zájezdu ho přestaly pobuřovat. "Kde chytáš ty čudly?"

"Tak moment. Nechceš toho po mně moc? Řeknu, a ty mi všechny vychytáš, žejo?"

Jéňa uraženě odešel, ale Kopu neodradil. Ten mávl na servírku. "Slečno, vy se jmenujete Drahuna?"

"Jo."

"Moc pěkný jméno. Tumáte, to je pro vás," vstrčil desetikorunu do Drahuniny zástěrky. "Jsem spokojen s vaší obsluhou," řekl, ačkoliv servírka ho vůbec neobsluhovala. "Co pan vrchní? Nehoní vás příliš?"

"Honza je bezva."

"Je dobrej rybář, viďte? Kam chodí chytat?"

"O to já se nestarám. Ani nevím, že rybaří."

"No nic. Děkuju. Stejně jsem s vaší obsluhou spokojen."

Ač rozladěný, pustil se Kopa do jídla: Po takový pochoutce by se kunčofti v Krchově fakticky utloukli. Věru, měl by to promyslet. Kopa nemá klidu. Nehne se odtud, dokud nevytáhne z Jéni víc. Čtyři tácy bokem k měsíčnímu tringeltu a almužně, který na ředitelství Restaurací a jídelen říkají mzda za vykonanou práci, to už stojí za pokus. Mohl by Karin koupit šaty na maturitní večírek. To by bylo senza! Ani soudržky profesorky se tak neoháknou jako ona! Nějakej náhrdelník k tomu a - fakt, pro ten Zapadákov je Karin škoda. Ona musí do světa. Nezakrní kvůli... kvůli Helginým choutkám.

(JAK BUDEME DNES PRACOVAT, TAK BUDEME ZÍTRA ŽÍT.

BUDUJ VLAST - POSÍLÍŠ MÍR.

Někdo zazvonil.

Kdo to tu straší? zakabonil se Kopa. Do bytu za ním nikdy žádní zákazníci nepřicházeli. Jenom za Helgou: nápadníci. Že by zase někdo takovej?

Kopa opatrně, jakoby se strachem pootevřel dveře. Na prahu stál Rádl s kočičíma očima a s úsměvem vševěda:

"Už je Helga připravená?"

"Na co připravená?"

"Přece na procházku, pane Kopo. Teda na špacír, žejo."

"S váma?..."

"Už jdu, Michale!" zahlaholila Helga odněkud z obýváku. Rtěnku v ruce, přicupitala do chodby. "Strpeníčko. Hned, hned..."

"Ty jdeš na špacír? Nesmím nic vědět?"

"Je to tak důležitý?"

"To už přestává všechno! Ještě patříme k sobě, ne?"

"Umtata - umtata! Že ti huba neupadne! Takový manželství a žádný, to vyjde nastejno."

"A čí je to vina? Kdo si nechal zadělat od vandráka? Ani jeho jméno neznáš!"

"Tvoje jméno se pamatuje líp. Kopa - Koppa. Jak je třeba."

Kopa nesnáší skluzavky hádek a teď po ní přece sjel. Floutek se šklebí, jako by tu on hrál pro něho divadlo! Dokonce zašuškal:

"Tak to bude moje vina. Když nikoho, tak moje!"

"Zkurvenej komouši, moc se nenaparuj! Mazej odtud! Umím dát do držky!"

"Umím to vracet, vašnosto. Vašnosto udavači."

Udeřilo Helgino:

"Cože? Ty by ses chtěl s Michalem prát? Ty? Ty? Tumáš!" Helga hodila rtěnku do Kopova obličeje.

Kopa do Helgina obličeje plivl.

"Vy urážíte dámu, vašnosto," zadunělo z Michalových úst napůl pobaveně, napůl zostra a Michal Kopu odstrčil jako věchýtek slámy a našponoval nohu. Kopa se zapotácel - v obýváku se ocitl, ani nevěděl jak. Ví jen, že ho bolí zadek. Ježíši! Bože na nebi! Vždyť on mě nakop do prdele!...

Ti dva se hrnou ke schodišti a do přízemí a k východu. Drží se za ruce. Helga vyje a Michal ji chlácholí:

"Uklidni se, zlato. Mám na botě žraloka. Ty boty hovno vydrží.")

"Chutnalo ti, Vendo? Pochoutka, co?" zazubil se Jéňa.

"Něco takovýho nebaštím každej den."

"Tak vidíš! Donesu ještě vínko."

"Počkej, počkej. Pamatuješ vloni? Jak jsi čekal inventuru a chyběly ti rozprodaný dékápky? Kdo ti píchnul? Od koho sis vypůjčil příbory? Sklenice? A talíře? A ubrusy? Od koho? Pověz..."

"Na co narážíš, Vendo? Plácli jsme si ploutvema. Až budeš potřebovat, revanšuju se ti."

"Revanšuj se mi zrovna teď, rozumíš!"

"- - -?"

"Kde chytáš ty kapry?"

"Blázníš? Takovej že bys byl?"

"Kde?!"

"Vydíráš mě?"

"Neřekneš? V pořádku. Spočítej mi to, zaplatím."

"Co blbneš? Zrovna ti to chci říct. Mezi Poříčínem a Velkým Poříčím je rybník. Dostaneš se tam odbočkou k Hradišti."

"Vidíš, že se domluvíme. Půjčíš mi udice?"

"Jedině zejtra. Dneska rybařím já. Jen co padne zavíračka."

"V noci? To berou i v noci?"

"V noci nejvíc, ty amatére!"

"Vždyť je mráz."

"No a? Ty nežereš, když je mráz? Jenže bacha, holenku - já chodím vnadit, abys věděl. Až k rybníku dojdeš, odkýbluj se na druhou stranu. Tam berou jako vzteklí. Ale musíš promíchat těsto s vaječným koňakem. Jsou na to naučený..."

"Díky, Jéňo. Aspoň ty seš kámoš. Zejtra večer si přijdu pro udice. Do rána budu rybařit a pak ti pruty vrátím." Kopa se nevědomky pousmál. Tělnatá žena pod věšákem to považovala za výzvu a roztáhla vilná ústa. Kopa se rozřehtal.

("Umtata - umtata!" zaječela Helga. Bosá chodidla v Michalově klíně, v ruce pilník na nehty, durdí se.

"Nelíbí se ti snad něco?"

"Vážně jste vyvalený, pane vedoucí. Promiňte, minule jsem do vás trochu strčil. Když vy jste byl na Helgu takovej divous! Aby se to neopakovalo, zůstanu u vás do rána."

Kopa zkoprněle zíral na ty dva na pohovce. "Zde není veřejnej dům!"

"O to nejde, pane vedoucí..."

"O mě jde!" Helga umanutě. "Žít s pomatencem! Co vody už uteklo, když ti zplaněl rozum. A teď seš zase rapl. Kdo si to riskne, žít s takovým... takovým... Michal na mě dá pozor."

"Začala sis ty..."

"Tys do mě šťoural, sotva Michal přišel."

Jsem nenormální, že vůbec nic nechápu? Všechno přece má svou míru! "Když už nevíte, co se patří, mějte ohled aspoň na Karinu. Je jí patnáct! Už chápe, co se tady děje..."

"Já chci, aby chápala, mužíčku. Dělat ze sebe svatouška, to by se ti líbilo. Aby zůstala Karina u tebe, až si s Michalem..."

V prvním mžiku ho to ranilo, ale úžas ze slyšeného rostl a rostl, hřál a hřál, až ho rozradostnil docela. Zbaví se Helgy! Karina je už velká. Sama řekne, s kým zůstane...

Neumytý vklouzl do ložnice a v manželské posteli ucítil dech Kariny předstírající spánek. Ti vedle také zhasli.)

Na náměstí vpadla tma. Kavárna se rychle zaplnila. Lidé přicházeli prokřehlí, se zapálenými lícemi, podupávající. Začalo tu být hlučno. Kopa častěji a častěji pošilhával na hodinky.

"Hlavně nezapomeň na vaječňák," připomenul Jéňa. "Bez toho bys chytal zbytečně. Nerybařím první den. Až si to srovnáš s Ka... Jako až se vrátí kluci ze zájezdu, dáš jeden kousek do placu. Aspoň doufám."

"COPAKKk jsem škrob? Když chytím, tak dám."

"Chytíš, Vendo, chytíš. Ale vaječňák do těsta - jinak marníš čas!..."

"Zaplatím ti. Musím se trochu vyspat. Zítřejší noc prorybařím... Kolik?"

"Nech to bejt, Vendo. Zaplatíš, až tu budou kluci."

"Když myslíš." Kopa vstal, aby se navlékl do zimníku.

IV.

"Vida! Rybník tu fakt je!" nadechl se Kopa nad zamrzlou hladinou. Nedalo mu to a pro jistotu se šel podívat. Co kdyby si dělal Jéňa šprťouchlata? Nedělá však.

"Prodávat kapry na víně, to není špatnej nápad," šeptal Kopa do děr vysekaných v ledu. Těma Jéňa vnadí, samosebou.

Na zrcadle ledu ležela široká šmouha měsíčního lesku. V černé kulise noci si postěžovali bažanti a hlučně vzlétli.

Tisíc kaček týdně, čtyřikrát tolik za měsíc! Taky si zákazníky navnadím, bez obav. Utlučou se po rybím. Jéňo, zítra mi půjčíš udice! Teprve potom ti odpustím tu drzost: poslal jsi za mnou Drahunu až do půli náměstí. Kvůli tomu zájezdu. Abych se na kluky nezlobil. Nejeli nikam. Domluvili se, že nepřijdou kvůli mně. Aby mi před nima nebylo tak svinsky. Abych si tak nebral, že si Karina zpackala život. Fíí. Takový vejžmoly! Karina, a zpackanej život! Bludy! Bludy! Nikdo nemá takovou dceru jako já! Karina je žena, jakou jsem neměl. Karina je život, který už nemám. Nemít Karinu, jsem živej mrtvej.

Podívejme na Jéňu! Advokáta dělá. Prosím, proč ne? Ale tímhle způsobem? Karinu si brát do huby! Že mu není hanba! Jo - kdyby Drahuna řekla: "Abyste si tak nebral, co vám provedla záletnice!" To bych jí uvěřil. V tom případě je za co se stydět. Jenže osočovat Karin?! Slepá závist v tom je. Nic jinýho než slepá závist!

Do torza rákosí u břehu se opřel vítr. Šustivé fortisimo proběhlo krajem. Mráz štípal do tváří. Kopa přehodil přes rameno tašku s knihami a zamířil zpět k nádraží. Už se těší na zítřejší noc.

Jakej bude úlovek? Deset kaprů jeden větší druhýho? Kdyby tak! Bejt to pořád, ne čtyři, deset tisíc by to hodilo. Jen si lidi na rybinu vycvičit! Delikatesní pochoutka, vážení! Čerstvý je nejlepší. Kdo zaváhá, nežere. Socialismus přece nevyhladí gurmány!

Už to máš promyšleno; vidíš všechno jako na dlani a do podrobností. A přiobjednáš víno.

Od tý doby, co Helga odešla od tebe a od Karin, kšeft tě víc baví. Jsi klidnější. Soustředěnější. A optimističtější. Máš zaručeno, že nikdo nebude mluvit do tvých jistot. Helga Karinu nezkazí a nemá ponětí, kolik peněz jsi vlastně nastřádal. Jak sis u rozvodovýho soudu liboval, že neukládáš na knížku! Přiznal jsi jen deset tisíc a Helga utřela nos. Vypálils jí rybník! Ať si tě po celá léta zesměšňovala, ať si tě ponižovala, nakonec jsi na ni vyzrál. Nakonec měla strach ona z tebe, ne ty z ní.

(Kuchyně hotelu Hubert jako by byla příbuznou zasněžené krajiny. Stěny jsou bílé, bílé jsou i sporáky. Na desce registrační skříně se povalují brýle, lahvička inkoustu, kalkulačka, které vypadává klika, a halda tiskopisů.

"Helgo!" Kopa do ticha. "To včerejší až se spolu s Michalem..., to mělo znamenat co?"

"No přece - že se od tebe odstěhuju. Umtata - umtata."

"Kdy to bude?"

"Co nejdřív. Dočkáš se."

"Už zejtra?" Kopa se pomalu přiblížil k ženě.

"- - -?"

"Už zítra? Ptám se tě!"

Ani nevěděl, co ji tak vystrašilo. Šel znovu blíž a znovu blíž, bez zlého úmyslu, a čekal, že zařičí. "Jóó, už zejtra!" a byl by jí políbil:

"Chválabohu! Nemusela jsi s tím otálet až do dneška."

Nic takového se ovšem nestalo. Netušil, co Helgu poděsilo. Snad jeho klid či co, prostě vytřeštila oči a mazala ke dveřím do dvora:

"Pomóc! Blázen! Pomóóc!"

V rozzívnutých dveřích hotelové kuchyně se odrazila a poskočila až na třetí schod. Ruplo to. Prkno se prolomilo, Helga se propadla po pás do prázdna a beznadějně, komicky chňapla po brlení. Ječela, jako by ji na nože bral. Nakonec se k smrti vyděšená přece zachytila, ale sotva zkusila pozvednout nohu, ta poklesla bezvládná zpět.

"Pomóóc! Pomóóc! Vytáhni mě!"

Nevytáhl jsi. Zprvu chladně, nakonec se zalíbením díval ses na ženu, která ti povila dvojčata, než jsi ji vůbec poznal. Když kluci vyrazili uchvátit východní prostor, nepožehnal jsi jim. Helga požehnala. Karl a Hans nemají v té sovětské říši ani hrob.

Přeješ si, aby to teď Helgu hodně bolelo. Aby spadla do prázdna pod schodištěm, rozrazila si lebku a ve vyteklém mozku vyschla její ohavná árijská zvrácenost. Vsadíš se, že na stěnách uvnitř Helginy lebky by našli obtisky Friedbergera a Řeháka nejspíš taky.

"Bolí to, umtata - umtata?"

"Pomóc! Pomóóc! Blázen!"

Z lokálu se sem přihrnuli lidi. Dva, tři... Chlapi medvědi, jedna nebo dvě promile;
s nafintěnou, frivolní Helgou tak přerádi špásovali. Když se teď drápe u jejich nohou špinavá, odřená, vyděšená, čelenku sesutou do čela, rozřehtají se až k slzám.

"Pomozte mi. Prosím..."

"Chtělo by to doktora Friedbergera. Ten umí člověka vyléčit," šly po svých promile.

Helga se rozplakala:

"Vaši. Pro všechny svatý, Vaši..."

Měl v rukou její příští osud. Možná i život. Vzpomněl si, že i on kdysi žil. Má zplanělý rozum a nemůže ji tedy nezachránit. Co by mu mohli udělat?

... Helze oplácali nohu sádrou a druhého dne přišel Rádl pro její věci. Kopa pak uviděl Helgu ještě dvakrát u rozvodu a víckrát ne: poříčské poště, kde ona trůní, se vyhýbá obloukem. Dokud tam ona bude, on nepřekročí práh.)

Když minul Kopa ředitelství Restaurací a jídelen, národního podniku, odkud mu už devátý rok posílají žebráckou mzdu za práci v *jeho* hotelu, měl to k nádraží sotva padesát kroků. Urazil je prokřehlý, nicméně v dobré náladě. U pokladny měli zatažený závěs, zbývalo jen počkat na poslední vlak a ten na sebe nedal dlouho čekat. Jako ti z Restaurací. Dá rozum, že si to Kopa pamatuje. Hvězdičkáři si ani neodupali sníh z bot. Čest, soudruhu Kopo. My za tebou

jdeme s takovou věcí. Však víš. Tak co ty na to, soudruhu Kopo? Jak vlastně - s pé, nebo pépé?

Kopa se uvelebil v příjemně vyhřátém vagónu, kde u dveří sálala kamínka stojící hned vedle bedny naplněné uhlím. Taková kamna mám v lokálu! Vykoupil jsem je z dluhů i s Hubertem na konci hospodářský krize. Přečkala Friedbergera a přežijou Řeháka. Fíí. Přece jenom: v tom trmácení lidským něco trvá věčně.

ČÁST TŘETÍ
NEŠŤASTNÉ ŠPATNOSTI
I.

"Tady mi to udělal! Tady mi nabil! Za všechno dobro... Ani máma ho nemiluje jako já!"

Karinin vříškot popadl vichr a hnal ho mezi vraky. Sama Karina se toho polekala a raději zmlkla.

Do ticha zaznělo jen plaché špitání sýkor. Pod dřevěnou podlahou altánu vylekaně pískla myš.

Pamatuješ, Michale, jak jsi k nám přišel poprvé? Chodila jsem tenkrát do osmičky. Máma byla marod. Zazvonil jsi a já letěla ke dveřím. Kdo to jen může bejt? Viděla jsem tě poprvé... V patnácti se holka zamiluje nato šup.

("Ahoj. Ty jsi Karina, viď?"

"Dobrý večer. Jo."

"Viděl jsem tě na tribuně. Při oslavách osvobození naší vlasti sovětskou armádou. Líp než ty Kaťušu nikdo nezazpívá. Jmenuju se Michal."

Stiskli si ruce a jako by je někdo svázal k sobě.

"Mamina je prý marod. Pustíš mě dovnitř, Karinko?"

"Jo-o."

Překotně mu ucouvla z cesty jako soudruhu Rynešovi na tribuně, ale tentokrát zakopla o cíp koberce. Michal přiskočil, chytil ji za loket a řekl:

"Pozor! Ať si neublížíš, Karinko." Prsty mu sklouzly po její paži až k zápěstí. Mrkl šibalsky okem a - odešel k mamce.

Ale Karina ne: měla strach ukázat se před ní. Takhle zrudlá? To nejde! Co kdyby máma *něco* poznala?

Nezbylo jí než počkat, až zrcadlo dovolí.

Prošla kolem těch dvou do ložnice, hlavu sklopenou, jako by udělala špatnost. V ložnici otevřela sešity, ale jedinou úlohu nedopsala: vedle se smáli ti dva. Podivné. S tátou máma

nikdy nešpitala jako s Michalem. Smějí se, šuškají si, a pak - zvláštní ticho. Karina poklekne ke klíčové dírce: poprvé uvidí muže jen tak...)

Oblohou se plíží černá. Mraky těhotné sněhem a mraky vran těhotné hladem. Černou si Karin zamilovala.

Mrazivý vítr bez ustání profukuje altánem: to aby Karinino tiché bědování nebylo tak samo.

Schovávám se tu jako zloděj! Od toho dne jsem tě měla v hlavě snad denně, Michale. Chtělo se mi brečet, když se máma odvalila na kraj postele, aby ses vedle ní vešel. Ta bolest, ta bolest! Na mě jsi byl milej a s mámou ses...: Najednou jsem neměla maminu ráda. Udusilo by mě, kdybych to na vás nepráskla:

"Tati, on byl u ní v posteli."

A dál? Co jsi to řekla otci ještě? Nebylo nikoho, kdo by pomohl, nezbylo než povzbudit se sama: "Nic si z toho nedělej. Já tě mám ráda, tati."

Teď zahoukal vlak na kolejích za městem. Údolím pod horami se rozeběhla halasná ozvěna. Zabušily pražce.

Táta jede do Poříčína. Tak tedy domů. Zase jeden šťastnej den - obelhala jsem tátu. Ještě nic neví. Jestli se budeme stěhovat, tak ne za tátovým klidem a mýma perspektivama - kvůli ostudě ve Velkým Poříčí, protože Karina Kopová nebude inženýrkou. Nedostudovaná gymnazistka, to jo, nic víc.

Ach, táto, co sis to jenom vzal do hlavy? Já - a inženýrka?! K smíchu! Ani ses nezeptal, co já na to, prostě sis něco umanul a ostatní je ti fuk! Vůbec tě nezajímám - tak jako nikdy. Pamatuješ se na máminy narozeniny? Mně nebylo ani deset...

("Co to vyrábíš, Karinko?"

"Panenku, tati. Hadrovou."

"To je domácí úkol?"

"Ne - maminka má pozítří narozeniny..."

"Fíí! To tě nesmí ani napadnout, rozumíš! Máma je ošklivá. Špatná! Nemá tě ráda. Nic jí nedávej, rozumíš!"

"Mamka mi taky dala k narozeninám panenku," Karina zase, pláč na krajíčku.

"Nic! Řek jsem nic! Dej to sem, vrátím ti to popozítří! Nebreč. Slyšíš? Nebreč! Tumáš penízky - kup si čokoládu. Dává ti máma penízky? Tak vidíš!"

Pro tátu nebylo podstatný, co si dítě myslí. Muselo bejt podle jeho, a basta! Jenže ona si beztak vedla svou.

"Mami, já ti přeju k tvým narozeninám..., abyste se s tátou nehádali."

"Ty víš, že se hádáme?"

"Proč na sebe křičíte? Na, čokoládu a srdce. Je papírový. Udělala jsem ho sama. Ale neříkej to tátovi..."

"Co mu nemám říkat? Žes mi dala dárek?"

"On by se zlobil..."

"Neboj. Neřeknu nic." Máma se rozběhla do koupelny, kapesník na očích. "Děkuju, zlatíčko. Děkuju za dárek...")

Vlak za městem zahoukal ještě jednou. Všechno klape, můžeš domů! byl to signál pro Karinu. A ona šla šouravým krokem stařenky, shrbená pod láskou a perspektivami. Vrány, do té chvíle nějak zakřiknuté, spustily ostošest a prapory jejich křídel zavlály signálem útoku. V návějích bílé nešťastník zajíc, obelhaný bílou, mátožným hopkáním blíží se smrti.

Na cestě mezi polem a pastvinou si vichr teprve dovolil. Proběhl pod Karininým kabátem. Co vyrval z poříčských uliček, dohodí až sem:

"... opakujeme rozhlasovou relaci... družstva Rudý říjen ve Velkém Poříčí... soudruh Michal Rádl... se sešli na úsekové schůzi všichni členové živočišné výroby... půl litru na krávu a den... uhynulo celoročně o šestnáct telat víc. - Další zprávy. Zítra začnou pracovníci rostlinné výroby likvidovat železný šrot za Velkým Poříčím. Jednotné zemědělské družstvo vybuduje v bývalé farní zahradě čtyři domy po čtyřech bytech. Do takto zkrášleného socialistického Poříčí přibudou další pracovníci živočišné výroby..., ... ještě lepší hospodářské výsledky. Hrubá stavba bude dokončena do letošních vánoc."

Jak já nesnášela vánoce! Štědrýho dne jsem se přímo děsila. Protože člověka drapnou... takový... nálady. Všechno je jiný: ulice, krámy i lidi. Vždycky jsem byla naměkko, a to mi vadilo, protože doma nebylo vůbec přípustný roztát do citů. Ve dvanácti mi došlo, jak špatný to mezi tátou a mámou je.

(Toho cukroví! Těch balíčků! A na každém: MÉ KARINCE.

"To všechno je moje? A kde máš ty dárek, mami?"

"Zlobila jsem. Nedostala jsem dárek, zlatíčko."

"Tati. Ani ty?"

"Taky jsem zlobil."

"Tak já nic nechci! Všechno si nechte! Nic od vás nechci! Ne-nemám vás rá-ráda!"

"Co to říkáš! Víš, kolik to stálo? A ty mě nemáš ráda? Odpověz, rozumíš!"

"Nemám vás rááda!"

"Netrap to dítě, grobiáne!"

"Kdo ho trápí, poběhlice?! A vůbec! Co se tu roztahuješ?"

"Umtata - Umtata!"

"My se tu bez tebe obejdeme! Upaluj k těm svým!"

"Ty držgrešle! Nažer se svých tisíců!"

"Ani králíci to nedělají jako ty!"

"Umtata - umtata!")

Překřikovali jeden druhého jako kramáři, a ty jako bys byla vzduch; nemělas kam utéct; jen ses přiblížila ke dveřím, hned tě některý čapnul za ruku:

"Jen se podívej, co mi dělá! Pamatuj si to. Jednou z toho budeš mít rozum.")

"Jednou z toho budeš mít rozum, tati!" opakovala teď Karina posměšně a sýkory ve farní zahradě odzvonily, že ano. Byla to výhrůžka?

("Mami, vy už se s tátou nemůžete mít rádi, viď? Už to nejde, viď?"

"Tys to poznala?"

"Proč je to tak?"

"Proč? Proč! Protože je táta sobec. Představ si! Svatební cesta, a platíme každý zvlášť. Oběd, nocleh, vlak. On své, já své. Pro jistotu. Kdyby se nám to spolu nepovedlo. A takovej je pořád. Vyděláváme společně, ale dodnes nevím, kolik máme. Totiž kolik on má! Inkasovat nesmím a tržbu počítat taky ne." Máminy oči se zarosily.

"Tak proč sis ho vzala?"

"- - -."

"Mami? Proč sis vzala tátu za muže?"

"- - -."

"Mamkóó?"

"Ale co - je ti třináct. Už tomu budeš rozumět. Mně bylo šestnáct, když se to stalo. Otročila jsem na okopaninách, naši odešli hnát krávy z pastvin a já sama okopávala brambory. Vůbec nevím, z který strany přišel, teprv když jsem došla na konec řádky, uviděla jsem ho. Trůnil na mezi a byl celej bílej. I kalhoty, i košili, sako a klobouk, i boty bůhví z čeho. Prostě bůh. Na mou duši bůh.

Mužští a ženské se oslovujou očima, to teprv poznáš. A ten bílej bůh byl do mě paf. Umíš si představit šestnáctku z hospodářství? V křídlech motyku jako pro dvoumetrovýho chlapa! Stojím před ním rozcuchaná, upocená, v máminejch holínkách o dvě čísla větší, v sepraný

sukni po tetě, která vykašlala plíce ve sklárně, páchnu kravincem a krasavec na mezi by mě sněd i s těma holínkama. Byla mi hanba, že jsem takovej strašák do zelí. Druhej den okopávám bosa. Měla jsem tušení. Měla jsem přání. Měla jsem sen za bílýho dne. Že mám bílý šaty, bílej klobouček a bílý paraplíčko."

"Přišel, mamko?"

"Zrovna jsem se myla v potoce."

"Měli jste se rádi?"

"Dva tejdny. Pak se vypařil."

"Jak se jmenoval?"

"Byl to vinklář. Všechno ostatní nalhal. I jméno, i příjmení. Ale byl to *Čech*. *Čech!*"

"Stejskalo se ti?"

"Stejskání bylo ažaž. Karel a Jan. Karl und Hans."

Ve dveřích zasípá navztekaný táta:

"Hergot, proč nejdeš dolů? Obědy na krku, a ty se teprve fintíš!"

"Vaši - chtěla bych ti něco říct."

"Teď? Dole je kšeft jako hrom!"

"Jo. Dole je kšeft, a ty z toho máš orgasmus! Co se stalo v tom pitomým Hamburku?"

"Co by se stalo? Kolozubí námořníci, no, to je toho!"

"I ti pitomí králíci na to mají chuť. Kdyby ses léčil..."

"Zróóvna! Ostudu si udělat!"

"Pojďme odtud. Jako jsi šel, když bylo vašim ouvej. Nezachránil jsi snad Huberta? Dokážeš to i jinde!"

"Není žádný jinde."

"Komouši ti hotel stejně vzali. Byls v Hamburku zbytečně... Vaši. Tady ve mně zůstane válka!"

"Vždyť je válka. Žít je válka. Rač, kam je libo, tyranko! O Karinu se budu soudit - nedám ti ji!... Krchov mi vynahradil mládí udřenýho koně. Tvou prostopášnost! Strach z fašounů, se kterýma jsi táhla! Strach z komoušů, se kterýma táhneš! Stejně mi Huberta vrátí. Počkám si na to.")

Začalo sněžit a vítr také přidal. V Karinině vzpomínce ještě nedozněl otcův křik a dívka se ušklíbla nad pýchou, kterou zrovna po této hádce cítila. Jak důležitá si tehdy připadala! Táta se o ni bude soudit. Zdálo se jí, že je to velkolepé. Tolik ji má rád!

Ovšem sebevědomí brzy spadl hřebínek. Najednou totiž pochopilo: Táta mě nedá mámě? A mě se nezeptá? Já jsem vzduch? Věc? Co když u něho zůstat nechci?

("Karino? Kdybych se s tátou rozvedla, šla bys k němu?"

"- - -."

"Šla, Karino?"

"Nevím."

"A ke mně?"

"Nevím.")

Ten den jsem poprvé uslyšela o rozvodu, vzpomněla si Karina. Podívala se přitom před sebe, jako by v bílé dálce za městem něco hledala. Míjela jeden topol za druhým, šlapala po kresbách větru ve sněhu a hlavu měla schýlenou. Rozvod! Připadalo mi to stejný jako smrt. Rozvod znamená konec něčeho, co mělo šanci. Tolik smutku jsem do tý doby snad ani nepoznala. Kdyby se tak domluvili, kdyby táta souhlasil, jo, Helgo, objednal jsem stěhovák, už jenom pár dní; kdyby se táta nezadřel! Žádný hádky, žádnej rozvod, plno dárků pro každýho a od každýho, ne jako s hadrovou panenkou, ne jako o vánocích...

K rozvodu došlo až později, až za dva roky. Zůstala jsem u táty a za to vlastně může Michal. Ten den se máma zrovna koupala - seděla jsem s Michalem na válendě...

("Tak co, fešando? S kterým klukem chodíš?"

"- - -."

"Nepovíš? Máš pravdu, co je mi do toho. Láska je soukromá věc."

Teď, teď mu to musí vyklopit! Vždycky, když přijde Michal za mámou, Karina na něm může oči nechat. Nemá nikde stání...; ach, kdo by si pomyslel, že láska bolí! Teď se máma koupe... je vhodná chvíle... Kdoví, kdy bude druhá taková... Aspoň naznačit, když vyznání neumí:

"Nechodím se žádným klukem."

Michal mlčí, a Karina na sobě cítí jeho slídivý pohled:

"Se žádným, Karino?" pohladí ji.

"Ne."

"Samotnýmu je člověku smutno, viď? Znám to."

"Vždyť máte mámu!"

"Až se ke mně máma přestěhuje, přestanu sem chodit. Přijdeš se na mě podívat?"

Otevřela ústa, ale slovo ne a ne vyklouznout ven; jen hlavou přikývla - horečně, uspěchaně, jako by to bylo provinění. Michal ovine ruku kolem jejího pasu a políbí ji. Pak cvakne klika koupelny, Michal vyskočí z válendy, pohvizduje a Karina uhání do ložnice jako o závod.

Miluju, miluju, miluju! Miluje, miluje, miluje!

Neví, kolik uteklo času, když vedle umlkl hovor. Shýbne se ke klíčové dírce. Michal se vysvlékl a máma je na kraji postele. Máámo! Co si to dovoluješ, tyranko! Jdi od něj! Co ho hladíš? Kde ho líbáš? Já zůstanu u táty, abys věděla!)

Sníh padá hustěji a hustěji a Karina přidala do kroku a z pole se ozvalo zavřeštění. Vrány dosáhly svého. Zajíc, dlouhé uši přilehlé k srsti, vrávoravě hopká po bílých hroudách a po každém klovnutí vraního zobáku zapiští, zapláče a zpanikařeně skáče v kole. Karina ohromeně zírá na umírání. Vstrčila prsty do uší a s pohledem vpitým do běla pod sebou, rozeběhla se. Letí. Uřícená vyhlíží střechy chalup a domů. Namísto nich přímo proti ní - jediný, kdo neublížil:

"Čajíčku! Kam jdeš?"

"Jen tak."

"V takový slotě?"

"Ty taky..."

"Nemám na vybranou. Na rozdíl od tebe. Pojď, vrátíme se domů."

"Víš, Karino... Nezlob se, přijdu pozdějc."

"Včera jsi slíbil, že budeš se mnou."

"Před obědem se vrátím."

"Půjdu kousek s tebou. Nebude ta tvoje žárlit?"

"Jaká moje? Co tě to napadá?"

"Jen se nedělej, viděla jsem vás. Dávala ti fotky. A jak vrněla! Je hodná?"

"Co tě to napadlo, Karino?... Je hodná, to jo."

"Víc než já?"

"- - -!"

"Co mlčíš? Víc než já?"

"Nevím."

"A když tě moc poprosím, uděláš pro mě něco?"

"- - -?"

"Nejdřív mi pověz, jestli jste se s tátou konečně domluvili. Už ti věří, že jsi nešel na čáru?"

"Snad."

"Řek ti něco?"

"Že jsem nejlepší pingl, kterýho tu měl..."

"Vážně?!" Samou radostí Čajíčka div neobejmeš. Táta začíná mít pro Tondu slabost. To je ovšem prima, tím větší máš naději... Takhle už to opravdu nejde dál, nemůžeš tátu balamutit; nakonec se to dozví od jiných, a to by byl konec! Celý včerejší večer jsi nad tím propřemýšlela a máš to naplánováno: právě Tonda řekne tátovi, jak je to s tebou ve škole.

"Toni? Potřebovala bych, abys tátovi něco řek."

"Že ti dají vyhazov?"

"Právě."

"Jsi na hlavu? To musíš sama!"

"Blázníš? Raní ho ze mě mrtvice. Od tebe to vezme jinak, Toni."

"Nevím, Karino..."

Teď anebo nikdy! umínila sis, teď anebo nikdy. Zavěsila ses do Tondy a jdete krok za krokem a dýcháte si do tváří. "Toni, přece bys mě v tom nenechal, nemysli jen na sebe."

"Kdybych o tobě špatně mluvil, dal by mi táta do zubů. Říká ti to něco? Tak mě nech na pokoji!"

Karina se zatvářila zkroušeně:

"Nemyslila jsem, žes takový podělánek. Já k tobě byla upřímná."

"A neříkej mi Čajíčku!"

"Kdybys prožil co já, píchnul bys mi. Tobě je hej... Co mi udělal Rádl, viděls! A to jsem mu k vánocům koupila hodinky. Víš za kolik?"

"Ještě si to rozmyslím. Až se vrátím, řeknu ti. Jsem na místě."

"Na místě? Dál nejdeš?"

"Ne. Pomůžu Schulzový vykácet stromy."

"To je průšvih! Ona není na nákupech? Nikdo mě nesmí vidět!" vyjekla Karina. "Tak přijď, Toni. Ukuchtím oběd."

Hlavou schýlenou k prsům utíká Karina zpátky na cestu ubíhající z vrakoviště: na náměstí, pokradmu k hotelu, do schodů a do bytu.

Jako zlodějka se schovávám! Trnu, aby mě neuviděla ta drbavá Schulzová a nevyzvonila tátovi: "Nechodí do školy! Za městem se miliskuje! Vyhodí ji z gymplu! Už vám psal i ředitel, ale holka dopis stopla. Čertovo kvítko! Moc jste ji přechválil, umtata - umtata!"

Zázrak, že se ještě nic neprovalilo! Takhle už to dál nejde, žít den ze dne o strachu...
S Michalem je konec - žádná láska, žádná vroucnost, prázdná, neupřímná slova. Slova - účel. A přece mě moh zachránit. Na něho by si táta netrouf. Snad by se i zhroutil, nevím. Ale netrouf by si a buď jak buď, musel by to přežít: nedostudovaná, s druhem vlastní mámy se zahodila. S tím, který jí mámu odloudil. Táhl to s oběma. Holka mu naletěla a bude roznášet pivo a vysypávat popelníky, posluhovat ožralcům. Pěkná inženýrka!

Teprve ticho bytu Karinu poněkud zklidnilo. Ale krátce jenom. Když vešla do ložnice a uviděla regály nikdy nepřečtených knih, usmála se. Pak padla na postel, vbořila obličej do polštáře a zuby zaťala do bělostného povlečení.

Na bílém povlaku pole sbírajícího sílu k jarnímu rození povívá vichr cáry nemocného života a ty nejmenší rozhazuje do větrných stran jako zašifrovanou zprávu (o své bujnosti). Vrány odtáhly k jinému poli, k jinému životu nemajícímu sílu.

II.

Nejde a nejde!

Karina seděla nad vystydlým obědem. Ráda by věděla, co se Tondovi u tý báby líbí. Takhle si středu nepředstavovala.

Už je to tak, Karino: Bojíš se samoty, kolem tebe se musí stále něco dít, jinak se vkrade do tvých myšlenek minulost a ta je špatným společníkem. Nikdy nepřichází sama, minulost, s ní i prázdnota cupitá v jejím stínu. Cítíš ji, víš o ní, je neodbytná a neumíš ji vyhostit z těla, právě že z těla - je prázdnotou celé prorezivělé... tělo: u ničeho nevydržíš, minuta čtení či přepírání prádla, a honem zase k televizi, na chvíli jen, pak otevřít okno a bloumat v mracích, a tak pořád dokola. A přitom šoufl, jako bys měla žaludek zvrátit...

Ach, kde ten zatracenej pingl vězí!

Prázdnota na tebe dotírá a dříve sis myslela, že to přejde nebo že si zvykneš; ale jaký omyl...! Čím dál víc tě užírá a co je horší, prázdnota odpočítávala čas i v přítomnosti táty a mámy. Byli s tebou v bytě, třeba se zrovna ani nekabonili, a přesto - bolela hlava, v žaludku jako bys měla inkoust.

Na jídlo není pomyšlení. Karina napustila vodu do dřezu a liknavě, nepřítomně se pustila do nádobí po snídani. Kdyby tu byl Tonda, povídali by si nebo by hráli kanastu. Všelicos by se

dalo podniknout, nějak zabít čas, aby nebylo tak neutěšeně. Jen kdyby tu byl n ě j a k e j č l o - v ě k ! Jenže Tonda nejde a od tý doby, co se odstěhovala máma, nemívají návštěvy. Přijde jedině táta, a to až v noci. A stejně jako by tu nebyl. Buď hecuje, nebo počítá prašule. Dřív jí dva týdny v měsíci uvařil. A máma taky dva. Beze slova, s navyklou pravidelností se střídali v povelu: "Karino, hotovo! Jdeme jíst." Ti dva seděli vždy zády k sobě, cpali se a hubovali ji: Karino, proč se v tom jídle tak šťouráš? Nebuď mlsná.

Až jednou... Divadlo skončilo...

("Karino! Máme od ní pokoj! Máma si zlomila nohu!"

"- - -?"

"Nakvartýrovala se k vykydalovi! Konečně tu bude klid!"

Karina stojí zmlklá jako olše na břehu zurčiny, suché rty sevřené, popraskané jako je kůra té olše.

Konečně? Konečně, táto? Měl jsi mámu někdy rád? A mě? Došlo ti někdy, že nejsem věc, ale živej člověk? Máma je fuč a ty sis oddych. - Kdy si oddychnu já? Jsem jenom náplast na tvým bebíčku. Jseš mi ukradenej. Máma jakbysmet. Znám lepšího člověka, abyste věděli, a já za ním pojedu!

"Karino, co je ti? Ty nejsi ráda, že je máma v trapu?"

"Jsem, tati."

"Máma je potvora, rozumíš! Kdybych tu nebyl, zkazila by tě. A byla bys špinavá. A měla bys nemoci."

"Děkuju, žes mě zachránil."

"Hlavu vzhůru! Z tebe něco bude, rozumíš!"

"Rozumím..." Karina pojede za Michalem hned zítra! -

A ráno vskutku stojí na prahu Michalova bytu. Byt je cítit kravincem, protože Michal je stájník a nemá kdy koupat se den co den v dřevěných neckách.

"Přišla jsem za mámou. Jak je jí?"

"Ujde to, Karin. Tak za mámou? A já myslel... No nic, nebudu překážet," řekne Michal a smutně svěsí hlavu.

"Počkejte. Přišla jsem za váma..."

"Tak to musí bejt láska..."

"- - -!"

Michal uchopí Karininu hlavu jako zadek jalovice: ze strany a rozkročmo, aby necukla. Něco zašeptá a ona ho políbí. Tahle chvíle by neměla nikdy skončit. Je v ní příliš málo místa pro cirkus Kopových a pro prázdno, které se do Kariny tak často vlamuje. Dnes zůstalo spoutáno.

O tom všem nemá Michal ani ponětí:

"Musíš dovnitř, Karino. Ať nás máma nepodezírá. Nejsem od rtěnky?"

"Nejsi, Míšánku..."

"Počkej, tak zrudlá k mámě nemůžeš. Počkej chvíli."

Znovu ho líbá. Když nemůže zrudlá k mámě... Za hodinu, za dvě zase odejde a - bude vzpomínat na štěstí. To aby si prázdno tolik nedovolovalo...)

"Prázdno!" vykřikla Karina a její krá se rozpláclo o prázdno na poli opuštěném sytým hejnem. Karina se polekala. Je snad blázen, že mluví sama k sobě? Domyla poslední talíř a vrátila se do ložnice. Zbůhdarma listovala v časopisu.

UHLÍ JE DOST NA CELOU ZIMU.

ČLOVĚK OVLÁDNE VESMÍR!

POHLAVNÍ NEMOCI NA ÚSTUPU.

Je v každý rodině takovej čurbes? Všichni, kdo se dřív milovali, nakonec nenávidí jeden druhýho? Mě taky čeká jen a jen tohle? Jestli jo, pak raději nic! Vůbec, vůbec n i c !

Až se táta dozví, že nebudu mít ani maturu, co se stane? A jestli se dozví, že Rádl byl mým - zblázní se. Nebo mě vyhodí z bytu? Lidi roznesou víc, než je pravdou. Lidi těší neštěstí druhých, třeba kdysi milovaných.

("Ty už jsi tady? Vidíš, vidíš. Jedinej den ho máš na krku a už se ti to zajídá. Já s ním byla sedmadvacet let! Sedmadvacet, Karin! Hrůza! Nikdy si nepřestanu vyčítat, že jsem si ho vzala. Nebejt tebe, dávno jsem si spakovala pět švestek."

"Takže jsem to zavinila...?"

"Neber si to tak. Hlavně nelez pod čepec s takovým podobným. Když jsi byla malá, kolikrát mě k tobě ani nepustil! Ani kojit mě nenechal! Pěknej táta! Holka, kdybys prožila, co já..."

"Co noha, mami?"

"Mám sádru. Vidíš. Než ji sundají, noha mi zhubne. Budu chodit s kozím lýtkem. A Kopa z toho má radost. Mělas ho vidět, jak se zubil, když se mi to stalo. Zvíře!... Je to zvíře...!")

Nevysvlečená zachumlala se Karina pod přikrývku. Rozpláclé krá se vrátilo v ozvěně zimy. Neber si to tak. Takže za to můžu já? Nebýt mě...

Nebýt tebe, Karino, ti dva by zůstali stejní. Všechno kolem by zůstalo, jak je! domluvily dívce nepřečtené knihy.

Dobře, dobře! Ale mně to máma řekla do očí: "Neber si to tak." Vždycky, vždycky jsem přišla k věci jako slepej k houslím. Tejden jíst s mámou, tejden s tátou. Nevěřit mámě. Nevěřit tátovi. Nedávat dárky. Máma je potvora. Táta zvíře. Nebrat si příklad z mámy. Něco ze mě bude.

Chtěla jsem se svěřit, pláchnout z cirkusu, dokázat, že existuje i lepší život. Šťastnej a bez humbuku, můj vlastní život podle mých představ. To jsem chtěla právě s Michalem, a nejdříve se zdálo, že bude po mým...

("Kde je máma, Michale?"

"U ortopeda."

"Říkal jsi..., že se mnou chce mluvit..."

"Chtěl jsem s tebou bejt sám."

"Pořád se bojím, že to máma pozná..."

"Řekni miluju tě."

"Víc než máma!!"

"Řekni zbožňuju tě."

"Vyhoď mámu! Nechci, aby tu byla!"

"Nemůžu tu bejt sám, Karin! Ty přece víš, jaký to je - bejt sám. Máma odejde a co já?"

"Budu s tebou."

Karina se schoulila do klubíčka, zajíček, který nemůže dál. Zvláště když Michalova dlaň tak teple, tak hebce hladí. Na alabastrově bílou krajinu těla se slétly vrány. - -

Karinu nemrzelo nic. Z panny se stala žena. Pochopila smysl zim a smysl jar a rázem přečetla všechny své knihy.

Jako manželka si připadala:

"Tam přijde obývací stěna, pod okno květinovej stolek a sem křesla. Televize do rohu. Dveře do kuchyně vysadíme. A chtělo by to vymalovat - hustější váleček, Míšánku."

Jak snadno se rozhodla! Na světě nemůže být nic horšího než cirkus, jehož exhibiční program nemá konce; místo vstupenky rodný list a máš předplatné na desetiletí dopředu. A jaké atrakce jsou k mání! - - - Chvíle s Michalem - to je opravdový život. Jsem dospělá! Má mě rád! Naši ať se postaví na hlavu. Teď jim ukážu, o co oškubali jeden druhýho, a mě teprve! - -

Avšak schůzek přibývá a novoty si dávají na čas.

"Míšo? Už jsi to řek mámě?"

"Ještě nebylo kdy, Karin..."

"Trvá to dlouho. Neděláš to schválně?"

"Nejanči. Nebylo kdy."

"A teď? Teď není? Půjdeme za mámou spolu a řekneme jí, ať si sbalí saky paky."

"Karino - nebuď naivní. Musím si promyslet každý slovo..."

"Já nemusím! Když ty musíš, tak já ne. Řeknu jí to sama a basta!"

"Ani nápad!"

Podívá se na něho zostra. Je to přísnost a nesmlouvavost a přímočarost, co se mu vpíjí do obličeje. Něco takového dokáží jen poříčské vichry. Nedokázal nepodhrabat se pohledem do podlahy, a to přesvědčilo Karinu ještě víc: Hraje to na mě! Nechce od mámy!

"Proč mě houpeš? Zejtra sem přijdu. Chci vědět, pro koho ses rozhod.")

Není nic horšího než nejistota. Než klam a cirkus, který je znovu na cestě k tobě. Michal s tebou nesměl jednat jako máma s tátou!

Karina vstrčila ruku pod polštář a přimáčkla ho k obličeji. Zahřálo to iluzí, že něco něžného přeci jenom zbylo.

(Stojí ve stejném altánu jako včera večer a dýchá úzkostně, tak se bojí. Bojí. Aby Michal neřekl: Rozhod jsem se pro mámu. Už jsou dávno čtyři a Michal nikde. Pět. Neukázal se. Až před šestou se navrací Karina domů. Zbytečně čekala, *on* se neobtěžoval. Rozhodl se vážně pro mámu? A co její plány? Nemůže se jich jen tak zříct, nemůže...! Bylo by to stejné, jako... jako by vůbec neexistovala. Co je vlastně život? Touhy a touhy...

Příští ráno není jako rána ostatní; poprvé nejde do školy, míří za Michalem a dorazí v poslední chvíli - Michal se právě chystá z bytu.

"Kde se tu bereš? Máš bejt ve škole..."

"A tys byl včera kde?"

"Doma. Kde bych byl?"

"Proč jsi nepřišel?"

"Nepočká to do odpoledne? Mám šrumec."

"Já kvůli tomu nešla do školy."

"- - -!"

"Tak proč jsi nepřišel?"

"Některý věci vidíš moc naivně, Karin. Není to tak jednoduchý. Nemůžu Helgu odstrčit. Není k tomu důvod."

"Já jsem důvod! Michale! Jsi jinej..."

"Nemel. Život je jinej, než se tobě zdá. Je to bejk. Nabere tě na rohy a do smrti jsi kripl!"

"Šlo ti jenom o tamto. Už se mě chceš zbavit."

"Mám vás rád obě."

A tu jako by vypila inkoust. Nemá stání, žaludek na vodě, slabost v lýtkách; je to tu zas! Michal to způsobil! Tajtrlíček vhopkal do manéže, a představení pokračuje.) -

Ten den poprvé nebyla ve škole. (Připoutá k sobě Michala! Máma je o tolik let starší!)

Ten den začala tahat tátu za nos. Měla každodenní rande v altánu za hromadou železného haraburdí a přitom tvrdila: Ve škole při starým, tati.

Nakonec jí to nedá. Přijede jakoby za mámou a Michal ještě není doma.

"Mami? Proč se s Michalem nevezmete?"

"Blázníš? Podruhý se do toho pohrnu? Takhle je to lepší. Nemáš žádný závazky... Nikdo tě neomezuje."

"Jemu to nevadí?"

"Pajdulínkovi? Líp si život zařídit nemoh. Jde, kam chce, jde, s kým chce. Beztak vím, že nějakou má. Denně je fuč. Ale co! Když ji nemám na očích, nevadí mi. Jedno musím uznat - i když je Michal mrzák, má prostě šmrnc."

"Myslíš, že tě má rád?"

"Má rád ženskej obdiv. Potřebuje ho jako chleba."

Špatně si vybrala cestu ze šapitó, kde excelují sólisté Primitiv, Svévolný, Egoista. Chtěla prchnout daleko, hodně, hodně daleko, a zatím dorazila druhou stranou zpět. Sedí jediná v ochozech a exhibiční představení pokračuje.

Avšak ještě se nevzdala, ještě je tu šance. Kuje inženýrský plán. Jen zbytek dne a jednu noc, a zítra přijde Michal do altánku opět.

"Co je ti, Karino? Jsi jako bledule."

"Poslední dny je mi nějak zle. Zvracím."

"Neblázni! Fakt zvracíš? Ráno?"

"Jo."

"Bylas u felčara?"

"Jo. Včera."

"No - a?"

"Budeme mít malý."

"To mě teda poser! Boha jeho!"

"Ty nejseš rád?"

"Jsme snad manželata?"

"Vezmeme se..."

"Vezmeme séé!" zaúpí Michal a má to být chlácholení. "Na to musí bejt dva! Já do chomoutu nevlezu."

Konec, je konec! uvědomí si Karina. Ani poslední plán nevyšel. I poslední naděje na štěstí je vykonstruovaná jako ta zkazka o těhotenství. Teď už neskryla, že je sama ještě dítě: bulí. Michal přebíhá sem a tam. Karina pláče, dítě, které nespravedlivě brzo dospívá. Ze sna jsou ruiny a zbyla skutečnost: fyzika, chemie a matika za pět. Sto dvacet neomluvených hodin, vyhazov. A táta nic netuší a lidi budou ukazovat prstem.

"Michale, to nemůžeš udělat. Umíš si představit tu ostudu?"

"Prcka si necháš vzít a po ptákách!"

"Fíí. A to není ostuda? A co ve škole? Přes čtyři tejdny jsem tam nebyla! Vylejou mě! S tátou to sekne..."

"Najednou máš starosti! Tatínek! Přežil gestapácký manýry svý Helgy, přežije i tohle. Ten se má rád!"

"Sobče! Sobčéé!" zaječí zaječí a stane se vránou a vlepí vykydalovi políček na posměvačná ústa. "Takhle je to s náma! Žádná láska! Zase jen cirkus!"

"Moment, milostivá dámo!" Michal vrátí Karině pohlavek. "Jsem fackovací panák, nebo co? Utrum! Doufám, že je to jasný...," a jde jako po rozpálených plátech, a ne po sněhu.

Nic jsem nezavinila a pykám nejvíc; zabědovala Karina.)

"Tak co je s tebou? Slyšíš?"

Vylekaná Karina s sebou trhla:

"Jasně že slyším! Neřvi."

"Já... myslel, že se ti něco stalo. Takovou dobu tu stojím. Dvě hodiny odpoledne a ty v posteli!"

"A co mám dělat? Mluvko. Měls přijít před obědem..."

"Paní Schulzová mě hladovýho nepustila. Máme hotovo. Vrby jsou vysekaný a olše taky. Prokouklo to tam."

"Dřít se zadara pro cizí bábu. Co z toho máš?"

"Tomu ty nerozumíš..." Zaječí vstalo z mrtvých a pod bílou řízou pole začalo pučet.

"Jo? Koukni na svý kalhoty. Ty vypadají. Stály nejmíň tři stovky."

"Jsi jako tvůj táta."

"Moc bumbáš. Ten čajíček ti leze na mozek."

"Jen se nevztekej. Schulzový nemůžeš přijít na jméno, ale před ní ani necekneš. To není fér."

Karina se posadila a jako bez ducha hleděla na Tondu. Přeskočilo mu, pikolíkovi? Je tady tři dny, a jak se naparuje! Jako žába kuňkal, a teď si myslí, že sněd vtipnou kaši...!

Rozzlobil ji, troufalý Čajíček. Nemá ovšem na vybranou a může jen škemrat a lísat se:

"Přece se nebudeme hádat, Toni. Schulzová sem, Schulzová tam."

"Nejsi rovná! Tátovi se nepřiznáš, jenže mně se do toho nechce."

Slova zrcátka Karinu oslepila. Je jí malinko stydno. Víc trpce. A nejvíc úzko. Jemu se nechce? A komu potom?

"Jestli to tátovi neřekneš, něco si udělám! Uvidíš, že si něco udělám! - Nečum. Když rovně - tak rovně! Něco se stane! Kdybys u nás bydlel, vyvaloval bys bulvy, to si piš! Co já prožila, to žádnej! Se mnou nikdo nikdy rovně nejednal!"

"Tak dobře. Ale víckrát nic takovýho nechtěj." Tonda pozvedl káravě obočí a pohrdavě škrtl o Karinu. Vždyť je to sotva hodina...

(... "Jdete z pošty, paní Schulzová?"

Žena mávla obálkou svíranou v ruce. "Neteř mi píše z Němec. Nejspíš mě zve na velikonoce."

"Pojedete?"

"Ani zadarmo! Byla jsem vloni a toho běhání po úřadech! Těch lejster, co musí člověk vypsat! Toho doprošování, co sem do tý škatule a co do tý druhý! Chovají se k člověku, jako by byl malomocnej. A na hranicích? Nepřej si vidět ten tyjátr! Náš vlak tam stál deset hodin,

než celníci všechno prohlídli. Každou tašku, každou kapsu! A pod oknem vojáci se psy jako někde v lágru! Moje neteř byla v novinách, abys věděl. I ty noviny mi sebrali! Už to nechci prožít! Nikam nepojedu! A třeba mě ani nezve - ještě jsem to nečetla..."

"Vždyť to máte otevřený."

"To Kopová. Po válce to s ní bylo nahnutý, ale nakonec se s nima domluvila."

"S kým?"

"S Čechama. S komunistama."

"Na čem?"

"Úřaduje na poště. Když dostane někdo psaní odtamtud, přečte jim ho.")

ČÁST ČTVRTÁ
VRAKOVIŠTĚ
I.

"Cococo! Ždibet jsem to přepísk, no! Zato jsem ti přivez prezent. Tumáš!"

Tonda ospale mžourá na rozjařeného Kopu. Ochlasta! Po půlnoci budí lidi!

Kopa je bílý jako smrt. V ruce knihu, škube s ní, jako když dráždíš kostí psa. Tonda jako by kousl do šťovíku. Zdálo se mu o majorovi a jeho samopalu. Tak tedy žádný ať Toník nečeká! Práskli do bot a vykašlali se na mě. A já si tátu s mámou vymaloval do růžova, stýskal si a kdeco si dal líbit. Od Pindi, od Drápka, od Kikiho a všechno jsem vydržel bez brekotu a bez žalování: Tam někde nahoře je nebe a naši mě vidí: mají radost, že nejsem žádnej ufňukánek.

Vím, co je to být Gérardem Philipem, Drahuno. Tedy aby to bylo jasný. Philipe je jeden - Schröder jeden. A tak to zůstane. Důležitý je nebejt srab.

"Nekoukej. Vezmi si to. Nebo mě nasereš!" vypískl Kopa dotčeně a hodil kostí. "Řeknu ti, já měl dneska den, ani nemyslet. Tejden co tejden se k Jéňovi valím, aby kluci z branže neřekli, a představ si to - oni se na mě vyflákli. Kdyby mě aspoň nehoupali, pacholci! Ten zájezd jim beztak nezbaštím!... Nejvíc mě naštval Jéňa. Tu nohatou servírku za mnou poslal, aby mi věšela bulíky na nos. Kluci prej nepřišli kvůli mně, když prej si Karina zkazila život. Blbci! Dal jsem Karině první a poslední. Nic nezkazila. Rozumíš!"

IDEÁLY SOCIALISTICKÉ REVOLUCE UBRÁNÍME!

"Pane vedoucí... Já..."

"Co ty? Ani se nepodíváš, jak se knížka jmenuje?! Kolik stála?! Je ti to fuk?"

"Tak si to nevykládejte, pane vedoucí. Mám opravdickou radost. Ještě jsem žádnou knížku nedostal..." Co jen to Karině slíbil? Cožpak může Kopovi říct, co provedla? Kopa mu přinesl dárek a on mu za to... Ne! Karino, zlob se nezlob, sama musíš. Já ne. Připomínáš mi Drahunu. Jsi stejná. Jsi stejná jako velebný pán s kasičkou na údržbu kostela, jako doktor Řehák, co

agituje pro socialismus, a přitom obyčejný zlodějíček, jsi jako oni, samý úsměv; ano, tati, jde to jako na drátku, budu inženýrka; jako oni, ti pokrytci, co pořád jen předstírají a nic nemyslí doopravdy... Teď mě mrzí, že jsem ti naletěl - nic si neuděláš, nestraš. Je to jen jedna z tvých habaďúr.

"Ještě od nikoho, Anton? Fíí. Jsme na tom stejně. Ať byly vánoce, ať jsem měl narozky, ať svátek, nikdy jsem nedostal, ani co by za nehet vešlo! Každej se na mě vysral."

"- - -?"

"Koukáš, viď? Moc dobře vím, cos prožil. Až pojedu do Poříčína příště, zase ti něco koupím..."

"Jak vám to oplatím?"

"Co bys mi oplácel. Už tady dlouho nebudu. Karin odmaturuje a dostane se na vejšku. Sbalím fidlátka a odstěhuju se ku Praze nebo rovnou do Prahy. Ale ještě si namastím kapsu, rozumíš. Chytal jsi někdy ryby?"

"Dřív. Na špendlík. V děcáku."

"Fajn. Ráno mi uděláš těsto."

"Vy máte udice?"

"Koupím si je. Jéňa by sice půjčil, jenže já si to ve vlaku přepočítal. Koupím si svý pruty a budu chytat dvakrát v tejdnu. Těch pár stovek, co dám za udice, dostanu rychle zpátky."

"Nevím to určitě, ale myslím, že v zimě ryby moc neberou..."

"Berou. Mám to zjištěný. Berou jako vzteklý. Večer budeš v lokálu beze mě. Věřím ti. Dostaneš kasírtašku. Pojedu šestkou k Hradišti. Teď abych se trochu vyspal... Hlavně nezapomeň na to těsto."

"Dobrá..."

Kopa zaklonil hlavu a zarejdil pohledem po stropě:

"Toníku. Musím ti něco říct."

Pak mu hlava komicky a prudce poklesla:

"Ne. Není to tak. Němci nejsou horší než Češi. Dřív, dřív jsem si to myslel, ale přešlo mě to." Teď si ustlal pro šedivou hlavu v obou dlaních a jak stiskl, na každé líci vyskočil tučný varhánek. "Chtěl jsem ti říct," vyteklo ze směšně našpulených úst, "máma s tátou se na tebe nevyflákli. Byli se sklárnou srostlí, to mi věř. My Češi jsme je po válce potřebovali - proto směli zůstat. Ale po převratu vzalo hodně našich roha. Tvůj fotr moh chodit po Šumavě se zavázanejma očima. Tak jim pomoh..., tak pro ně tu práci udělal..."

"Mně nevadí, že táta převáděl. Nevadí mi, že zdrh. Nechal mě tu - a to se nedělá! Máma to samý!"

"Vždyť ti říkám - nevykašlali se na tebe. Oni je dostali."

"Kdo oni? Ti, co je převáděl? Ti, co hlídají hranice?"

"Nevím."

"- - -!"

"Fakt to nevím."

"A máma?"

"Slyšela střílet. Normálně se o fotra bála. Letěla za ním a nakoupila to taky. Je mi to líto, Tondo."

POŘÍČÍNSKO - OBRANNÁ HRÁZ PŘED SVĚTOVÝM IMPERIALISMEM!

"Kde je pochovali?"

"- - -!"

"Kde mají hrob?"

"- - -?"

"- - -!"

"Karel a Jan taky nemají hrob. Bůhví, do jaký díry je hodili. To se ve válce stává."

"Válka skončila v pětačtyřicátým!" rozkatil se Tonda.

"Co tě nemá. Pořád je válka," zavrtěl Kopa hlavou. Viděl, že Tonda nerozumí a už se mu nechtělo přednášet. Vyvrávoral z pokoje.

Na chodbě drcl do zdí křupot škváry z Kopových podrážek a po něm chechtavá ozvěna. "Historie je jenom taková fiflena. Nikdy to s náma nemyslela vážně. Lže každýmu a pokaždý jinak."

Tonda má z knihy radost, ale chybí mu chuť do čtení. Těší se na zítřek. Až přijde Lenka Vojtová, která má tak teplou ruku! Lence nevadí, že je Němec.

Těší se na paní Schulzovou. Když rubal kmeny, stála za ním a okukovala ho.

"Ty se v životě neztratíš."

A pan Kopa mu věří. Dostane kasírtašku...

Ráno prorazilo tmou. Ledové květy na oknech se zatřpytily oranžovým lomem světla pouličních lamp a ulici provětral zběsilec vítr.

"Dobrýtro, Karin."

"Ahoj, tati. O čem sis to v noci s Tondou vykládal?"

"Ty o tom víš? Měl jsem špičku."

"Nespala jsem. Co Tonda? Co vykládal?"

"Ále. Vlastně nic. Přines jsem mu knížku... Mně je ho hrozně líto. To víš, sirotek to má vždycky těžší. Těžší než nemanželský děti."

"Tonda je sirotek?"

"Už od pěti. Vyrost v děcáku. Není to špatnej kluk."

Proč mi nic neřek? Jaká jsem já, to mu va, ale o sobě ani muk. Nic tátovi neřek, pitomeček! Už jsem to mohla mít za sebou...!

"Abych nezapomněl, Karin. Pro tebe mám taky čtivo. Stačí pět?"

"To si zase počtu."

"Počkej. Počkej přece. Neuklízej to hned - něco ti ukážu. Podívej! Tuhle napsal chlápek, co je příbuznej s Flosmanem, představ si. Zamysli se. Když to sved on, bude to hračka i pro tebe. Zkus taky něco napsat! Přečetla jsi stohy knížek. Aspoň jednu napiš! Po matuře. Přes prázdniny."

Kouká na tebe, jako by tě viděla poprvé, ale nedivíš se. Karina je neprůbojná, ovšem ty nejlíp víš, co v ní je. Jako scéna z němého filmu, který jsi viděl v Hamburku, připadá ti tento okamžik. Karina má pootevřená ústa cudné posluhovačky, ty lišácký úsměv holozubého námořníka. Máš perspektivy, Karino!

"Co mlčíš, dítě?"

"Když já nevím, tati. Ty mě přeceňuješ."

"Nebuď skromná. Jsi po mně."

Karina stojí uhranuta. Vzlykne. Tak ráda by se vyplakala. Co si to táta zase vymyslel na svou věc? Na svou uraženou ctižádost?

Teď má Karina příležitost všechno si s tátou vyříkat. Přiznat předčasný epilog v gymnáziu. Zoufalost Karinu ponouká, avšak strach je zdatnější borec a nedá, nedá si poručit. A tak Karina docela ráda slyší jeho potměšilé pokárání: Vyříkat zpříma? Ty? Máš na to? Nikdy jsi s tátou zpříma nejednala! Tonda tě prokouk.

"Taková knížka hodí pěknej balík, Karin."

"Zkusím to, tati," zaječí zaječí a vrány klovou o něco posedleji:

"Tak vidíš, že se na to cítíš! Abys věděla, i já teď budu víc vydělávat. Večer jdu na ryby. Píchneš Tondovi v lokálu, hm? Vezmeš si kasírtašku, aspoň budu klidnější."

"Dobře, tati."

"Pojedu šestkou a vy v deset zavřete. Pár hodin beze mě to zvládnete. Teď už musím jít, štamgasti tu budou co by dup. Tak zlom vaz ve škole."

"- - -?"

"Počkej!" Kopa se ohlédl, už jednou nohou v chodbě. "Co měl Tonda v noci vykládat?"

"Ále! Představ si - byl u báby Schulzový sekat roští. Není blázen?"

"Určitě to nedělá zadarmo. Bába je zazobaná - posílají jí z Německa... A to je všechno?"

"Jo, tati."

"Už jsem se lek, že se něco stalo. V Poříčíně mě chtěli šponovat. Že sis zpackala život, nebo co. Aspoň vidíš, jaký jsou lidi kurvy."

Ta vůně mlíka! A brambor! Když ji cítil Tonda z kuchyně dětského domova, pošilhával po kuchařkách. Byla mamka taky v bílý zástěře? Vařila bramborovou kaši?

Tonda hnětl poddajnou hmotu těsta a myslel - na Lenku Vojtovou. Dneska dostane doktor Řehák na čuňu! Jeho zdobná pacička bude viset - na nástěnce.

"Nazdar, Čajíčku! Ty hrdino!" mlaskla Karina

"Ahoj..."

"No nekoukej. Takovou příležitost jsi měl! Táta je z tebe naměkko."

"Nešlo to, Karino."

"A kdy to půjde?"

"Nikdy. Ty musíš!"

"Blázníííš?!"

"Třeba jo. Ale nepočítej se mnou."

Vyjukaná Karina bezděčně chňapla po lokně na spánku. "Nevíš, co mluvíš. Drž přece slovo!"

"Rozmyslel jsem si to, Karino. Už kvůli tobě. Spoléháš na druhý, že za tebe vyřídí všechno nepříjemný."

"Jestli to tátovi neřekneš, něco si udělám. Přísahám!"

"Nehraj to na mě..."

Karina stiskla zuby. Co je to tu za frajera? Dělá se chytrým.

Zahloubaná, pomalu se vrátila do bytu. Na židli dosedla ztěžka; bledolící a strnulá, vyčerpané zaječí. Kdy už bude konec tomu všemu? Co si přála, je tatam, a co provedla, zůstane navždycky? Nedostudovala, s milencem vlastní mámy se zahodila, tátu vodí za nos... A on z ní chce mít spisovatelku! Jakoby ne o sobě, nýbrž o komsi cizím uvažovala Karina. Byla a bude přihlížejícím excelujících sólistů. Hle - Primitiv, desetkrát salto mortale, to je výkon! A na provaze Svévolný, úžasnej krok baleťáka! A na poníku Egoista! Ten si o sobě myslí, ač vláčí lýtka v pilinách!

Chtěla by se jim vysmát, ale může, když jí nedají pokoje? Vtáhli ji mezi sebe, a jde z ruky do ruky. Na pošklebý my nejsme zvědaví, jsi taky naše, tak hopla. Nevěřit mámě, nevěřit tátovi. Nedávat dárky. Máma je potvora, táta zvíře. Nebrat si příklad z mámy. Něco z tebe bude, rozumíš!

Kdy bude konec toho všeho, zatraceně!... Kdy?... Dá rozum..., až nic z toho ani neuslyším, ani neuvidím. Až o ničem z toho nebudu vědět. Až prostě nebudu.

Nebýt! To je řešení...

Výčep je ještě bez živáčka. Jen zpoza pípy vyčnívá Kopova pravidelně nakynutá hlava, koblížek s ušima, napadlo tě.

"Fíí. To jsi ty, Toníku? Proč tak brzo? Stačí na jedenáctou."

"Přines jsem vám to těsto, pane vedoucí."

"Fíí. Ukaž? Tak na tohle se chytají prašule, kamaráde. Neřek bys, co? Ještě tomu vylepším apetit a večer... Pojď, něco ti ukážu."

U výklenku s registračkou vyčnívají zbrusu nové rybářské pruty.

"Čubrníš, co? Osm stovek jsem za to dal!"

"Máte vůbec povolenku?"

"To je přepych. V noci a v mrazu mě nikdo kontrolovat nebude... Fíí! Ptala se po tobě slečinka Vojtovic. Je v zasedačce."

Tondovi se rozbušilo srdce. Loudal, rozpačitě se šine k zasedačce a má trému. Tam se to stane a nemůže být jinak: změní se v něm počasí, změní se v něm doba, režim.

"Ty už jsi tady? Ahoj..."

"Před chvilkou jsem přišla."

Je hezká! Hezká a přívětivá Nej. Možná už bylo víc lidí takových, ovšem on viděl jen ty druhé, ty horší: vychouše, Pinďu a Kikiho a Drápka, doktora Řeháka a velebnýho pána, jenom takový viděl; a pro stýskání po mámě a po tátovi neměl oči pro svět, jakej opravdu je. Nu, neměl.

"Dáme se do toho? Ukážeme Řeháčkovi, jak agitovat?" Vojtová je zápal sám. "Agitační středisko má odpoledne schůzi. Řehákovi polezou oči z důlků. Vsaď se."

"Aspoň mu dojde, jakej je blbec."

"A to zase ne. Ale lidi budou vědět, s kým mají tu čest," řekla Lenka, když připíchla fotografii na malou nástěnku u předsednického stolu.

Tonda jí podal zbylé špendlíky:

"Jsi třída."

UDĚLALI JSME KUS POLITICKÉ PRÁCE! připsala Lenka pod fotografii.

Karina krátce zamávala. "Tak já frčím do školy, tati."

"Není ti nic? Jsi nějaká bledá."

"To se ti zdá. Mám trochu trému. Píšeme písemku z fyziky."

"Však si poradíš. Hlavně nedávej nikomu nic opsat! Až prodám ryby, koupíš si šaty na maturák. Ani učitelky nebudou mít takový."

"Už se těším."

"A nezapomeň. V šest odjíždím - píchni Tondovi ve výčepu..."

Takový šaty nebudou mít ani učitelky; ušklíbla se Karina ještě na náměstí. Jako kdyby na tom zrovna teď záleželo. Sám pro sebe si koupíš oblek, táto - černej, smuteční, a odmaturuješ místo mě. Budeš inženýr! A jakou bichli napíšeš! Zvládneš to přes prázdniny, rozumíš!

Místo do školy míří k vrakovišti. Dnes naposledy: rozhodla se. Nač se trápit, kdo řekne tátovi pravdu, nač? Vždyť o nic nejde. Podstatná je podstata. Ať si po Karině natahují paňáty Primitiv, Svévolný a Egoista, nedosáhnou. Naposledy jde k vrakovišti. Odpoledne ještě zpátky, a pak už nikdy nikam.

"A je to hotový! Nejúčinnější agitace, jaká nás mohla napadnout!" nadchla se Lenka. "Dík žes helfnul. Nezapomínáš na vitamíny?"

"Ještě nezabraly."

"Nebuď nedočkavej," řekla Vojtová. Na mžik zaváhala, ale nakonec šeptla:

"Můj taťka taky neměl rodiče. Deportovali je na Sibiř a oni tam umřeli. To bylo ještě za Stalina... Kdybys něco potřeboval, zajdi."

"Mně na tom nesejde, že jsem sirotek. Hlavně že se na mě táta s mámou nevykašlali."

"Naši přišli na Šumavu ze Sovětskýho svazu. Z Volyně. Ti by mohli vyprávět, panečku!"

"Já... V noci jsem si na tebe vzpomněl... Jak jsi mi přinesla ty fotky..."

"Taky jsem si na tebe vzpomněla..."

"Budeme vzpomínat společně?"

"A kdy by se ti to hodilo?" zasmála se Lenka.

Pod košili jako by mu zalezl mráz. "Zejtra."

"Tak jo."

"Tak jo."

Štěstí se ho pokouší povytáhnout vzhůru nad budovu Huberta, nad kostel a nad Poříčí; a chce se mu výskat. Dokonce ani uklízečky Schulzové by si nepovšiml, kdyby sama nespustila:

"Ty jsi vzhůru? Já zaspala! Mám nohy jako z olova. Pálila jsem klest až do tmy. Kdo by ti stačil, ty jeden Béme..."

"Až přivezou tu suť, řekněte mi."

"Jak ti to oplatím?"

"Už jste mi to oplatila, paní Schulzová..."

"- - -?"

"Měla byste si pospíšit. Vedoucí bude řádit."

"Ten je mi ukradenej. Šest křížků a ještě si myslí, že peníze udělají ze života paradajs!"

Z pootevřeného okna se vyklonil Kopa:

"Že jste pobrala všechen rozum, o tom žádná. Ale uklizeno nemáte, paní malířová. Hněte sebou! A víckrát se nepleťte do cizích věcí, rozumíte."

"Umtata - umtata! Vždyť je to pravda!" - -

Jdeš po schodech, schody vržou, jsou to odřené schody s vyšlapanými dolíky od podpatků, co lidí tudy prošlo, přímých i vychytralých, ale hlavně že i přímých.

Pokoj číslo sto jedna: skromná místnůstka, postel s nočním stolkem a na podlaze roztřepený koberec. Té radosti, když jsi sem poprvé vstoupil! Přeci jen vlastní příbytek! Bude mým výsostným územím, tady upředu sny o holce Nej a o všem, co je v životě dobrýho. Pamatuješ si to přesně. A pro jistotu ještě: Jestli zůstane jenom u snů, stane se pokoj azylem. V něm přečkám všechno zlý.

Dopadlo to líp, než jsi doufal.

Nad skládkou šrotu plachtí káně. Myš pod podlahou altánku utichla a Karina sedí na bobku schoulená a lhostejná ke všemu. Bylo snad předurčeno náhodou, že myšlence na smrt předcházely cesty sem, na pusté vrakoviště? Tušíš nějakou souvislost, Karino?

Houby souvislost!

Karina vidí jen to, co má před sebou pořád. I kdyby bylo kolem ní sebevíc lidí, zůstane sama. Všichni lidé jsou sobci! A protože jsou takoví, nemůžou si rozumět. Každej má v sobě něco nevyzpytatelnýho, jednou ti prospěje, příště ublíží. A za rovnítkem toho všeho je cirkus.

Když bylo Karině nějakých deset, chystala mámě dárek k narozeninám. Přišel táta: "Co to vyrábíš, Karin?" "Hadrovou panenku, tati." "To je domácí úkol?" "Ne - mamka má narozeniny." "To tě nesmí ani napadnout, rozumíš. Máma je ošklivá! Dej to sem! Popozítří ti to vrátím..."

Nebo mámino: "Nemám tátu ráda, protože je sobec." "Tak proč sis ho vzala?" "Jaký táta je, poznala jsem až na svatební cestě. Nebudeš tomu věřit, ale platili jsme každý zvlášť. Oběd. Nocleh. Jízdný. On svý, já svý. Prý pro jistotu. Kdyby se nám to spolu nepovedlo. A takovej je pořád. Vyděláváme společně, ale dodnes nevím, kolik máme našetříno. Inkasovat nesmím. Tržbu počítat nesmím..."

Prostě cirkus. Nejdřív se do sebe táta s mámou zamilovali, a takhle to dopadlo. Nejdřív jsme se do sebe zamilovali já a Michal, konec o nic lepší. Protože nejvíc je v každým člověku ze sobectví. Někdy je poznáš až po čase, jindy hned, v pouhým slově. "Podruhý se vdát? Ani nápad! Nikoho si na krk nepověsím. Takhle je to lepší - jsem bez závazků a dělat si můžu, co chci. Myslíš, že Michalovi to tak nevyhovuje?" "Hlavně nedávej nic opsat."

Defilé Karininých vzpomínek přerušily kroky. Ze zplanělého rybízového keře bez listí vzlétlo hejno sýkor. Zbyl slábnoucí šelest větví a křupot sněhu.

Michal!

"To je dost! Sháním tě po všech čertech!" drclo v jeho ústech cize a pohrdavě.

"- - -!"

"Už to fotr ví?"

"- - -!"

"Nebuď praštěná! Přišel jsem ti pomoct! Jestli se ti to nelíbí, můžu zase jít."

"Nemusel ses obtěžovat vůbec!"

"Mám známýho doktora. Toho prcka ti vezme načerno. Tak se doma nějak vymluv a řekni mi. Nebude tě to stát ani floka."

"- - -!"

"Jsi hluchá, nebo co?"

"Odprejskni!"

"Snad si ho nechceš nechat? Máš rozum? Já ho zapřu, přísahám! Jestli se narodí, zapřu ho!"

"- - -!"

"Kdy mi dáš vědět? Dělej - za chvíli sem přijedou s nakladačem. Nesmí mě vidět."

"- - -?"

"Tak dobře, ty náno! Dávám ti poslední šanci! Jestli se nerozhodneš, pomoz si, jak můžeš!" Michal se vykřičel a pustil se sněhem k bráně. "

Podivné... Podivné!...!...! Co v sobě Karina cítí, to je přece štěstí! Štěstí!...!...! Má nesmírnou radost. I zítra poběží nepodařený program Primitiva, Svévolného a Egoisty, Michal se bude bát, aby se máma nic nedozvěděla, máma se bude těšit z lásky bez závazků a táta pošle Tondu do hajan, a přepočítá hromádku svých tisíců. Pořád stejná komedie. Ale ona už nebude ani na pódiu, ani v hledišti. Má v srdci melancholickou radost a s ní přešla úleva do ní celé.

Také městečko zažívá proměnu: do hodiny přibafaly ze strojní a traktorové stanice dva zetory, ve vleku po valníku. Okrajů se přidržují na bobku sedící muži v ušatkách a ženy v teplých bavlněných šátcích. Drcá to, skřípe, poskakuje, ale družstevníci jsou rozjaření a větru a mrazu jako by vůbec nebylo. Sami jsou větrem a sami jsou mrazem.

Poslední přijíždí nakladač. Železné řezáky na širokých dásních se vkusují do rezlé hostiny. Obří morda co chvíli zvrátí šrot na valník. A hned si dopřeje znovu.

"Já budu mít okna na jih!" štěbetá buclinka, mléko a krev.

"Já taky. Ale až v tom na kraji. Ať maj děti výběh."

Postarší chlapisko má jiné plány:

"Mně je fuk, do kterýho baráku mě vstrčí. Ale byt chci ten uprostřed. Aspoň nespálím tolik uhlí. To víte, musíte mít tady - pod čepicí!"

Černá tečka na obzoru se zvětšuje a míří sem. Už je to ďobínek, už puntík. Špaček - dva špačci - vrána. Vrána dosedla na větev v koruně dubu, podkopávajícího se kořenem pod zeď zahrady. Přisedla si druhá. Obě chvíli přešlapují, povívají vzduch pažemi křídel, a když oba traktory odjedou s prvním nákladem, čekají s přiklíženými víčky.

II.

Pach piva a tabáku vsáklý do záclon a do omítek nevyvětráš. Na výčepním pultě stojí prázdné i nedopité sklenice, v rozích výčepu pyramidy odpadkových košů plné nedopalků. Odpoledne v hotelu Krchov bývá setrvale podobné jedno druhému. Jen Václav Kopa nějak omládl. Posedává v kuchyni u výklenku a smíchem zrůžovělý obličej mu vtiskl podobu spokojeného přiopilého čuníka dokrmeného slivkami.

"Fíí! To tu ještě nebylo. Vážně tam tu fotku necháš? Vážně, Tondo?"

"Co je na tom špatnýho?"

"Dobrá, dobrá... To tu ještě nebylo! Už aby tu pan doktor byl! To si nenechám ujít!"

Dnes už jen ryba na háčku potěší Kopu víc než past na Řeháka. Ostuda, která doktora čeká, Kopu tolik obšťastňuje, že mu to nedá a musí se napít rumu, tak dobrou náladu má. Zesměšněnej, zostuzenej MUDr. Řehák - odborník na nespavost!, ježíšmarjá, to je sladký!, to je sladký!...

Máš, co ti patří, doktůrku! Za ženou jsi mi lez a tvářil se jako by nic, nebylo ti hanba přijít mi na oči, nechat se obskakovat, a těch přátelských lichotek! Podvodníku! Ti mladí ti ukážou, zač je toho loket...

Abys vyčinil Řeháka sám, Kopo, k tomu ti scházela odvaha. Nebylo by politicky prozřetelné rozházet si to s ním. Ovšem Schröderovi fandíš. Zase rum? Jako vodu ho piješ: zachutnal ti samou blažeností. Anton je přece jenom sekáč, a kdyby i pana faráře doběh... Farář jde náměstím a má namířeno zrovna sem, no ba, je jeho hodina...

"Tondo? Vsadíme se o stovku, že faráři nic neprovedeš. Já říkám že ne. Když prohraju, kilo je tvoje. Platí?"

"K čemu by to bylo?"

"A nebudeš si platit limonády. Bereš? Až sem farář vleze, řekni třeba kasička je lepší než prasátko."

"- - -?"

Velebný pán je ztělesněná dochvilnost:

"Pochválen buď Ježíš Kristus."

"Aleluja, velebný pane. Aleluja."

"Dnes ne. Dnes opravdu ne, pane vedoucí."

"Jen si dopřejte, velebnej pane. Když vám chutná a máte na to."

"Vy ale umíte člověka přemluvit. Vy jeden agitátore!" Otylý kněz, deroucí se do lokálu krokem mládence při pánské volence se lišácky uchichtl. "Na mou duši, že umíte. Pánbůh vám to zaplať."

Kdepak pánbůh, faráříčku, ty zaplatíš! Pořádně tě zkouluju, že se nepostavíš na nohy. Pak dáváš největšího tuzéra. Připočítanej datum nevidíš, jednou jsi i dvakrát zaplatil. Kdepak pánbůh. Ty! Jedině ty!

KATOLICKÁ CÍRKEV JE PRO SOCIÁLNÍ SPRAVEDLNOST!

V lihovém odéru břinkla myšlenka dosud ani nevyřčená, třebaže tížící Kopovo vědomí desítky let: Agitační hesla přicházejí na svět, aby nás pojmenovala. Nás a naše nemoci. Není pravdou, že žijeme: to naše nemoci žijí a my je roznášíme sem a tam. Virózami a infekcemi ismů zamořili jsme podvedenou zemi a plytkost našich existencí se rozplyne, když se náš čas stane dávností hor. Naše teď je bezcenný.

"Maucta, pane vrchní! Už je tady Úřední rozum?"

"Před chvílí přišel, pane doktore. Račte do zasedačky. Posloužím jako obvykle?"

"Groček."

Tonda se shýbl pro rum. Už ho dělám, pane doktore. Chutnat nebude.

"Počkej, Tondo. Fíí. Dneska ho obsloužím já. Chci vidět, jak to s ním zamává."

Zamávalo dřív, než oba čekali:

"Co to má znamenat?!"

Za stolem deset mlčenlivých a nad deseti mlčenlivými VÝDOBYTKY SOCIALISMU UCHRÁNÍME!.

"Ptám se! Co to má znamenat?"

"Jeden groček pro pana doktora. Račte, prosím..."

Pěkná podívaná, moc pěkná, doktůrku - odborníku na nespavost. Nikdy ti nebylo hanba pohlédnout mi do očí, až teď, teď, když už o to nestojím, vymetáš podlahu pěstěným obočím. Nedám si ujít tvou ostudu. Tak mi promiň, že tu lelkuju, to víš, stárnu a obsluha mi trvá dýl...

"Tak řekne mi to někdo?" doktor znovu.

"My čekáme, co nám řeknete vy, soudruhu doktore," Ryneš do ticha. "Je to vaše ruka a maggi se tu skutečně ztratilo."

"Jste proti mně? To nemyslíte vážně?! Nezasloužil jsem se o agitační středisko? O jeho standard? O politickou výchovu lidí...?"

"S politickou výchovou bych se teď neoháněl, soudruhu doktore," Ryneš vytrvale, povzbuzen mlčením ostatních.

"To Vojtová! Nic mi neříkejte! A vy jste při ní! Máte rozum? Dneska podrazí mě a zítra vás! Drzá... V jejím věku nemá na něco takového právo! Přivandrovalec z nějaké, nějaké... prdele, kde lišky dávají dobrou noc!..."

"Ze Sovětského svazu, soudruhu doktore. Reemigrant z Ukrajiny, dosídlenec na výzvu československé vlády, soudruhu doktore. Buďte opatrnější na slova. Její soudruh otec vstoupil dobrovolně do jézetdé."

"Pane doktore," promluvil konečně i někdo další, holohlavec z druhého konce stolu. "Pane doktore, mně je za vás trapně. Kradl jste a místo abyste se zastyděl, místo abyste se omluvil, hubujete na soudružku Vojtovou. I kdybyste se o středisko sebevíc zasloužil, tímhle jste to postavil na hlavu. Uškodil jste nám."

"Prosím! Prosím! Já tady nemusím být!" Řehák se ohnal po klobouku na věšáku. "Ještě budete litovat. Ještě vám to dojde. Prosím, prosím... Jste vy ale blbci!" a přibouchl dveře.

Ten to schytal! Ten vycouval! Kdyby ho tak viděla Helga! Stejně Kopu mrzí, že nikdy nesebral odvahu naložit Řehákovi, kolik si zasloužil. Teď ho to mrzí. Až kdovíkolikátá sklenička rumu zhojila na pár hodin staré rány a znovu převládla radost. Dnešek je šťastným dnem. A šťastná bude i noc, až nachytá ten šupinatej majlant...

"Tondo. Zvlád bys to tady beze mě? Jsem jako na jehlách. Nejradši bych rybařil."

"Chtěl jste jet šestkou..."

"Povídám ti - jsem jako na jehlách. Aspoň se dřív vrátím. V šest ti přijde píchnout Karina. Přinese si kasírtašku. Zatím tu lidi pozdrž."

"Vždyť jste říkal, že budu kasírovat já."

"No jo. Ale ty neznáš místní. Zdrhli by ti bez placení."

"Tak šťastnej lov."

Kopa zamířil do skladu. Raději ještě jednu láhev vaječňáku do těsta. Raději ještě láhev rumu pro sebe!

Za oknem se rychle smráká. I dým cigaret v lokále houstne. Za stoly tu a tam posedávají obvyklí hosté, mužští ze sklárny a z jézetdé, před sebou poloprázdné sklenice, popelníky s nedopalky a torza pýchy prohrané v karbanu.

Ze zasedačky vyklopýtá Vojtová, tvář v kapesníku a kapesník umokřený:

"Toni!"

"Co se stalo, Leni?"

"Ryneš se do mě obul! Mám sprostý způsoby. Roztrhal tu fotku! Hrozně mi vynadal..."

Jseš si jist, že se svlékáš z kabátu tichošlápka, a dáváš to najevo:

"Lenko. Vždyť to tak dopadnout muselo..."

"Neudělala jsem to z frajeřiny. Z principu! Jak vypadáme před lidma, když lžeme sami sobě? Když se vydáváme za něco, čím nejsme?"

"- - -?"

"Co zřízení? Co socialismus? Taťka se dal do družstva bez nátlaku. Volyňáci mu naplivali do obličeje. Dodnes s náma nemluví. Jejich děti si se mnou nesměly hrát."

"- - -?"

"Když jsi věděl, že to takhle dopadne, proč jsi mi pomoh?"

"Abys v tom nelítala sama. Myslel jsem, že i Ryneš to myslí jako ty."

"Nemyslí..."

"Je to normálka, Lenko," řekl Tonda a jako by zrovna dospěl.

"Normálka?" lekla se Lenka a zdětinštěla ještě víc. "Tím víc hrozný. Jsi jako oni!" a vyběhla z hotelu.

Tonda užuž letěl za ní, ale telefon v kuchyni zbrzdil jeho krok i odhodlání.

"Schröder."

Volající jako by si to chtěl rozmyslet. "Hubert?" řekl nakonec.

"Jo. Schröder."

"Dej mi šéfa."

"Ten tu není. Mám něco vyřídit?"

"Řekni mu, že volal Jéňa. Ať na ty ryby nejezdí, blboun. Byl to jenom fór. Ten rybník je prázdnej jako státní pokladna. Jsou tam jenom čudly."

"To je malér. Pan Kopa už odjel."

"Kam?"

"Na ty kapry přece. Dělal jsem mu těsto..."

Jéňa se rozesmál jako rozpustilé dítě a najednou cvak - zavěsil. Co teď s tím? Kopa zbytečně sedí kdesi u vody, vlastně u ledu, a drkotá zubama. Jak mu vzkázat, že zbytečně? Lenka je fuč

a jestli nepřestala bulit, má pod očima rampouchy. A je šest hodin pryč a po Karině ani vidu, ani slechu. V zasedačce rachotí židle: kdo zinkasuje útratu?!

"Od Vojtové to byla hloupá recese! Musím si s ní ještě jednou promluvit. Důrazně ji napomenout. Takové výstřelky kazí jméno agitačního střediska. Vojtová musí dělat jenom to, na co dostane úřední rozum!" Ryneš platil Tondovi a diskutoval přitom s holohlavým sousedem.

Ten oponoval:

"Bane. Mně se to od Vojtové líbí. Taková fotka vydá za deset přednášek. Za dvacet hesel. Líbí se mi to od ní! Měli bychom ji spíš povzbudit. Ne plísnit. Zbavila nás červa."

"O červa nejde. Jde o princip. O pošpiněný ideál. Co když na příští fotce budeme my? Uvědomujete si to?"

"Když si to zasloužím, ať fotí! Kdo má čisté svědomí, nemusí se bát."

"Nebuď dětinský, soudruhu. To nejsou argumenty."

Krajina se převlékla do fraku. Na zamrzlém rybníku s dírou vysekanou uprostřed sedí schoulený Kopa. Před sebou udice, u nohavic tašku a prázdné láhve od rumu a vaječného koňaku. Kdo by Kopu spatřil, zasmál by se, leč není tu lidské nohy. Jen vrby na břehu jsou svědkyněmi slepé lačnosti, vrby, a měsíc s moudrým nadhledem: Opilý na mol mžourá Kopa do díry v ledu, splávek vůbec nevidí, ale je mu příjemně jako už dlouho ne:

"Ty jedna bídnice! Trapičko! Tolik ostudy, a já jsem přesto rád na světě! Ještě si to pamatuju. To nejsou arijské kadeře, že ne? Stačila přiblblá lichotka pana doktůrka a přilepila ses na toho zvrhlíka jako kolomaz. Pro mužský kalhoty odstrčilas vlastní dítě!

Naštěstí jsem tu taky *já*. To *já* zachránil, co se dalo. *Já* Karině vynahradil, co ty jsi zkazila. Nebýt mě, dopadla Karina jako ty; a možná i hůř. Spustila by se a lidi by na ni ukazovali prstem. Teď sama vidíš, komu dala Karina za pravdu - proč nešla k tobě, proč? Nenutil jsem ji, aby zůstala se mnou. Karina totiž není hloupá, už má rozum. Poznala, kdo pro ni udělal víc. *Já* ji vychoval, a ty teprve poznáš, jaký dítě jsi opustila kvůli floutkovi. Řehákovi už sklaplo, a jak se nosil! Pelášil z lokálu, že zapomněl i zaplatit, posera. Lidi přijdou do ordinace, tohle a tohle mě trápí, pane doktore. A po straně: "I ty jeden ptáčku! Inteligenta ze sebe děláš! Komunistu! A podívejme, maggi kradeš."

Dobře mu tak! Nikdy neměl charakter a nikdy ho mít nebude. Ani ty ne, Helgo! přemítal Kopa dál, už v polospánku. Ačkoliv měl mrazem ztuhlé tělo, ačkoliv na háčku dosud neuvízla ani šupina, neztrácel dobrou náladu. Jeho myšlenky byly jeho mstou:

Až se odstěhujeme do Prahy, začneme žít jinak, Karino. Zapomeneme na mámu. Na Řeháka! Na knírače Michala! Ty budeš studovat a já si najdu hospůdku někde na Starým Městě, docela malinkou, už se nebudu honit jako tady. Proč taky? Ani nevíš, kolik táta našetřil, a nikdy to vědět nebudeš. Ale postarám se o tebe, neměj strach...

Jsem rád na světě! Proč bych se rmoutil, když existuje spravedlnost!

Ale ryby neberou! Sakra. Jsem vám pro legraci? Rozumíte!

Promrzlý Kopa, třebaže v polospánku, neohrabaně vstal, aby kaprům domluvil. Vypitý rum a rozčilení způsobily své. Kopovi se zamotala hlava. Udělaly se mu kruhy před očima a tak se instinktivně pokusil posadit se. Nebylo však kam. Nohy mu podklouzly a jeho těžké tělo rozrazilo hladinu. Děsivě ledová voda způsobila, že se Kopa rázem probral z opilosti, panicky reflexivně vzpažil, ale kolem něho a nad ním byla jenom voda. Kdyby jenom! Zavřelo se nad ním noční nebe. Bylo pevné jako tvrzené tabulové sklo a do běla zahalené sněhovým polstrováním. Ne a ne ho prorazit a čím víc do něj Kopa bušil, tím rychleji se vzdaloval světu, do kterého šedesát let patřil. Čím dál světu byl, nešťastný, zoufalý, šílený, tím neúprosněji, strojově neúprosněji letěl vstříc smrti. Ale musil překonat ještě mezisvět. A tam se s ním udály věci! Nejprve byl zaječím a černým krá zároveň, a pak to přišlo. Pane bože! To je přece pokojíček ve druhém podlaží hamburského nevěstince. Nikdy o tom nechtěl mluvit, nikdy ani pomyslet. Ovšem mezisvět nemůžeš obletět. Pikolo z formanky a ficka a švábi dostali společný kamrlík na přespání.

A láska. Mají rádi jeden druhého, pikolo a ficka. Švábi je mají rádi oba. Je jich tu ve škvírách devět nebo deset. Než se sejdou po rachotě na pokoji, aby se milovali, je jedenáct nebo dvanáct a pikolo umyje popelníky a stáhne šmouhovaté ubrusy a na nízké stoly pokládá židle nohama vzhůru.

"Taky roztahnožky!"

To není huhňot Čecháčka z Velkého Poříčí. Zleva se to přikodrcalo, ze záchodků pro pány.

"Roztahnožku si beru napřed. Tvůj je ten kluk."

"Neboj. Až mu proženu flaksu prdelí, bude jako beránek."

Roztahnožka ficka doumývá zaprasené talíře po vyfintěných štamgastech a napomádovaných herečkách. Sklenice si umyl pikolík sám: aby byl s Margit dřív na pokoji. Margit je ošklivá jako nadmutý tuleň, ale jsou si s Venclem rovni: oba pomyjemi v salonu, kde se lehkonožky nosí jako první dámy země, na krku zlaté křížky, ačkoli jejich náboženstvím je neřest. Štamgasti jsou onemocnělí penězi. Mají bílé límečky a oči vytapetované naditou šrajtoflí a jejich chůze - řekl bys, že potřebují přebalit. Ale nemohou za to: to jejich peníze tak chodí, a oni jsou dětmi těch peněz: rozpustilí, zhýčkaní, domýšliví, svéhlaví, do jednoho jedináčci.

Za nehezkou koroptví tvářičkou slečny Margit, holky pro všechno, vězí nepřístupnost bezcenného človíčka, ale vedou z ní provazy, po kterých slaňuje soucit do jeskynní duše. Jeskyně je to neprostorná a jen málokdo se do ní vejde; to Vencl měl to štěstí, slanil dolů, protože s ním bordelmamá, vyhazovač i holky zacházejí zrovna jako s Margit. A Vencl se v jeskyni zabydlil a za nic na světě nevyleze ven a až z Hamburku potáhne, v šosech šupityšoldy na zaplacení máminých dluhů v hotelu Hubert, na to vem jed, vezme si jeskyni i s Margit s sebou do Velkého Poříčí. (Jestli bude chtít.)

Teď se zamlkle sunou do schodů otroctví, únavu starců, nebožku iluzi a touhu po duchnách v kamrlíku poctivě ohlídaném patrolou švábů. Schody dneska vržou nějak víc, nějak dýl, ovšem únava starců popeskuje přeludy... V nočním klubu je noc podobná těm minulým a den příštím zas...

Jenomže dneska opravdu vržou schody víc, ale červený běhoun snadno obelže zestárlou mladost. A mladost, když zestárne, neudrží kliku dveří, do kterých nalehne námořník.

Byl odliv a duchna přikryla sněhy poházené po dně kamrlíku, a na palubě postele čtvero trosečníků: dýchají si do obličeje, Vencl a Margit, jeden kočírovaný námořníkem a jeden námožníkem. Obrovitá skaliska hrudí a klínů sevřela mocí živlů oba milence. Živel je zároveň červnovými nebesy nad Poříčím a zároveň uragánem v Atlantiku.

Vencl nevěří. Lžou mu jeho oči a uši o nic míň! Nemůže to být pravda! Sten rozkoše žadonící o nekonečno jako by stoupal z úst mořských panen, co jich v Atlantiku bydlí..., a tělo mořský koník, a plískanice potu Margit, ty...?... takhle... To ne já - on!

Plachtoví dívčina trupu povlála vášeň zavěšena ráhněmi paží ke stěžni námořníkovu. Líbá ho Margit, jako ještě nikdy nelíbala, a lámou se břehy:

"Miluju tě... Můj... Ještě. Ještě, Vaší...!

Zrcadlo odráží protilehlé okno a za ním budovu nějaké redakce. Nejčerstvější zprávy v každou chvíli, chvástá se tam na úzkém plátně, ale o nich dvou, a o těch dvou jediné řádky... Jen KREV A LID!

V ústí mezisvěta svítila snad všechna světla, co jich kdy Kopa viděl. A jeho krok... totiž let akceleroval až do nevědomí.

Přepychový byt dýchá půvabem starých věcí i tajemnem starých časů.

K čemu tolik cenností? Nakradených k tomu! Tolik místa zabraly, že nezbylo pro lásku. Pokud to nemuselo bejt, nespěchala jsem k nim. Jen spát se mi tu jakžtakž líbilo. Ve spánku nevíš o tahanicích, pakliže se ti o nich ovšem nezdá. I to se mi stávalo. V mých snech táta zaškrtil mámu a Rádl měl dvě přirození. "Ty musíš mít úspěchů v pohlavním životě!" řičel na něho táta.

Jednou se mi zdálo, že tátovi přeskočilo. Otevřel kohoutky vodovodu a bejvák byl celej pod vodou. Jen těsně pod stropem plavala postel jako nějakej vor po Snivý a na něm se milovali máma s Michalem. Vody přibejvalo, ale strop se taky zvedal nahoru a nahoru. Nepřestali se milovat a máma ječela: "Umtata - umtata!"

Hrozné sny! Teď Karina žmoulá cíp dopisního papíru a ne a ne začít. Jak se píše dopis na rozloučenou? Trvá dlouho, než začne:

Milý tatínku! Nikdy jsem Ti žádný dopis nenapsala a ani teď nevím, jak do toho. Asi bych Ti měla vysvětlit...

"Takový plácaniny píšu!" lekla se Karina a popadla jiný list.

Milý tatínku! Napsala a hned i přeškrtla. *Taťko! Chtěls po mně, abych napsala knihu, a já neumím napsat ani dopis. Čím víc nad ním přemejšlím, tím si připadám hloupější. Musím ti vysvětlit mnoho věcí, a přitom nevím jak. Vůbec vysvětlit nejdou, anebo jdou a já to neumím...*

Taky špatně! Teď je to úplná pitomost. Karina mátožně poodešla do rohu pokoje. Najít větu pro všechno minulý, pro prázdno v sobě, pro hnusnou pachuť inkoustu. Kde ji najít?

Dopis není maličkost. Karina ví, že má být tím nejzávažnějším, co po ní zůstane a podle toho musí být i napsán. Tak tedy ještě jednou.

Můj milý tatínku! Když večer co večer spočítáš vydělané peníze, máš podobný pocit jako teď já. Něco se skončilo. Jenže ty to máš snazší, protože držíš v ruce výdělek a víš, jak velký je. Já zůstala bez výdělku. Mé srdce mělo pořád hlad a už nemůže.

Ani tentokrát nedopsala. Užuž myslela, že teď je to to pravé, konečně dobrý začátek, ale když přelouskla tři řádky sebelítosti, zamrazilo ji. No právě - sebelítosti. Karininy oči jako by se zvětšily: nafukovací balónky napumpované hrůzou. To není ledajaký dopis, co čte. Ona čte sebe! Ona se napsala, a je ze sebe zděšená. Je ufňukaný, sebelítostný, prolhaný, sobecký netvor. Šokována, zmatena sebepoznáním, vyskočila Karina ze židle a rychle, zpanikařeně obcházela pokoj jako maratónec dráhu stadionu. Když ze sebe vychodila nejvíc z hrůzy, zbyla vina, a Karina se vrátila ke stolu a ve skleněném popelníku podpálila tři nedopsané dopisy. Plamínek vyskočil až k jejímu obličeji, ucukla mu a mezi prsty přitisknutými na podlebí spatřila barvu ohně. Žlutou. Červenou. Modravou. Takhle pučí pověst.

Pověst půjde horami. Půjde cestou necestou a časem nečasem. Otěhotnělá, sama se stane horou.

I v Rynešovi je svět, i v holohlavým zastánci Lenky, v každým. Ryneš nejprve setřel zlodějíčka Řeháka a teď se bojí, aby se jemu nestalo něco podobnýho. Aby ho Lenka nevyfotografovala, kdy nesmí... Ale Lenka je taky svět a všichni ostatní taky. Lenka je Odvaha, Ryneš Strach a Řehák Obojakost. Lokál už je téměř prázdný. Tonda poklízí za výčepním pultem, vědra slivek připravená pro prase.

Z rozjímání ho vytrhl telefon, tak nepříjemný společník v okamžicích rození.

"Haló? Tady Schröder."

"Jéňa. Buď zdráv." Hlas poříčínského číšníka zazněl dutě a ponuře. "Musím ti něco říct, mladej... Zrovna jsem se vrátil od hradišťskýho rybníka..."

Zlá předtucha svázala Tondovi nohy. Tonda vraští čelo:

"Haló? Jste tam ještě?"

"Jsem, mladej."

"Od jakýho rybníka? Co k němu šel náš vedoucí?"

"Vyřiď Karině, že fotr to má za sebou. Utopil se v tom rybníku. Taky nemusel bejt takovej krkoun."

Jéňa položil sluchátko tak rychle, že Tonda nestačil vydat hlásky: chtěl to mít rychle za sebou - nebo mít musel. Tondův obličej se převlékl do bílého. Do krajiny Tondových očí slétlo se

vran k nespočtení. Zbylé ověnčily registrační skříň a HOTEL KRCHOV, SCHEF VACLAV COPAKKK.

Konečně se chlapec odlepil z místa a nemotorně se odšoural výčepem do chodby a ke schodišti.

"Karinóóó! Karinóóó!"

Trvá dlouho, než se nEJ objeví. Je vyjukaná, jako by hřebíčkovým čajem přepitá, a plachá, jako by něco provedla. V kapsách kalhot snad kameny, snad nějaké krabičky; netlačí ji to, když sedí? napadne Tondu nesmyslně.

"Karin. Pojď honem!" Tonda dýchavičně a úprkem zpátky do výčepu, do kuchyně. Jenom tady jí to dokáže říct:

"Zrovna volali z Poříčína, Karin... zrovna teď. Já... Ty... Tvůj táta..."

Karina zůstala stát sošná. Má suché popraskané rty a tělo svázané vinou, k níž se teď přidalo zděšení:

"Co můj táta, co?"

"- - -!"

"Tak co, Čajíčku?"

"Utopil se, Karin..."

Kuchyně se rozkymácela, tanečnice ve svatebních šatech.

Zrovna když vysypala Karina lékárničku, Tonda zajódloval. Jak ta se lekla! Aby sem tak přišel! Aby ji přistih! Aby jí to překazil! Ne, ne, nic už nezvětší prázdno, kde i ona sama je omylem. Táta se utopil, utopil a ona... ona... ona! Jako zmítána vzdušným vírem potácí se kuchyní ke dveřím, na schodiště do dvora.

První schod... druhý... třetí...

Díra po vylomeném prkně polkla. Karina v ní vězí propadlá do půli těla, nohy rozkomíhané v prázdnu pod schodištěm, boky uvízlé mezi prkny, odřené do krve. Se schodiště prchají knoflíky algeny, ataralginu a kinedrilu...

Karina zaúpí. Palčivá bolest v bocích je k nevydržení a Karina vztáhne ruku po brlení. Nedosáhne však. Zatuší smrt a lekne se jí. V prkně zapraská.

"Ne! To ne! Já nechci!..."

Zrovna přiběhl Tonda.

"Toni! Toníku! Podej mi ruku, prosím tě! Auvej. Zavolej pohotovost, prosím tě. Mám něco s nohou."